

MIKKELI

Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020–2023

Sisältö

1	Kaupunginjohtajan katsaus	1
2	Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet	2
2.1	Talousarvion rakenne	2
2.2	Toiminnan ja talouden sitovuus	3
2.3	Määrärahojen käyttö ja vastuut	5
2.4	Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta	6
3	Talousarvion yleisperustelut	7
3.1	Taloudelliset lähtökohdat	7
3.2	Mikkelin kaupungin toimintaympäristö	9
4	Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet	16
4.1	Mikkelin kaupungin strategia, päämäärät ja painopisteet	16
4.2	Laskentaperuste	17
4.3	Kaupungin talouden kehitysnäkymät	21
4.4	Kuntalain 110 §:n mukaiset yksilöidyt toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi	22
4.5	Riskienhallinta	24
4.6	Henkilöstö	26
5	Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne ja ohjaus	27
5.1	Konserniin kuuluvat yhteisöt	27
5.2	Omistajapolitiikka ja konserniohjaus	29
6	Tytäryhteisöjen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	31
6.1	Etelä-Savon Energia Oy	31
6.2	Etelä-Savon Koulutus Oy	34
6.3	Kiinteistökehitys Naistinki Oy	36
6.4	Metsäsairila Oy	38
6.5	Mikalo Oy	40
6.6	Mikkelin Asumisoikeus Oy	42
6.7	Mikkelin Jäähalli Oy	44
6.8	Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy	45
6.9	Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	47
6.10	Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	50
6.11	Mikkelin Ravirata Oy	52
7	Talousarvio 2020 – Mikkelin kaupunki yhteensä	55
8	Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat	56
8.1	Keskusvaalilautakunta	56
8.2	Tarkastuslautakunta	56
8.3	Kaupunginvaltuusto	56
8.4	Hallinto- ja elinvoimapalvelut	57
8.5	Ympäristölautakunta	62
8.6	Kasvatus- ja opetuslautakunta	65

8.7	Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta.....	75
8.8	Kaupunkiympäristölautakunta	82
9	Liikelayosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja investoinnit	93
9.1	Mikkelin Vesiliikelaitos	93
9.2	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	96
9.3	Etelä- Savon pelastuslautakunta	99
10	Tuloslaskelma	102
11	Rahoituslaskelma	107
12	Talousarviovuoden 2020 ja suunnitelmavuosien 2021–2023 investoinnit	111
	Liite 1: Konservastuuhenkilöt	118

1 Kaupunginjohtajan katsaus

Mikkelin kaupungin talouden tasapainottaminen on osoittautumassa haasteelliseksi vuonna 2020, ja taseeseen kertyneiden alijäämien kattamiseksi joudutaan tekemään voimakkaita sopeutustoimenpiteitä. Jo valmistuneiden kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman lisäksi kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä esitetään tiettyjen sopeutusohjelmiin sisältyvien toimenpiteiden toteuttamista nopeutetulla aikataululla. Kaupunki on myös käynnistänyt yt-neuvottelut ja selvittää taseomaisuuden järjestelyitä konsertitasolla.

Tulo- ja kiinteistöveroja korotetaan

Mikkeli joutuu nostamaan tulo- ja kiinteistöverotusta voimakkaasti. Kaupunginvaltuusto päätti marraskuussa, että tuloveroja nostetaan 1,5 prosenttiyksiköllä, jolloin tuloverokertymä kasvaa noin 13 miljoonalla eurolla. Kiinteistöveroja nostetaan siten, että korotuksella kerättävä tulokasvu on noin kaksi miljoonaa euroa.

Tulos alijäämäinen

Vuonna 2020 valtionosuudet ovat 119,4 miljoonaa ja veronkorotukset sisältävät verotulot kaikkiaan 226,7 miljoonaa euroa. Vuosikate on 19 miljoonaa euroa, kun investointien rahoittamiseksi tulisi tavoitella vähintään 30 miljoonan euron vuosikatetasoa. Tulos muodostuu noin 3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Lokakuussa käynnistyneiden yt-neuvotteluiden kautta tavoitellaan talousarvioon jo sisällytettyjen sopeutustoimenpiteiden lisäksi lisäsäästöjä, joita ei ole vielä huomioitu vuoden 2020 talousarviossa.

Investoinnit ylittävät tulo-rahoituksen – omarahoitus riittämätön

Investointien nettotaso tulevana vuonna on noin 43,6 miljoonaa euroa. Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon osuus nettoinvestoinneista on 18 miljoonaa euroa. Koko suunnitelmakauden 2020–2023 nettoinvestoinnit ovat noin 136,7 miljoonaa euroa. Investointiohjelma sisältää useita jo aiemmin päätettyjä hankkeita, kuten merkittävät koulu- ja päiväkotinvestoinnit, Sodan ja rauhan keskus Muistiin liittyvän saneerauksen ja Kalevankankaan jalkapallohallin. Myös Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamon ja Valtatie 5:n rakentamista jatketaan.

Kaupungin lainamäärä kasvaa tilikauden aikana noin 313,5 miljoonaan euroon eli 5 826 euroon asukasta kohden.

Taloudellinen kantokyky ei kestä sote-kustannusten nousua

Vuodelle 2020 on budjetoitu toimintatuottoja 105,1 miljoonaa euroa ja toimintakuluja 434,1 miljoonaa euroa, jolloin toimintakate on -329 miljoonaa euroa. Sosiaali- ja terveyspalveluja Mikkelin kaupungille tuottavan kunta-yhtymä Essoten kuntalaskutuksen osuus kaupungin toimintakuluista on merkittävä. Kokonaiskuvassa kuntien tulot eivät ole viime vuosina kehittyneet samassa suhteessa sote-kustannusten nousun kanssa, eikä Mikkelin kaupungin taloudellinen kantokyky kestä nykyistä sote-kustannusten tasoa ja kehitystä.

Kaupungin tulojen ja menojen välillä vallitsevan epäsuhdan korjaaminen vaatii pysyviä rakenteellisia ratkaisuja. Tulojen kasvu ei ole tulevaisuudessakaan riittävä, ja tulevien kolmen vuoden aikana on noin 10 miljoonan euron lisäsopeutustarve jo sovittujen toimenpiteiden lisäksi.

Strategisia kehittämisalustoja edistetään ja teollisuudessa kasvua

Mikkelin kaupungin johtamisen kehittäminen on saanut tunnustusta Kunteko-ohjelmassa. Oman työn sankarit -sarjassa, jossa palkittiin kymmenen innokkaasti ja esimerkillisesti omaa ja työyhteisönsä työtä kehittävää työntekijää, palkittiin Mikkelin elinikäisen oppimisen ja osallisuuden johtaja. Mikkelin kaupungin ruoka- ja puhtauspalvelut palkittiin sisäisen toiminnan laadun seurannastaan.

EcoSairilaan suunnitellaan uudenlaista ympäristötoiminnan keskusta, EcoSairila Business Park Oy:tä, joka houkuttelee yrityksiä sijoittamaan toimintojaan biotalouden kehittämispuistoon. Mikkelin Vesiliikelaitoksen jätevesipuhdistamon valmistuminen vuonna 2020 mahdollistaa alueella laajemmin vedenpuhdistusprosessien tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja edistää biotalouden liiketoimintojen ja palveluiden syntymistä. Kalevankankaan liiketoimintaa, tuotteita ja palveluita kehitetään alueen eri toimijoiden yhteistyönä, jolla lisätään alueen vetovoimaisuutta ja koko Mikkelin matkailua ja palveluita kokonaisuutena.

Mikkelin teollisuusyrityksissä on hyviä kasvunäkymiä. Haavanhoitotuotteita valmistavan Mölnlycken vuoteen 2027 jatkuva kasvuohjelma on luonut Mikkelin teollisuustuotannon työpaikkoja. Kiinteistökehitys Naistinki on tilarakentamisella edistänyt Mölnlycken tuotannon kasvua Mikkelissä. Mölnlycke on kasvanut kaupungin toiseksi suurimmaksi teolliseksi työnantajaksi UPM:n Pelloksen vaneritehtaiden jälkeen.

Timo Halonen
kaupunginjohtaja

2 Talousarvion rakenne, toiminnan ja talouden sitovuudet

2.1 Talousarvion rakenne

Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan ja koko kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvollisuudet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että se toteuttaa kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseksi turvataan. (Kuntalaki 410/2015 § 110)

Kuntalain 110 §:n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha tai tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarvio koostuu (1) käyttötalousosasta, (2) tuloslaskelmaosasta sekä (3) investointi- ja rahoitusosasta.¹

Yleisperustelut

Yleisperusteluissa esitetään katsaus kansan- ja kunnallistalouden kehityksestä, jotka luovat taloudelliset lähtökohdat tulevien vuosien suunnittelulle. Yleisperusteluihin sisältyy lisäksi mm. toimintaympäristön ja siinä tapahtuneiden muutosten kuvaus, riskien arviointi, henkilöstölinjaukset sekä vähintään kerran valtuustokaudessa tarkistettava kaupunkistrategia ja kehittämisohjelmien keskeisimmät toimenpiteet.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa esitetään lautakuntien palvelusuunnitelmat ja toimenpiteet, tavoitteet ja mittarit, joilla toteutetaan kaupunkistrategiaa. Kasvatus- ja opetuslautakunnan, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan sekä kaupunkiympäristölautakunnan osalta on esitetty toiminnalliset tunnuslukutaulukot.²

Liikelaitoksien ja taseyksikön tavoitteet, tulos- ja rahoituslaskelmat sekä investoinnit taloussuunnitelmavuosiin esitetään lautakuntien käyttötalousosan jälkeen.

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaosassa on esitetty tuloslaskelma analysoituna sekä eriteltynä liikelaitoksien ja taseyksikön osalta.

Investointi- ja rahoitusosa

Investointi- ja rahoitusosassa investoinneista esitetään menot ja tulot, jotka tarvittaessa eritellään hankekohtaisesti. Kaupungin investointiohjelma on koottu kokonaisuudessaan investointiosaan ja sisältää myös liikelaitoksien ja taseyksikön investoinnit. Rahoituksen osalta esitetään meno- ja tuloarvioina pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, niiden lyhennykset, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman. Sen tiedot kerätään tuloslaskelmaosan lisäksi investointiosasta ja rahoitusosan taulukoista.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

¹ Kuntalaissa (110 §) todetaan talousarvion jakaantuminen käyttötalousosaan, tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan. Talousarviosta ja taloussuunnitelmasta ovat antaneet laadinnan ja sisällön osalta suosituksia lisäksi Suomen Kuntaliitto ja kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

² Aiemmin käytössä ollut Kuntamaisema-ohjelma ja sen tuottamat maisemataulukot on korvattu v. 2020 talousarviossa *suoritetaulukoilla*. Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi suoritetaulukoiden ilmoitetut TA2020 tunnusluvut eivät kaikilta osin ole vertailukelpoisia aiempien vuosien vastaaviin lukuihin. Vertailukelpoisuudesta on erillinen maininta kaikkien suoritetaulukoiden yhteydessä väärinkäsitysten välttämiseksi.

2.2 Toiminnan ja talouden sitovuus

Käyttötalousosa

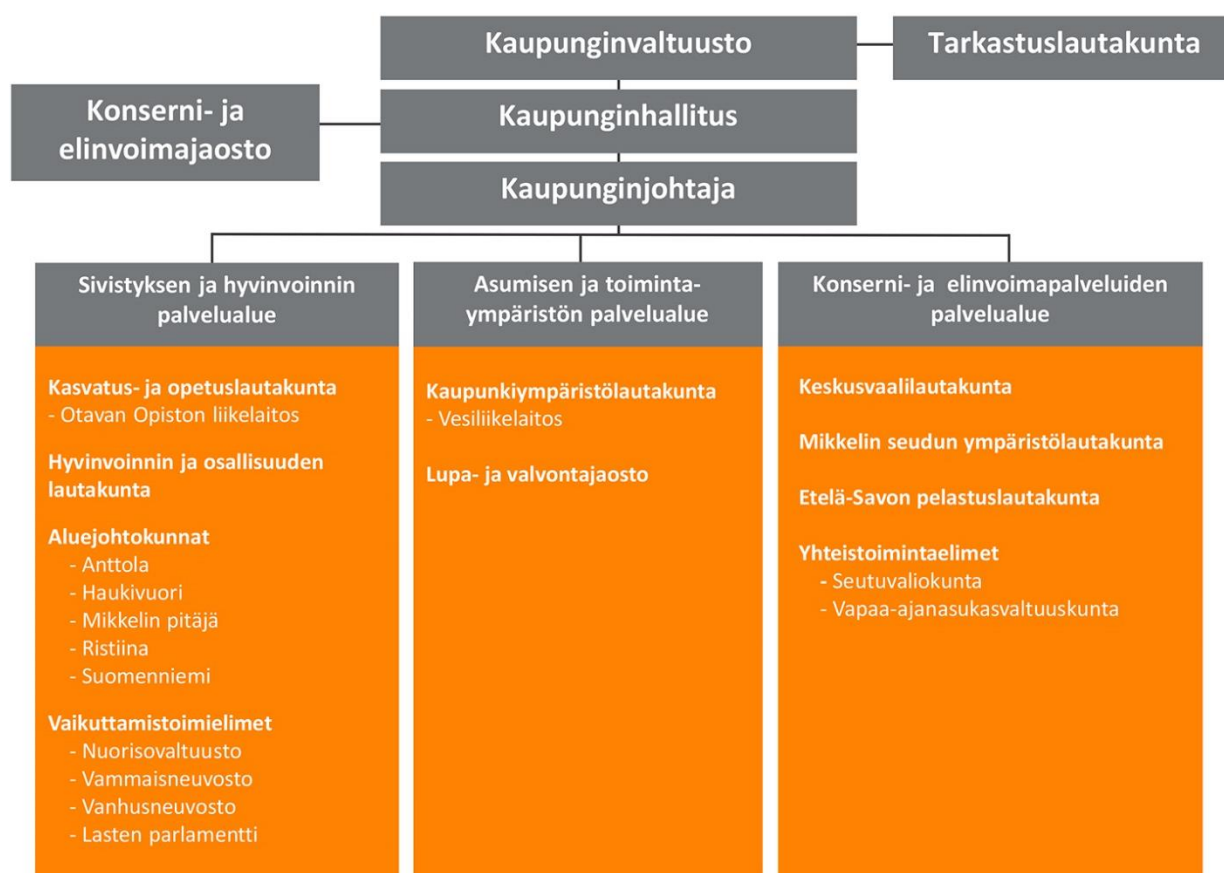
Kaupunginvaltuusto päättää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupunginhallitusta ja kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita. Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa kaupungin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tavoitteiden lisäksi valtuustoon nähdessä sitoviksi voidaan määritellä määräraha, tuloarvio tai toimintakate.

Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon brutto- tai nettomääräisenä. Bruttomääräisinä budjetoidut yksiköt ovat budjettirahoitteisia ja nettomääräisenä budjetoidut yksiköt kohderahoitteisia. Ruoka- ja puhtauspalvelut on nettobudjetoitu. Edellä mainittua yksikköä sitoo nettobudjetoituna toimintakate eli toimintatulojen ja toimintamenojen erotus. Muut kaupungin toimintayksiköt ovat bruttomääräisesti budjetoituja budjettirahoitteisia yksiköitä, joita sitovat valtuustoon nähden sekä tulojen että menojen määrärahat. Mikkelin kaupungin kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät ovat budjettirahoitteisilla yksiköillä bruttobudjetoituna tulojen ja menojen määrärahat.

Mikkelin Vesiliikelaitoksella on toiminnallisten tavoitteiden lisäksi sitovaa korvaus peruspääomasta ja molemmilla liikelaitoksilla liikelaitosten liikeylijäämä. Liikelaitoksien tuloslaskelmat, rahoituslaskelmat ja investointisuunnitelmat ovat ohjeellisia, mutta niiden oleellisista poikkeamista on tiedotettava valtuustolle. Etelä-Savon pelastuslaitokselle toiminnalliset tavoitteet ovat sitovia valtuustoon nähden.

Poikkeaminen talousarvion sitovista tavoitteista edellyttää valtuuston hyväksyntää. Budjettirahoitteisten yksiköiden määrärahojen perustana olevat suoritteet ovat ohjeellisia ja poikkeamat suoritetasossa alaspäin tarkoittavat sitä, että valtuuston myöntämiä määrärahoja tulisi jäädä käyttämättä. Nettomääräinen toimintakate on samalla tavalla sitova kuin määrärahakin. Olennaiset vajaukset tuloissa on kuitenkin käsiteltävä menonylitysten tapaan valtuustossa lisämäärärahan tavoin tai erillisenä asiana.

Vuoden 2020 talousarvio on laadittu kaupunginvaltuuston 22.5.2017 hyväksymän palveluorganisaatiorakenteen mukaisesti.

Kuvio 1 Mikkelin kaupungin palveluorganisaatio

Palveluverkon kehittämistä jatketaan kaupunkirakenneselvityksen (KV 18.6.2018 § 71) ja palvelusuunnitelman (KV 18.3.2019 § 35) viitoittamalla tiellä. Hallinnollisten tukipalveluiden toimintaa kehitetään edelleen ja toimitilojen käyttöä tehostetaan. Toiminnan tuotavuutta on saatava lisättyä läpi koko kaupunkiorganisaation siten, että suoritteet saadaan toteutettua pienemmällä määrärahalla.

Tuloslaskelmaosan, investointi- ja rahoitusosan sitovat määrärahat

Talousarviovuoden tuloslaskelman sitovuus valtuustoon nähden on velvoite toimia valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Taloussuunnitelman muihin vuosiin kohdistuvat menoarviot eivät oikeuta vielä varojen käyttöön, vaan talousarvio hyväksytään vuosittain. Toimielinten ja viranhaltioiden pitää kuitenkin toimia suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Tuloslaskelman rahoitustuotoissa ja -kuluissa kaupunginvaltuustoon nähden sitovia eriä ovat Mikkelin Vesiliikelaitoksen korvaus peruspääomasta sekä rahoitustuottojen ja -kulujen netto.

Rahoituslaskelma, lainanottovaltuudet, antolainausvaltuudet ja osakkeiden osto-oikeudet vuonna 2020

Rahoituslaskelman sitova erä on kaupungin lainamäärä. Kaupungin kokonaislainamäärä on talousarvion mukaisesti enintään 313,53 miljoonaa euroa (5 826 euroa/ asukas) vuoden 2020 lopussa +/-antolainauksen muutokset. Kaupunginjohtajan tekemät päätökset talousarviolainoista, joukkovelkakirjalainoista ja osakehankinnoista viedään kaupunginhallitukselle tiedoksi.

Kaupungin lainanottovaltuudet ovat seuraavat vuonna 2020:

1. Kaupunginjohtajalla on oikeus ottaa yhteensä 65 miljoonaa euroa pitkäaikaista talousarviolainaa tai joukkovelkakirjalainaa vuonna 2020. Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voivat tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihotosopimuksia pääomaltaan kunkin lainamäärän suuruisesti.
2. Kaupunginjohtajalla on oikeus suojata lainoja kiinteisiin lainoihin tai tehdä erillisiä pitkäaikaisia korkojen suojauksia sekä nykyiseen lainakantaan että tulevaan lainakantaan yhteensä 65 miljoonan euron määrällä vuonna 2020. Suojauksia tehdään 65 miljoonan määrään saakka vain, jos se on rahoitusmarkkinatilanteessa perusteltua. Suojauksia tehdään talousarvion rahoituslaskelmassa määriteltujen suojaustasojen puitteissa. Kaupunginjohtajalla ja talousjohtajalla on oikeudet tehdä edellä mainitut suojaukset puhelimitse, minkä pohjalta kaupunginjohtaja tekee päätöksen.
3. Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää antolainoja konsernille ja liikelaitoksille 20 miljoonaa euroa.
4. Kaupunginjohtajalla on oikeus tehdä investointiohjelman mukaisesti hankintapäätöksiä osakesijoituksista 682 000,00 eurolla.

Investoinnit

Investointimäärärahat ovat sitovia bruttomäärältään. Yksittäisen hankkeen investointimenot voivat kuitenkin ylittyä enintään 5 %, jos hanke saadaan saman talousarviovuoden aikana rahoitettua muusta hankkeesta säästyneillä vastaavaan pysyvien vastaavien ryhmään (tietokoneohjelmistot, muut pitkävaikutteiset menot, maa- ja vesialueet, rakennukset, kiinteät rakenteet ja laitteet jne.) kuluilla, ko. vuoden talousarvioon varatuilla investointimenomäärärahoilla.

Kunnallistekniikan määrärahojen hankekohtaisesta käytöstä päättää kaupunkiympäristölautakunta. Vuotuista kokonaismäärää ei saa ylittää ilman kaupunginvaltuuston lupaa.

Kaupunginvaltuusto päättää investointikohteiden käyttötarkoituksen muutoksesta.

2.3 Määrärahojen käyttö ja vastuut

Yleiset vastuut määrärahoista

Mikkelin kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kaupunginjohtaja, konserni- ja elinvoimapalveluissa tulosaluejohtajat ja tulosityksiköiden johtajat, sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueella sekä asumisen ja toimintaympäristön palvelualueella palvelualuejohtajat, tulosaluejohtajat sekä tulosalueiden päälliköt. Liikelaitoksissa ja taseyksikössä tilivelvollisia ovat liikelaitoksen johtaja ja taseyksikön johtaja.

Tilivelvollisia Mikkelin kaupungin viranhaltijoita ovat:

- Kaupunginjohtaja
- Konserni- ja elinvoimapalveluiden palvelualue: kaupunginjohtaja
 - Hallinto- ja elinvoimapalvelut: kaupunginjohtaja/hallintojohtaja
 - Hallintopalvelut: hallintojohtaja
 - Henkilöstöpalvelut: henkilöstöjohtaja
 - Ruoka- ja puhtauspalvelut: palvelujohtaja
 - Talous- ja elinvoimapalvelut: talousjohtaja
 - Mikkelin seudun ympäristöpalvelut: terveysvalvonnan johtaja
 - Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö): pelastusjohtaja
- Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue: sivistysjohtaja
 - Varhaiskasvatus ja perusopetus: kasvatus- ja opetusjohtaja
 - Lukiokoulutus, toisen asteen ja korkeakouluysteistyö: johtava rehtori
 - Elinikäinen oppiminen ja osallisuus: elinikäisen oppimisen ja osallisuuden johtaja
 - Liikunta ja nuoriso: liikunta- ja nuorisajohtaja
 - Taide, kulttuuri ja tapahtumat: kulttuuri- ja museojohtaja
 - Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia: johtaja-rehtori
- Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue: tekninen johtaja
 - Kaupunkikehitys: tekninen johtaja
 - Kaupunkiympäristön elinkaari- ja palvelut: kaupungininsinööri
 - Rakennusvalvonta: johtava rakennustarkastaja
 - Maaseutu- ja lomituspalvelut: maaseutupäällikkö
 - Mikkelin Vesiliikelaitos: vesilaitoksen johtaja

Tilivelvollisuus merkitsee, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja viranhaltijalle voidaan myöntää vastuuvapaus.

Lauta- ja johtokuntien sekä tulosalueiden esimiesten on valvottava, että valtuuston hyväksymää talousarviota noudatetaan. Laskut tulee kohdentaa aiheuttamisperusteen mukaan sille menokohdalle, jonne ne kuuluvat. Määrärahojen käyttöön liittyy velvoite toimialarajat ylittävään yhteistyöhön, jonka avulla haetaan koko kaupungin kannalta edullisempia ja tehokkaampia tapoja palvella asukkaita ja alueen yrityksiä. Yhteistyötä tiivistetään myös koko konsernin tasolla. Palvelujen tuottamista koko kaupunkikonsernissa ohjaa kaupungin strategia; päämääränä hyvän elämän, kestävä kasvun ja korkean osaamisen ja yrittäjyyden Mikkeli.

Vain pakottavassa tapauksessa anotaan lisämäärärahaa kaupunginvaltuustolta, ennen määrärahan ylittymistä. Lisämääräraha-anomukseen on aina sisällytettävä esitys lisämäärärahatarpeen rahoittamisesta ja lisämääräraha on etsittävä ensisijaisesti asianomaiselta toimialalta.

Seurantavastuu

Toiminnassa on noudatettava kaupunginhallituksen 2.5.2016 § 148 hyväksymää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Jokaisella tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Kuntalain (410/2015) 124 §:n mukaan tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvollisiin. Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat mm. kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet, kaupunginjohtaja ja palvelualueiden ja yksiköiden johtavat viranhaltijat; Mikkelin kaupungin tilivelvolliset viranhaltijat on lueteltu yllä.

Taloushallinnon pysyväisohjeet

Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto ovat antaneet mm. seuraavaa taloushallintoon liittyvää ohjeistusta:

- Mikkelin kaupungin hallintosääntö (taloudenhoito luvussa 8), viimeisin päivitys KV 10.12.2018 § 146
- Konserni- ja elinvoimapaalveluiden toimintasääntö KH 19.6.2017 § 5
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet KV 11.12.2017 § 95
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje KH 2.5.2016 § 148
- Sisäisen tarkastuksen toimintaohje KH 2.5.2016 § 148
- Konsernirahoitus- ja takausperiaatteet KV 17.6.2019 § 78
- Mikkelin kaupunkikonsernin hankintasääntö KH 17.12.2018 § 465
- Kassanhoito- ja alitilitysohje KH 8.1.2001 § 22
- Konserniohje KV 20.5.2019 § 57

Avustukset

Kaupunginhallitus ja asianomaiset lautakunnat päättävät talousarvion tultua hyväksytyksi myönnettävät avustukset määrärahojensa puitteissa. Tulossyksikkö, jonka määrärahoihin yleishyödyllisten tai muiden yhteisöjen avustus sisältyy, voi maksaa avustuksen vuodelle 2020 vasta sen jälkeen, kun yhteisön tilinpäätöstiedot, toimintakertomus sekä tilintarkastuskertomus vuodelta 2019 on saatu. Mikäli avustus on myönnetty jotakin määrättyä tarkoitusta varten, on avustuksen myöntäneen tulossyksikön pyydettävä yksilöity tili selvitys avustuksen käytöstä. Kaupunginhallitus on päättänyt avustusperiaatteista päätöksellään 25.9.2017 § 83. Avustusperiaatteiden mukaan palvelualueet päättävät omista avustusohjeistaan ja niiden päätöksentekotasosta kaupunginhallituksen vahvistamien avustusperiaatteiden pohjalta.

2.4 Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Lautakuntien, johtokuntien ja kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden tulee laatia valtuuston hyväksymän talousarvion mukaiset käyttötaloussuunnitelmat tammikuun loppuun mennessä ja ne tulee olla tallennettuina kaupungin yhteiseen Intranetiin. Käyttösuunnitelmassa ei muuteta enää kaupunginvaltuuston hyväksymiä kokonaistuloja ja kokonaismenoja eikä toimintakatetta ja myös tiliryhmien sisällä tuotot ja kulut tulee vastata valtuuston hyväksymää talousarviota. Käyttösuunnitelmassa toimitellaan ottaa kantaa viranhaltijoiden toimivaltaan ja laskujen hyväksymiseen. Henkilöstöpäätöksiä tekevien tulee olla kaupungin viranhaltijoita ja myös laskujen hyväksyjien ensisijaisesti viranhaltijoita. Käyttösuunnitelmat on vahvistettava 31.1.2020 mennessä.

Vuonna 2020 hallintokuntien toimintaa ja taloutta seurataan vähintään kolme kertaa vuodessa. Seurannan ajantasaisuus, oikeellisuus ja sen ohjausvaikutukset ovat keskeisiä tekijöitä valtuustolle annettavissa seurantaraporteissa. Kaupunginhallitukselle raportoidaan talouden kehityksestä tarvittaessa useammin.

Maaliskuun lopun toteutuman perusteella tehtävässä seurannassa raportoidaan henkilöstön määrän kehitys sekä talouden toteutuminen ja toiminnalliset muutokset, jotka ovat jo tiedossa. Heinäkuun lopun toteutuman mukainen seurantaraportti on lähtökohtana seuraavan vuoden talousarvion valmistelussa. Heinäkuun seurannassa raportoidaan talouden toteutumisen ja henkilöstön määrän kehityksen lisäksi myös kaikkien ohjelmakortteihin määriteltyjen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ja tunnusluvut. Lokakuun toteutuman mukaan raportoidaan henkilöstön määrän kehitys sekä talouden seuranta. Lauta- ja johtokunnat hakevat mahdolliset lisämäärärahat viimeistään lokakuun seurannan yhteydessä. Menoihin osoitettua määrärahaa ei tule käyttää kokonaisuudessaan, jos talousarviovuoden aikana näyttää siltä, että määrärahaa jää käyttämättä.

Valtuustotason strategian ja strategisten ohjelmien seuranta toteutetaan tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä. Kaupunginhallitus käsittelee strategian seurannan huhti-toukokuussa ja kaupunginvaltuusto tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä omana erillisenä pykälänä.

Konsernin tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutuminen raportoidaan heinäkuun toteutuman pohjalta tehtävän seurannan yhteydessä, jolloin talousarviovuoden osalta mahdollisia tarvittavia korjaavien toimenpiteitä ehditään vielä tekemään.

3 Talousarvion yleisperustelut

3.1 Taloudelliset lähtökohdat ³

Yleinen taloudellinen tilanne

Maailmantalouden kasvu on hidastunut vuoden 2019 aikana suhdannekierron, Yhdysvaltain ja Kiinan välisen kauppakonfliktin sekä Brexitiin liittyvän epävarmuuden vuoksi. Talousarvion laatimishetkellä Kiina ja Yhdysvallat ovat jo päässeet yhteisymmärrykseen tulien poistamisesta ja Suomelle vientimarkkinana tärkeän Saksan talous välttyi kolmannella vuosineljänneksellä täpärästi tekniseltä taantumalta. Maailmantalouden kasvun odotetaan lähtevän elpymään vähitellen jo vuodesta 2020 lähtien euroalueen ja monien kehittyvien talouksien vetämänä.

BKT:n kasvu

Suomen talouskasvu nopeutui alkuvuoden 2019 aikana palvelutuotannon ja jalostustoimialojen vauhdittamana. Vuoden 2019 BKT:n kasvuksi ennustetaan 1,5 prosenttia, kun vuonna 2018 kasvu oli 1,7 %. Vuonna 2020 BKT:n ennustetaan kasvavan vain 1,0 % ja 0,9 % vuonna 2021. Julkisen kulutuksen ja investointien merkitys BKT:n kasvuille korostuu etenkin vuonna 2020.

Työllisyys

Talouskasvun hidastumisen ja nimellispalkkojen nousun ennustetaan alkavan asteittain taittaa työvoiman kysynnän kasvua. Heinäkuussa 2019 työllisyysasteen trendi oli 72,4 prosenttia, sama luku kuin vuoden alussa. Koko vuoden 2019 työllisyysasteeksi ennustetaan 72,5 prosenttia. Työllisyysasteen odotetaan nousevan 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä työikäisen väestön edelleen vähentyessä; vuoden 2020 työllisyysasteeksi ennustetaan 73,0 prosenttia. Työllisyyden kasvun jatkuessa maltillisena vähenee työttömien määrä hieman vielä vuonna 2020. Koko vuoden 2019 työttömyysasteeksi arvioidaan 6,5 % ja vuoden 2020 6,3 %. Hidastuva talouskasvu ja työvoimakustannusten nousun kiihtyminen pysäyttävät työttömyysasteen laskun kuuden prosentin tuntumaan (6,2 %) vuonna 2021.

Ansiotason kehitys

Nimellisansioiden arvioidaan kasvavan 2,7 % työehtosopimusten mukaisten sopimuskorotusten ja palkkaliukumien kasvun vauhdittamina vuonna 2019. Vuonna 2020 ansiotason nousua lisää hetkellisesti julkisen sektorin lomarahaleikkausten poistuminen, ja nimellisansioiden odotetaan nousevan 3,1 %.

Kotitalouksien velkaantuminen suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin kasvaa edelleen, mutta hieman edellistä vuotta maltillisemmin.

Julkisen talouden alijäämä ja velka

Suomen talouden viime vuosien hyvä suhdanne on kohentanut julkisen talouden tilaa. Suidanteiden kääntynyt laskusuuntaan on julkisen talouden alijäämänkin kohentuminen hidastunut. Ennusteiden mukaan julkisen talouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino jatkaa kasvuaan lähivuosina, eli julkinen talous on rakenteellisesti alijäämäinen. Alijäämän odotetaan supistuvan hieman vielä vuoden 2019 aikana, mutta lähtee jälleen kasvuun vuodesta 2020 alkaen. Julkisen talouden tasapainottaminen edellyttää niin työllisyyttä, tuottavuutta kuin julkista taloutta kohentavia toimia.

Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on laskenut hetkellisesti 60 prosentin rajan alapuolelle, mutta velkasuhde lähtee 2020-luvun alkuvuosina uudelleen nousuun. Vuoden 2018 päättyessä velkasuhde oli 58,9 % suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja sekä vuosien 2019 että 2020 velkasuhteeksi ennustetaan 58,8 % BKT:sta. 60 % raja ylitettäneen jälleen vuonna 2022, kun velkasuhteen ennuste on 60,6 %. Hyvän suhdannetilanteen aikana velkasuhde on laskenut vain neljällä prosenttiyksiköllä, kun se vuosina 2009–2015 koheni yli 30 prosenttiyksikön verran. Vaimeneva talouskasvu, väestön ikääntymisen aiheuttama menojen kasvu ja hallitusohjelman mukaiset menonlisäykset heikentävät julkista taloutta.

Sosiaali- ja terveystaloudet

Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terveystaloudet järjestää ja tuottaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouksien kuntayhtymä Essote. Vuosi 2020 on Essoten neljäs toiminta-/talousarviovuosi. Kuntayhtymän järjestämisvastuuseen ei kuulu työterveys eikä ympäristöterveydenhuolto. Kuntayhtymä toimii nykyisellä tavalla uudessa valmistelussa olevan sote-uudistuksen alkamiseen asti. Sote-uudistus tulee voimaan aikaisintaan 1.1.2023.

Perustamissuunnitelman mukaan Essoten tavoitteena on saavuttaa keskiarvoisesti ennakoitavaan kustannuskehitykseen nähden noin 12 miljoonan euron alenema vuoteen 2021 mennessä. Tämän edellytyksenä on noin 0,5 prosentin vuosittainen tuottavuuden parantuminen. Essoten kuntalaskutus on tavoitteesta huolimatta ollut voimakkaassa nousussa, ja sen ennustettavuus on ollut hyvin haastavaa.

Essoten v. 2020 jäsenkuntalaskutusarvio Mikkelille on 201,45 miljoonaa euroa, kun vuoden 2018 toteutunut kuntalaskutus oli 191 miljoonaa euroa ja vuoden 2019 ennuste on 199,4 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen Essotelle sen v. 2020 talousarviosta ja

³ Taloudellinen katsaus, syyskuu 2019. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:48, julkaistu 7.10.2019.

2021–2022 taloussuunnitelmasta antamassa lausunnossa (KH 4.11.2019 § 407) todetaankin, että vuosien 2018–2019 tasoinen kustannuskehitys ei voi enää jatkua, vaan liiallinen kustannusten nousu näiltä vuosilta on oikaistava talouden tasapainotusohjelmalla välittömästi. Lausunnossa vaaditaan myös parannusta Essoten talouden ennustettavuuteen ja talousarvion tavoitteiden toteuttamiseen, koska kuntalaskutus on toistuvasti ylittänyt Essoten talousarvion merkittävästi.

Paikallishallinto

Verotulojen heikko kasvu ja samaan aikaan nopeammin kasvaneet toimintamenot ovat heikentäneet paikallishallinnon rahoitusasemaa, joka oli 0,9 % alijäämäinen suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2018. Sama kehitys on jatkunut vuonna 2019 ja jatkunee myös talousarviovuonna 2020. Rahoitusasemaa rasittaa väestön ikääntymisen aiheuttama palvelutarpeen kasvu ja korkealla tasolla jatkuvat investoinnit.

Valtiovarainministeriön v. 2020–2023 kuntatalousohjelman⁴ mukaan kuntatalous heikkeni selvästi vuonna 2018, ja sama kehitys jatkuu myös tulevina vuosina 2019. Kuntatalouden painelaskelman mukaan toimintamenojen kasvu jatkuu edelleen vuosina 2020–2023 keskimäärin 3,4 prosentin vuosivauhdilla, ja kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino pysyy mittavana. Menoja kasvattaa erityisesti sosiaali- ja terveydenhoitomenojen kasvu.

Kuntataloutta leimaa tulevina vuosina menojen sopeutuksen tarve, ja esimerkiksi palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntatalouden kehitykselle. Kuntatalousohjelmassa esitetyn arvion mukaan valtaosalla kunnista on painetta nostaa tuloveroprosenttia vuodelle 2020. Hallituksen asettama työllisyystavoite kohentaisi onnistuessaan myös kuntataloutta, mutta kuntatalouden vakautus vaatii sen lisäksi myös rakenteellisia toimia ja kuntien omia sopeutustoimenpiteitä.

Kuntien valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoite on kuntien vastuulla olevien julkisten palveluiden saatavuuden turvaaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Kuntien valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta rahoituksesta.

Kokonaisuutena kuntien valtionapuihin osoitetaan ensi vuoden talousarvioesityksessä 11,6 miljardia euroa, joka on 8 prosenttia enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Laskennalliset valtionosuudet ovat yhteensä 8,1 miljardia euroa eli 16 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2019 talousarviossa. Vähennyksen syy on aiemmin kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyneiden verotulomenetysten kompensatioiden siirtäminen maksettavaksi omalta erilliseltä määrärahamomentiltaan, jota ei lueta enää valtionosuuksiksi. Mikäli veromenetysten kompensatiot huomioidaan, olisi laskennallisten valtionosuuksien muutos lähes 7 prosenttia vuoden 2019 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Peruspalvelujen valtionosuuteen on vuodelle 2020 tulossa noin 600 miljoonan euron lisäys, mutta kasvu selittyy suurelta osin kerta- luonteisilla ja kustannusneutraaleilla korotuserillä, jotka eivät suoraan vahvista kuntataloutta. Kasvu koostuu mm. kilpailukykyopimuksen mukaiseen lomarahojen leikkaukseen liittyvän valtionosuuden vähennyksen päättymisestä vuoteen 2019, valtion ja kuntien välisestä kustannustenjaon tarkistuksesta sekä indeksikorotuksesta. Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään osoitetaan vuodesta 2020 alkaen siirtona peruspalvelujen valtionosuudesta 40 miljoonaa euroa eli 10 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2019.

Valtion toimenpiteiden kokonaisvaikutus kuntatalouteen vuonna 2020 on nettomääräisesti 304 miljoonaa euroa kuntataloutta vahvistava.

Hallitusohjelman mukaan kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet sekä kuntatalouteen vaikuttavat veroperustemuutokset kompensoidaan nettomääräisesti muuttamalla valtionosuuksia ja/tai vastaavaa kiinteää määrärahaa 100-prosenttisesti taikka poistamalla muita tehtäviä tai velvoitteita. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan uusissa ja laajentuissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuusteh- täviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä.

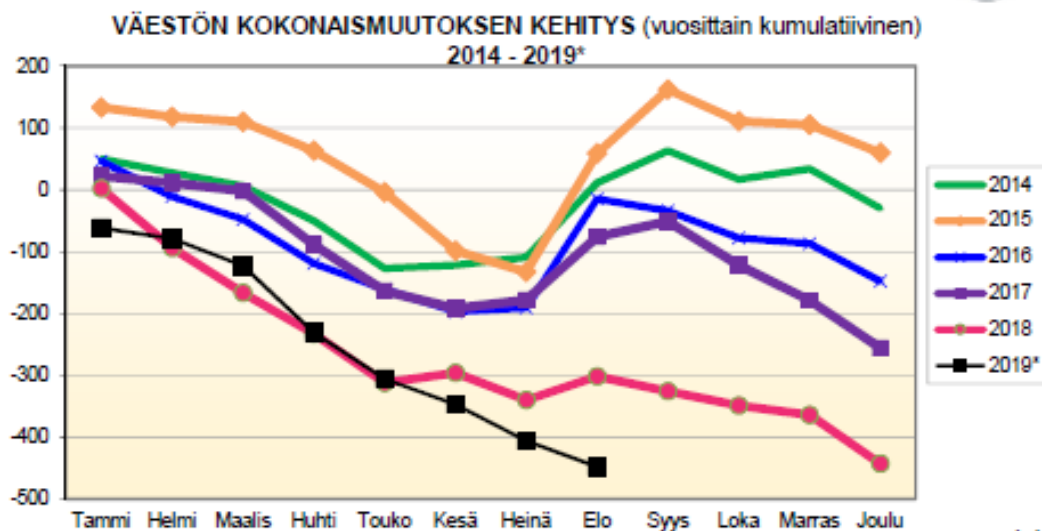
⁴ Kuntatalousohjelma 2020–2023, syyskuu 2019. Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:52, julkaistu 7.10.2019.

3.2 Mikkelin kaupungin toimintaympäristö

Väestökehitys

Tilastokeskuksen väestörakenne -tilaston mukaan Mikkelin väkiluku oli vuoden 2018 lopulla 53 818. Ennakkotietojen 31.10.2019 mukaan Mikkelin väkiluku oli 53 277 henkilöä. Lasten (alle 14-vuotiaat) osuus väestöstä oli vuonna 2018 14,1 %, työikäisten (15-64 -vuotiaiden) osuus 60,4 % ja 65 vuotta täyttäneiden 25,5 %.

MIKKELI

1.1.2019 aluejako

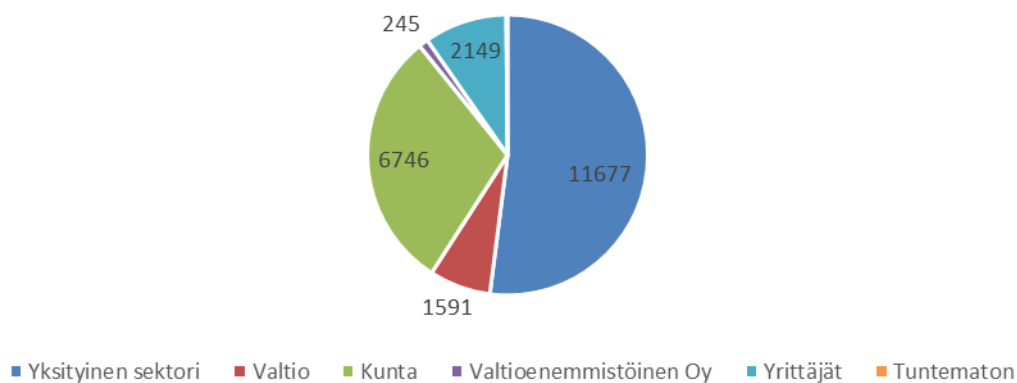
Kuvio 2 Väestön kokonaismuutoksen kehitys 2014–2019.

Elinkeinorakenne ja työssäkäyntitilasto

Viimeisimmän tilastokeskuksen raportoiman vuoden mukaan vuonna 2017 Mikkelin kaupungissa oli 22 440 työpaikkaa. Hieman yli puolet (52 %) työpaikoista on yksityisellä sektorilla. Kuntatyöpaikkojen osuus on 30 %, yrittäjien 10 % ja valtion 7 % työpaikoista. Eniten työpaikkoja on sosiaali- ja terveyspalveluissa (4 975/ 22%), teollisuudessa (2 793/ 12 %) ja kaupan alalla (2 400/ 11 %). Vuonna 2017 vähennystä edellisvuoteen oli kaikilla toimialoilla yhteensä 103 työpaikkaa. Eniten kasvua oli sosiaali- ja terveysalan työpaikoissa (+247 työpaikkaa) ja eniten vuonna 2017 vähentyivät edellisvuodesta kaupan alan (-185) ja julkishallinnon työpaikat (-153). Paikasta riippumattoman työnteon yleistymisen näyttäytyy Mikkeliin tulevaisuuden mahdollisuutena.

Mikkelin työpaikat työnantajasektoreittain v.2017, n=22 440

Lähde: Tilastokeskus / Elinkeinorakenne ja työssäkäynti

Kuvio 3 Mikkelin työpaikat työnantajasektoreittain 2017.

Mikkelin työpaikat toimialoittain v. 2017, n=22 440

Lähde: Tilastokeskus / Elinkeinorakenne ja työssäynti

Kuvio 4 Mikkelin työpaikat toimialoittain 2017.

Asukkaiden hyvinvoinnin tila

Kouluterveyskyselyn 2019 mukaan alakouluikäisistä lapsista yli 90 % ja nuorista noin 75 % on tyytyväisiä elämäänsä. Lapset ja nuoret kokevat vaikutusmahdollisuuksiensa parantuneen kouluissa ja oppilaitoksissa.

Lasten ja nuorten kiusaamisen ja yksinäisyyden kokemukset ovat lisääntyneet. Aikuisväestöstä joka kymmenes kokee itsensä yksinäiseksi. Noin 25–35 % lapsista ja nuorista kokee vähävaraisuuden koskettavan perhettä. Yhden huoltajan perheiden määrä kaikista lapsiperheistä on lisääntynyt.

Mielenterveyteen liittyvät haasteet ja palveluiden tarve ovat lisääntyneet kaiken ikäisillä. Mielenterveyden häiriöiden vuoksi terveydenhuollon käynnit ovat lisääntyneet v. 2018. Lapsilla ja nuorilla mielialaan liittyvät ongelmat ja ahdistus ovat lisääntyneet (Kouluterveys 2019).

Yläluokkalaisista on raittiita n. 65 %, ammattiin opiskelevista n. 26 %, lukiolaisista n. 35 %. Alkoholin käyttö on pysynyt vuoden 2017 tasolla yläluokkaisilla ja vähentynyt ammattiin opiskelevilla ja lukiolaisilla. Laittomien huumeiden kokeilut sen sijaan ovat lisääntyneet yläluokkaisilla 8 prosentista 10,5 prosenttiin, lukiolaisilla 8 prosentista 10 prosenttiin ja vähentyneet ammattiin opiskelevilla 19 prosentista 17 prosenttiin. Lapset ja nuoret kokevat lisääntyvässä määrin haittaa vanhempien liiallisesta alkoholin käytöstä. Päihteiden aiheuttamat ongelmat lääkäreiden vastaanotoilla ja sairaalahoitojaksojen syynä ovat lisääntyneet v. 2018. Tupakointi on vähentynyt, mutta nuuskan käyttö on selkeästi lisääntymään päin.

Huostaan otettujen tai kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten osuus on lisääntynyt. Suunta on samoin koko maassa (2018). Poliisin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten määrät ovat lisääntyneet v. 2018.

Lihavuuden lisääntyminen ja liikkumisen vähentyminen lapsilla ja nuorilla on huolestuttavaa. Kouluissa liikkumiseen aktivointi on Mikkelissä vertailukuntia vähäisempää, kuten pitkät liikuntavälitunnit tai aktivointi koulumatkaliikuntaan. Ylipainoisia yläkoululaisista on 14 %, ammattiin opiskelevista 23 % (suunta parempaan), lukiolaisista 16 % (suunta huonompaan). Kaiken ikäisistä nuorista pojilla ylipaino on tyttöjä yleisempää. Vain 42 % 4.-5. -luokkaisista liikkuu vähintään tunnin päivässä (v. 2017 50 %), yläluokkalaista joka viides (v. 2017 22 %), ammattiin opiskelevista 15 % (v. 2017 12 %) ja lukiolaisista 12 % (v. 2017 14 %).

Kaiken kaikkiaan hyvinvoinnin suunta on parempaan ammattiin opiskelevien osalta. Sen sijaan lukiolaisten hyvinvoinnin kehitys ja kokemukset ovat menneet huonompaan suuntaan. Nuorisotyöttömyys on vähentynyt.

Omaishoidon piirissä olevien yli 75-vuotiaiden osuus on lisääntynyt. Tehostetun palveluasumisen asiakkaiden prosentuaalinen osuus ikäryhmissä yli 75 v. ja yli 80 v. on lisääntynyt aiempaan nähden.

Diabeteksen, mielenterveyden ja päihdehaittojen hoitokustannukset ovat suurimmat kulut Mikkeliin. Näiden hoito painottuu erikoissairaanhoidon. Mielenterveyteen ja päihdehaittojen ehkäisyyn sekä elintapoihin huomion kiinnittäminen on kannattavaa.

PYLL-indeksi (Potential Years of Life Lost) eli ennenaikaisesti menetettyjen elinvuosien indeksi on kansainvälisesti laajasti käytetty hyvinvoinnin ja terveyden mittari. PYLL kuvaa ennen 70 ikävuotta menetettyjen elinvuosien lukumäärää väestössä 100 000 asukasta kohti. Se korostaa nuorella iällä tapahtuvien kuolemantapausten merkitystä niiden kuolinsyiden osalta, jotka Maailman Terveysjärjestö WHO on luokitellut ehkäistävissä tai hoidettavissa oleviksi kuolinsyiksi.

Mikäli joku kuolee alkoholiin 30-vuotiaana, hän menettää elämästään 40 vuotta. Jos joku kuolee tupakan aiheuttamaan keuhkosyöpään 50-vuotiaana, hän menettää elämästään 20 vuotta. Mikäli joku kuolee korkean kolesterolin aiheuttamaan sydäninfarktiin 60-vuotiaana, hänkin menettää elämästään 10 vuotta (FCG 2014). Ihmiselämä on resurssi ja ennenaikaiset elinvuosien menetykset ovat yhteiskunnallinen menetys ja kustannus.

PYLL-indeksi tuo esiin suurimmat ongelmat ja sairausryhmät, jotka vaikuttavat kunnan hyvinvointiin negatiivisesti. Tulosten avulla pystytään käynnistämään ehkäiseviä toimia eri syistä johtuvia enneaikaisia kuolemia vastaan, ja kohdistamaan toimenpiteet painoarvoltaan merkittävimpiin ongelmiin.

Mikkelin ennenaikaisesti menetettyjen elinvuosien merkittävimmät syyt ovat alkoholihaitoista, tapaturmista, myrkytyksistä, syövästä ja itsemurhista johtuvia (FCG 2016.) Mikkelin PYLL-indeksi on viimeisimmässä seurannassa 2016 (2010–2014 kuolinsyiden mukaan) ollut 3876. Jokainen 30 elinvuoden pelastaminen on miljoonan euron arvoinen.

Ennenaikaisesti ehkäistävissä oleviin elinvuosien menetysten taustoihin pureutuminen on näin ollen kustannusvaikuttavaa. Professori Ilkka Vohlonen (Itä-Suomen yliopisto/FCG) näkee näiden syihin pureutumisen nopeampana keinona kaupungin itse vaikuttaa talouteensa kuin esimerkiksi pyrkimykset syntyvyyden lisäämiseen tai maahanmuuton/muuttoliikkeen vaikuttamisen.

Ympäristön hyvinvoinnin tila

Mikkelin pohja- ja järvivesien tila

Mikkelin pohjavesialueiden rajauksen tarkistusta ja luokitusta koskeva tilanne on tällä hetkellä hyvä ja yhdyskuntien vedenhankintakäytössä olevien pohjavesialueiden rakenteellisia kartoituksia tehdään ohjelmoidusti. Mikkelin kaupunkialueen kannalta tärkeimmät pohjavesialueet ovat Hanhikangas, Pursiala ja Porrassalmi. Hanhikangas on riskialue pohjaveden määrällisen ja kemiallisen tilan osalta. Pohjavesialue on määritelty kemiallisen tilan osalta hyväksi ja määrällisen tilan osalta huonoksi. Pursiala on riskialue määrällisen ja kemiallisen tilan osalta. Pohjavesialue on määritelty kemiallisen tilan osalta huonoksi ja määrällisen tilan osalta hyväksi. Porrassalmi ei ole riskialue. Pohjavesialue on määritelty kemiallisen ja määrällisen tilan osalta hyväksi.

Mikkelin alueella suurempien reittivesien suurehkot selät ovat ekologiselta tilaltaan pääosin hyvässä tai erinomaisessa tilassa. Vesienhoidon 2. ohjelmakaudella noin 10 % vesimuodostumista oli hyvää huonommassa tilassa. Vielä vahvistamattomassa 3. vesienhoitokauden luokitusluonnoksessa vesimuodostumien tila on hienokseltaan parantunut. Ekologisella luokituksella arvioidaan vesistön tilaa suhteellisen suurilla vesimuodostumatasoilla altailla. Osittain hyvä tulos on saavutettu sen takia, että Etelä-Savossa on karu kallioperä ja valuma-alueiden maasto-olosuhteita muuttava taloudellinen toimeliaisuus kokonaisuutena maltillista. Ihmistoiminnan heikentävä vaikutus näkyy pääosin valuma-alueiden latvoilla olevissa pienissä vesistöissä ja suurten vesistöjen suojaisilla lahtialueilla. Mikkelissä ihmistoiminnan näitä vesistöjen osia heikentävä vaikutus aiheutuu valtaosin hajakuormituksesta (maa- ja metsätalous, haja-asutus) ja voimakkaimmillaan se on maaperältään turvevaltaisilla valuma-alueilla. Mikkelin osalta vesienhoidon toimenpiteet ovat kohdistuneet pääosin Mikkelin alapuolisen Saimaan, Otavan Kotalahden ja Kyyveden keskusaltaan lähivaluma-alueille, joilla suurin osa ekologiselta tilaltaan hyvää huonommista vesimuodostumista sijaitsee. On arvioitu, että toistaiseksi toteutetuilla toimilla ollaan hajakuormituksesta saatu taitettua vasta nopein kasvuvaihe ja edessä on pitkä ja työläs korjaava/palauttava vaihe.

Yksittäisistä toteutetuista toimenpiteistä toistaiseksi merkittävän ja luultavasti myös vaikuttavin on ollut näille alueille toteutettu viemäriverkostojen rakentaminen. Toinen mainittava vesienhoidon edellytyksiä parantava hanke on ollut ko. alueilla toteutettu ja edelleen meneillään oleva vesialueiden yhdistäminen. Haastetta tuleville kuormitusta vähentäville toimille aiheuttaa etenevä ilmastonmuutos, jonka ennustetaan lisäävän vesistöihin kulkeutuvan kuormituksen määrää. Tehtävässä onnistuminen edellyttää menestyksekkästä hajakuormituksen hillintää varsinkin ojitetuilla turvemailla.

Talousveden laatu

Vuonna 2019 talousveden laatuvaatimukset ja -tavoitteet ovat täyttyneet kaikissa vesilaitosten viranomaisvalvonnan tutkimuksissa.

Sinilevätilanne / uimarannat

Vuonna 2019 kaikkien yleisten uimarantojen uimavesinäytteiden tulokset täyttivät laatuvaatimukset. Joitakin havaintoja tehtiin alkavasta sinileväkukinnasta muutamalla uimarannalla. Tilannetta seurattiin tiheennetyllä valvonnalla ja rannoilla tiedotettiin tarpeen mukaan asiasta. Leväkukinnat eivät runsastuneet ja haitat uimareille jäivät melko vähäisiksi.

Ilmanlaatu

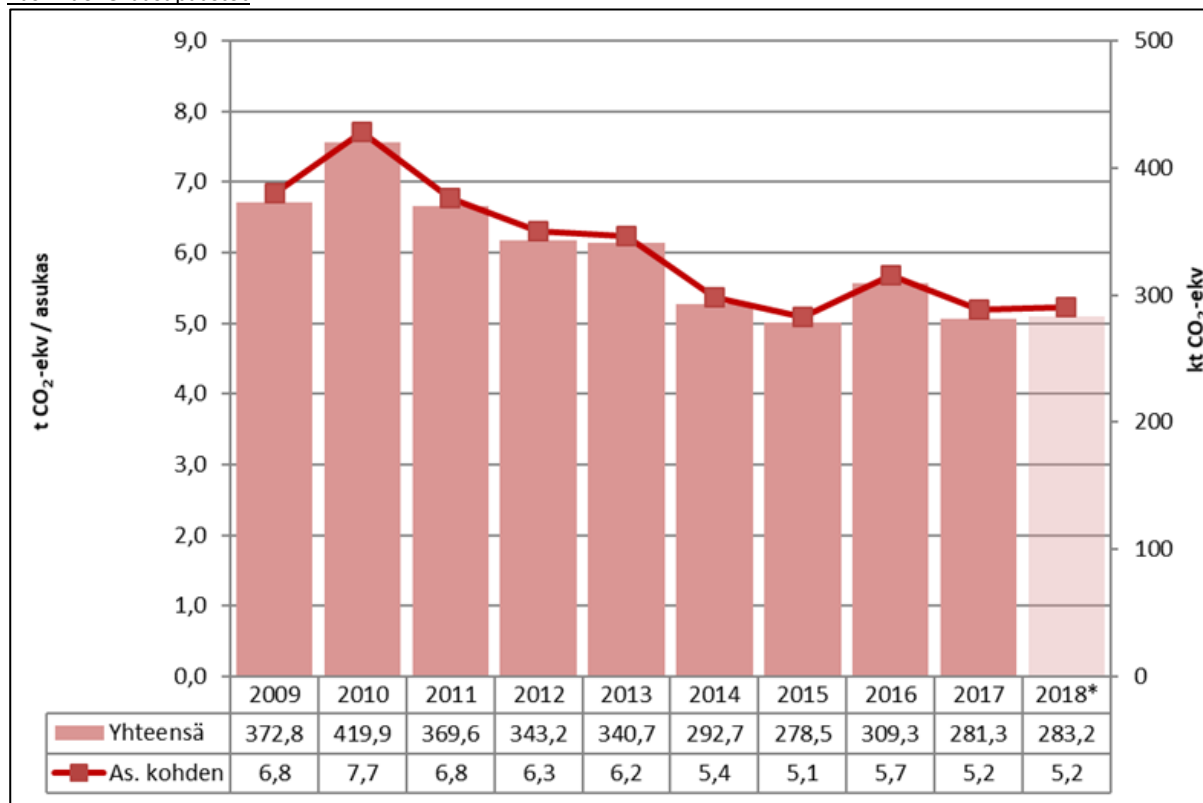
Ilmanlaatua on Mikkeliissä seurattu viimeksi 2014–2015 ja seuraava mittausjakso on 2020–2021. Hengitettävälle pölylle laskettu vuosittainen raja-arvo (35 vuorokausiarvon ylitystä) ei ylittynyt vuonna 2015 mutta kuukausittainen ohjearvo ylittyi maaliskuussa. Vuoden 2015 mittautulosten tiivistelmä on seuraava:

Mikkeliissä ilmanlaatuun vaikuttavista päästöistä on selvästi merkittävin liikenne. Ilmoitusvelvollisista laitoksista merkittävin on Etelä-Savon Energia Oy:n Pursialan voimalaitos.

Mikkeliissä on mitattu tarkastelujakson aikana hengitettävää pölyä. Mittauksien tuloksista on tässä työssä laskettu ohje- ja raja-arvoihin verrattavat lukuarvot. Hengitettävän pölyn pitoisuuksissa Mikkeliissä vuonna 2015 tehdyn mittausjakson aikana ylittyi ohjearvo maaliskuussa. Vaihteluväli oli kuukausittain tarkasteltavassa toiseksi suurimmassa vuorokausiarvossa 14–225 % ohjearvosta. Raja-arvon lukuarvo ylittyi yhdeksän kertaa (6 kertaa v. 2014; 9 kertaa v. 2010 ja 14 kertaa v. 2009). Korkeimmat pitoisuudet mitattiin maaliskuussa. Suomessa tehdyistä mittauksista Mikkeliissä oli 17:ksi eniten ylityksiä.

Ilmanlaatuindeksillä arvioituna ilmanlaatu Mikkeliissä oli n. 92 % ajasta hyvää.

Kasvihuonekaasupäästöt

Kuvio 5 Mikkelin kasvihuonekaasupäästöjen kehitys asukasta kohden laskettuna vuosina 2009–2018 (ilman teollisuutta).

Melu

Pahin melun aiheuttaja Mikkeliissä on tieliikenne. Meluhaitta-alueet Mikkeliissä ovat valtateiden varsilla. Viime vuosina VT 5 ja VT 13/15 varsille on saatu melusuojuuksia, jotka ovat vähentäneet tieliikenteestä aiheutuvaa meluhaittaa.

Kaupungistuminen

Kaupungistuminen on yleismaailmallinen ilmiö, jossa kaupungeissa asuvan väestön määrä kasvaa ja maaseudulla asuvien osuus vähenee. Vuonna 2018 55 % maailman väestöstä asui kaupungeissa, vuonna 2050 osuus nousee 68 % ja maalta kaupunkiin muuttavien määrä kasvaa 2,5 miljardiin asukkaaseen. Länsimaissa maahanmuutto vielä vahvistaa trendiä, koska lähtijät ovat pääosin maaseudulta kotoisin olevia nuoria, joilla ei ole mahdollisuuksia elättää itseään koneellistuvalla maaseudulla. Suuret luvut peittävät alleen toisenlaisen orastavan kehityksen. 2000-luvulla havaittiin, että kaupungeista muutettiin takaisin maalle tai suurkaupunkia ympäröiviin pienempiin kaupunkeihin. Ilmiö näkyy niin Aasiassa kuin länsimaissa. Esimerkiksi Lontoosta pois muuttavien osuus on kasvanut joka vuosi 2010 luvulla. Vuonna 2019 Lontoon väkiluku olisi vähentynyt, jos maahanmuuttajien määrä ei olisi korvannut lähtevien osuutta. Englannissa on arvioitu, että maaseudulla asuvien määrä kasvaa 6 % vuoteen 2025 mennessä. USA:n suurkaupungeissa on havaittu, että keskustassa asuvien nuorten perheiden määrä, joka oli pitkään kohoava, on kääntynyt laskuun. Tarkkaa syytä ilmiölle ei vielä tiedetä, mutta syiksi on arvioitu kohonneita vuokria ja asumiskustannuksia. Samansuuntaista kehitystä on havaittavissa muissakin Euroopan maissa. Euroopassa syinä ovat hinnat, ahtaus, ilmanlaatu, huono elinympäristö ja rikollisuus. Todennäköistä on, että

kaupungistumisen lieveilmiöt ja sen seuraukset tulevat esille Suomessakin. Kehityksessä voivat voittaa ne paikkakunnat, jotka sijaitsevat riittävän lähellä isoja kasvukeskuksia ja tarjoavat edullista pienkaupunkimaista sekä maaseutumaista asumista laadukkaassa ympäristössä.

Mikkeli

Vuonna 2017 Mikkeliissä asui n. 54 400 asukasta ja näistä 38 400 kantakaupungin alueella. Kantakaupungin väkiluku on lisääntynyt viime vuosina n. 500 asukkaan vuositahia, vaikka samaan aikaan kaupungin kokonaisväkiluku vähenee yli 300 henkeä vuosittain. Vuodessa n. 5 000 asukasta muuttaa kaupungin sisällä. Kantakaupungin alueelle tavoitellaan 10 000 asukkaan lisäystä vuoteen 2040 mennessä. Yhdessä asumisväljyyden kasvun kanssa se merkitsee 450 000 k-m² lisäystä asuinrakentamiseen. On oletettavissa, että väestö jatkaa maltillista keskittymistä palveluiden ja hyvien liikenneyhteyksien ääreen.

Yleiskaava

Mikkeliissä maankäyttöä ohjataan yleiskaavan avulla. Mikkelin kantakaupungin osayleiskaava sai lain voiman elokuussa 2019. Kaavan tavoitevuosi on 2040 tarkoittaen sitä, että maankäyttöä suunnitellaan tällä aikajänteellä kahdeksi vuosikymmeneksi eteenpäin. Kaupungin strategian ja muiden suunnitelmien pohjalta asetetut tavoitteet pohjautuvat Mikkelin markkina-alueen ja kantakaupungin alueella tapahtuneeseen kehitykseen ja ennusteisiin tulevasta kehityksestä. Ne poikkeavat jonkin verran esimerkiksi Tilastokeskuksen ennusteisiin mm. väestömäärän kehityksestä.

Asuminen

Asuminen keskitetään keskustan alueelle, Satamalahteen ja Saimaan rannoille, kävely- ja pyöräilyetäisyydelle keskustasta. Satamalahden osuus kokonaisuuden rakentamisen mitoituksesta on n. 40 %–67 % tarkoittaen 3 000–5 000 asukasta. Keskusta-alueen rajausta on laajennettu ja se on jaettu neljään erilliseen osaan riippuen kunkin alueen potentiaalista asumiselle, palveluille ja kaupalle. Keskustaa ympäröivä taajama-alue on jaettu kehittyvään taajamaan ja kasvavaan taajamaan. Näiden lisäksi erityisesti Saimaan rannoille on kantakaupungin kaavassa esitetty kyläalueita, joiden avulla on mahdollista osoittaa tehokkaampaa rakentamista detaljikaavoituksessa. Tämä huomioidaan myös valmistuvassa Ristiinan yleiskaavassa.

Liike-elämä ja työpaikat

Elinkeinoelämälle on osoitettu kasvun mahdollisuuksia valtateiden varrelta ja keskustan alueelta. Mikkeliissä on todettu 256 000 k-m² lisätilan tarve vuoteen 2025 mennessä, keskustan osuus tästä on n. 70 000 k-m² vuoteen 2035 mennessä.

Visulahti on osoitettu tilaa vievän kaupan ja logistiikka- sekä teollisuusyritysten alueeksi. Karilan/Karikon alueen kehittäminen edellyttää parempia liikenneyhteyksiä ja Valtatie 13 ja Otavantien liittymä muutetaan kiertoliittymäksi. Karikon asemakaavoitus on käynnistetty tavoitteena luoda kaupallisesti houkutteleva keskittymä.

Työpaikka-alueita on osoitettu tasapuolisesti eri puolille kaupunkia ja Pursialan sekä Kirjalan teollisuusalueet on merkitty tilaa vaativien työpaikkojen vaihtumisasi alueena, tarkoittaen sitä, että alueita on mahdollista kehittää monipuolisempaan suuntaan. Pursialan kohdalla pohjavesialueen turvaaminen ja pohjaveden tuotanto johtaa vähitellen käyttötarkoituksen muuttamiseen kohti vähemmän riskialtista toimintaa.

Pysäköinti

Kantakaupungin lisääntyvä väestömäärä tuottaa enemmän ajoneuvoliikennettä ja tarve pysäköintiin kasvaa lyhyellä aikavälillä. Yleiskaavan uusi pysäköintinormi helpottaa tilannetta väljentämällä autopaikkannormeja keskustassa merkittävästi. Se mahdollistaa vanhoille ydinkeskustan kiinteistöille täydennysrakentamisen, joka aikaisemmin on haasteellista kireiden pysäköintinormien takia.

Liikenne

Liikenteessä luodaan edellytykset kevyen liikenteen houkuttelevuuden kasvattamiseksi, yhteyksiä sujuvoitetaan ja keskustassa mahdollistetaan turvallinen ympäristö hitaalle liikkumiselle. Saimaata kiertävä rantareitti jatkuu Ristiinaan saakka. Vuoden 1990 osayleiskaavassa esitetty pohjoinen kehätie on säilytetty, mutta sen linjausta on tarkistettu.

Rakentaminen

Yleisesti voidaan todeta, että viimeisen viiden vuoden ajan rakentaminen on pysynyt maltillisella tasolla Mikkeliissä. Muutamat isot hankkeet, kuten Saimaa Stadiumi, ovat tuoneet hetkellistä tilastollista kasvua, joka rajoittuu valmistumisvuodelle. Pysäköintinormin väljentyminen on saanut positiivista liikehdintää aikaan ja ydinkeskustassa 11 taloyhtiötä ovat jo sopineet kaavamuutoksista tavoitteenaan täydennysrakentaminen ja sen ohessa pysäköinnin ja piha-alueiden uudelleenjärjestelyt. Kaupungin tavoitteena on jokaisen kaavamuutoksen yhteydessä luoda parempaa kaupunkiympäristöä ja lisätä viherpihojen osuutta asukkaiden käyttöön.

Teollisuus- ja liikerakentamiseen määrä on sekin ollut maltillista. Viitostien remontti ja Visulahden kaavoitus ovat nostaneet itäisen osan houkuttelevuutta ja tonttimyynti on lähtenyt käyntiin. Julkisen rakentamisen tarve vähenee, kun keskussairaalaan merkittävä laajennus on melkein valmis. Mielentalon rakentaminen on viimeinen osa ja palveluiden siirto Moisiossa ja Kyyhkylästä Mielentaloon vapauttaa ko. alueet ja rakennukset muuhun käyttöön.

Moision alueen asemakaavoitus käynnistyy pian ja Kirkonvarkauden eteläosan tonttimyynti voi alkaa 2021 ja Launiala seuraa pian perässä.

Osaaminen

Nuorisoikäluokka pienenee Suomessa. Etelä-Savossa ja Mikkeliissä tämä tapahtuu keskimääräistä nopeammin. Etelä-Savossa oman lisähaasteen tuo työllisten ikärakenteen painottuminen useilla toimialoilla yli 50-vuotiaisiin, minkä vuoksi eläköitymisten synnyttämä

työvoimatarve elinkeinoelämässä tulee olemaan suuri. Ikärakenteen muutos lisää tarvetta pitää osatyökykyiset mukana työelämässä. Koulutuksen avulla voidaan myös edistää osatyökykyisten kuntoutusta ja osallisuutta.

Myös elinkeinot ovat murroksessa. Uudet teknologiat ja työskentelytavat muuttavat elinkeinoelämän osaamistarpeita ja koulutuksen järjestäjien on pystyttävä ennakoimaan ei vain sitä mille toimialoille seuraavien vuosien aikana tarvitaan työntekijöitä, vaan myös millaista osaamista nämä työntekijät tarvitsevat. Työura voi koostua myös useista erilaisista tehtävistä, joille on eri osaamistarpeet. Tämä korostaa moniosaajien tarvetta työelämässä. Koulutuksen osalta tämä vaatii erilaisia opiskelu ja oppimismahdollisuuksia sekä räätälöidympiä koulutuskokonaisuuksia.

Mikkelin oppilaitoksissa on yhteenlaskettuna n. 1000 työntekijää ja 25000 opiskelijaa (luku sisältää runsaasti päällekkäisyyksiä ja moni opiskelija tulee myös alueen ulkopuolelta). Keskeinen alueen koulutukseen liittyvä haaste on, että Etelä-Savon ja Mikkelin koulutustaso on edelleen valtakunnan keskiarvon alapuolella erityisesti korkeakoulutettujen osalta, eikä Mikkelissä myöskään aina mielletä opiskelijakaupungiksi. Koulutustarjonnan vetovoimassa on joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta vielä paljon kehitettävää.

Mikkelissä kuitenkin on monipuolisesti oppilaitoksia kaikissa koulutusasteissa. Osa koulutustoimijoista toimii eri rajapinnoilla. Esimerkiksi liikelaitos Otaviassa toimii vapaan sivistystyön toimija Otavan opisto sekä NettiLukio, joka tarjoaa mm. valtakunnallista nettilukiokoulutusta. Etelä-Savon ammattiopisto tarjoaa koko maakunnan alueella monipuolista koulutusta sekä peruskoulun päättäneille että aikuisille. Tutkimus- ja kehittämistyön osalta Mikkelissä nousevat esille erityisesti Mikkelin yliopistokeskuksen toimijat (Aalto, HY ja LUT) ja ammattikorkeakoulu. Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Xamk on Suomen ammattikorkeakouluista yksi intensiivisimmistä tki-toiminnassa ja yliopistokeskuksella on monta alaa, jossa Mikkelissä tehdään valtakunnallisesti ainutlaatuisia töitä.

Kaikki koulutukselliset ratkaisut eivät ole mikkeliläisistä toimijoista kiinni. Erityisesti toisen asteen osalta on käynnissä valtakunnallinen reformi, joka määrittelee Mikkelissäkin tehtävää kehittämistyötä. Lisäksi kaikkia tarvittavia opintomahdollisuuksia ei ole Mikkelissä saatavilla. Tämä koskee erityisesti yliopistokoulutusta, joskin enenevässä määrin verkossa ja monimuotoisesti tehtävät opinnot ja laaja paikallinen avoimen tarjonta on avannut mahdollisuuksia yliopisto-opintojen monipuolisempaan suorittamiseen.

Yritysten toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Kasvun keskittyminen muutamiiin suuriin kaupunkeihin jatkuu ja muut, maakuntakeskuksetkin joutuvat yhä enemmän kilpailemaan asukkaista ja työvoimasta. Yritysten tarvitsema osaaminen muuttuu mm. digitalisaation edetessä laajalla rintamalla. Muutokset osaamistarpeissa ovat entistä nopeampia, mikä luo haasteita koulutukselle. Ympäristövastuullisuuden ja vähähiilisyyden merkitys yrityksille kasvaa.

Matkailualalla kansainvälinen kiinnostus Järvi-Suomen ja Saimaan aluetta kohtaan kasvaa, mikä luo sekä mahdollisuuksia että tarpeen panostaa lisää palveluiden ja yhteistyöverkostojen kehittämiseen. Saimaan alueen yhteistyöverkostoon on jo liittynyt uusia kaupunkia.

Kasvupalvelu-uudistus ei edennyt suunnitellusti. Edelleen tavoitellaan toimivaa kokonaisuutta, jossa valtakunnalliset/maakunnalliset ja kunnalliset palvelut täydentävät toisiaan. Kehittämisorganisaatioiden välisen yhteistyön merkitys alueen elinvoimatehtävien hoitamisessa kasvaa. Business Finlandin palveluiden sähköistyminen voi myös luoda uusia yhteistyömahdollisuuksia kehitysyhtiöille.

Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:stä saadun arvion mukaan alueellisia kehitysnäkymiä Etelä-Savossa syksyllä 2019 voidaan kuvata seuraavasti:

Mikkelin seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	+	0	-
Työttömyyden määrä ja rakenne	++	+	0
Osaavan työvoiman saatavuus	-	0	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Taulukko 1 Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2019.

Ajankohtaiset edunvalvonnan painopisteet

Loppuvuodesta 2019 Mikkelin kaupungin edunvalvonnan ajankohtaisia painopisteitä olivat mm. seuraavat asiat:

- Mikkelin 24/7 sairaalan toiminnan turvaaminen
- 3h junayhteyden kehittäminen Kuopiosta ja Joensuusta Helsinkiin / Itärata
- Savonradan liikenteen kehittäminen
- Alemman tieverkon kunnon parantaminen ja yksityisteiden rahoituksen turvaaminen
- UPM/Pelloksen -teollisuusalueen ja logistiikan kehittäminen
- Valtatie 13 parantaminen
- Kantatie 62 perusparantaminen ja yleissuunnitelmatyön käynnistäminen
- Valtatie 5, tieosuuden Hurus-Hietanen parantaminen
- Laajakaistayhteyksien varmistaminen harvaan asutuilla alueilla
- Viranomaisten paperiaineistojen digitointi osana Memory Campus -kokonaisuutta
- EcoSairila - uudenlainen ympäristöliiketoiminnan keskus
- Sodan ja rauhan keskus Muisti
- Saimaa Geopark
- Sinisen biotalouden edistäminen

4 Talousarvion ja taloussuunnittelun perusteet

4.1 Mikkelin kaupungin strategia, päämäärät ja painopisteet

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. (kuntalaki 410/2015 § 37)

Mikkelin kaupunkistrategia 2018–2021 visionaan ”Teemme yhdessä Saimaan kauniin Mikkelin” on hyväksytty valtuustossa 11.12.2017. Samalla hyväksyttiin Mikkelin kaupungin arvoiksi Luottamus, Avoimuus, Yhdenvertaisuus, Kestävä kehitys ja Vaikuttavuus. Kaupunkistrategiaa toteuttavat strategiset ohjelmat hyväksyttiin valtuustossa 20.8.2018 § 92.

Strategian visiota, painopisteitä, Mikkelin arvoja ja strategisten ohjelmien toimenpiteitä toteutetaan talousarviossa ja toimintasuunnitelmissa. Strategia konkretisoituu Hyvän elämän, Kestävän kasvun ja Elinvoimaohjelmassa. Hyvän elämän ohjelma on samalla kaupungin lakisääteinen hyvinvointikertomus.

Hyvän elämän ohjelman painopisteenä ovat

- Yhteisöllisyys
- Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki
- Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin

Kestävän kasvun ohjelman painopisteinä ovat

- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimaisuus
- Kaupungistuminen

Elinvoimaohjelman painopisteinä ovat

- Osaaminen ja TKI-toiminta
- Asiakaslähtöiset yrityspalvelut
- Matkailu- ja vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto.

Kuvio 6 Mikkelin kaupungin strategia

Strategisten ohjelmien seuranta ja raportointi valtuustolle toteutetaan valtuuston hyväksymien seurantamittareiden avulla erillisenä raportointina. Valtuustotason seurantamittareiden tavoitetaso on asetettu valtuustokaudeksi.

Palvelualueille lautakuntatasolle on laadittu strategian ohjelmien seurantaan varten ohjelmakortit, joihin on kirjattu strategiaan ohjelmiin perustuvat talousarvion 2020 konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet. Lautakuntatason toimenpiteiden seuranta toteutetaan lautakunnissa. Toimenpiteiden toteutumista seurataan talousseurannan yhteydessä hyödyntäen valtuustotason mittareita sekä täydentäen mittareita tarvittaessa laadullisella arvioinnilla toimenpiteiden etenemisestä.

Strategisten ohjelmien käytännön toiminnan suunnittelun ja toimeenpanon tukena ovat kaupunkikonsernin toimijoiden sekä muiden sidosryhmien asiantuntijajäsenistä koostuvat Hyvän elämän ryhmä, Kestävän kasvun ryhmä sekä Elinvoimaryhmä. Ryhmät raportoivat ohjelmien etenemisestä säännöllisesti kaupungin johtoryhmälle ja tarvittaessa muille tahoille.

Henkilöstö- ja palvelukehitysohjelma

Henkilöstö- ja palvelukehitysohjelmaa jatkoyöstetään muiden strategisten ohjelmien rinnalla. Ohjelma kytkeytyy muihin strategiaan ohjelmiin, kaupunkirakenneselvitykseen sekä palvelusuunnitelmaan. Henkilöstö- ja palvelukehitysohjelma tukee johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä strategisten tavoitteiden saavuttamisessa läpi kaupungin organisaation. Siinä kiteytetään henkilöstöstrategian painopistealueet ja palvelujen kehittämisen tavoitteet tuleville vuosille.

Ohjelman painopistealueet ovat:

1. Palvelujen kehittämisen kärjet. Laadukkaat ja tehokkaat yhteiset mallit.
2. Hyvinvoiva henkilöstö. Aktiivinen ja ennakoiva välittäminen.
3. Osaava johtaminen ja esimiestyö.
4. Asiakaslähtöinen osaamisen kehittäminen.

Palveluprosessien poikkihallinnollista kehittämistä jatketaan henkilöstö- ja palvelukehitysohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kaupungin palveluprosesseja arvioidaan ja etsitään aktiivisesti tuottavampia toimintatapoja. Tavoitteena on tehostaa toimintaa ja toiminnan laatua sekä parantaa tuottavuutta ja kustannustehokkuutta.

4.2 Laskentaperuste

Verotulot

Kuntalain (410/2015 §112) mukaan kunnan on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Mikkelin kaupunginvaltuusto päätti 11.11.2019 § 125, että tuloveroprosentti nostetaan 22 prosenttiin vuonna 2020. Myös kiinteistöveroprosentteja nostetaan. Tuloveroprosentin noston vaikutuksen arvioidaan olevan noin 13 miljoonaa euroa ja kiinteistöverojen noston 2 miljoonaa euroa. Talousarviossa on sovittu yksityiskohtaisesti vuodelle 2020 kohdistuvista kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman mukaisista tasapainottamistoimenpiteistä. Talousarvio on noin 3 miljoonaa euroa alijäämäinen vuodelle 2020, mutta tase muodostuu ylijäämäiseksi vuonna 2023. Tasapainon saavuttamisen arvioidaan vaativan taseomaisuuden järjestelyjä suunnitelmakaudella. Kaupunki käy vuoden 2019 lopulla yhteistoimintaneuvottelut, joiden vaikutuksia ei ole viety talousarvioon. Talouden lisäsopeutustarve on vähintään 10 miljoonaa euroa vuosina 2020–2023.

Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton verotuloennusteita. Mikkelin kaupungin vuoden 2019 talousarviossa verotulot ovat 211,7 miljoonaa euroa, mutta toteutumaennuste on Kuntaliiton joulukuussa antaman arvion mukaisesti 204,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2017 verotulokertymä oli 201,6 miljoonaa euroa. Mikkelin verotulojen kasvun arvioidaan olevan kahdessa vuodessa (vuosina 2018–2019) yhteensä vain 3,1 miljoonaa euroa.

Vuonna 2020 Suomen kuntien verotulojen ennustetaan kokonaisuutena kasvavan 5,2 % ja kunnallisverotulojen 5,7 %. Mikkelin kaupungin verotulojen on arvioitu kasvavan 10,7 prosenttia 204,7 miljoonasta eurosta 226,7 miljoonaan euroon sisältäen 15 miljoonan euron veronkorotukset.

Kiinteistöveron tuoton perusteena on käytetty seuraavia kiinteistöveroprosentteja, jotka ovat käyttötarkoituksen mukaan ryhmiteltyinä:

Vuosi	2019	2020
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,25 %	1,37 %
Vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti	0,58 %	0,62 %
Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti	1,15 %	1,50 %
Rakentamaton rakennuspaikka	3,30 %	4,00 %
Yleishyödyllisten yhteisöjen veroprosentti	0,00 %	0,00 %
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	2,75 %	3,10 %

Taulukko 2 Kiinteistöveroprosentit 2019 ja 2020.

Kuntaliiton joulukuun 2019 ennusteen mukaan Mikkelin verotulot ilman veronkorotuksia nousevat tulevina vuosina seuraavan taulukon mukaisesti:

Verotulokertymäennuste (1 000 euroa)						
TILIVUOSI	2017	2018	2019**	2020**	2021**	2022**
Verolaji						
Kunnallisvero	169 358	167 523	170 589	190 045	198 317	202 843
<i>Muutos %</i>	0,2	-1,1	1,8	11,4	4,4	2,3
Yhteisövero	13 293	13 164	14 736	15 207	15 912	16 461
<i>Muutos %</i>	16,8	-1,0	11,9	3,2	4,6	3,4
Kiinteistövero	18 947	19 147	19 397	21 450	21 450	21 450
<i>Muutos %</i>	4,0	1,1	1,3	10,6	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	201 599	199 834	204 722	226 702	235 680	240 754
<i>Muutos %</i>	1,5	-0,9	2,4	10,7	4,0	2,2

Taulukko 3 Mikkelin kaupungin verotulokertymäennuste 2019–2022 sisältäen veronkorotukset.

Valtionosuudet

Kuntaliiton ennakkollisten valtionosuuslaskelmien (14.10.2019) mukaan kuntien valtionosuudet (ml. veromenetysten kompensatiot) kasvavat 610 miljoonaa euroa (+7,1 %; 111 €/asukas) vuodesta 2019 vuoteen 2020. Kunnille myönnetään valtionosuutta yhteensä 6,968 miljoonaa euroa ja veromenetysten kompensatioita 2 251 miljoonaa euroa vuonna 2020 (yhteensä 8 608 milj. € vuonna 2019).

Ennakkolaskelman mukaan kunnan peruspalvelujen **valtionosuusprosentti** nousee 0,09 prosenttiyksikköä ja on 25,46 % vuonna 2020 (25,37 % vuonna 2019).

Budjettiriihessä (17.9.2019) tehtiin päätös kertaluonteisen **valtionosuuskompensaation** (+237 milj. euroa) siirrosta vuodelta 2020 vuodelle 2019. Tämä on otettu huomioon Kuntaliiton laskelmassa.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM).

Eron aiempiin vuosiin vuonna 2020 kunnille maksettavat **veromenetysten kompensatiot** erotetaan peruspalvelujen valtionosuudesta (mom. 28.90.30) ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentiltaan. Uudistus yksinkertaistaa järjestelmää ja lisää sen läpinäkyvyyttä.

Kuntaliiton ennakkollisissa valtionosuuslaskelmissa on tehty arvio vain peruspalvelujen valtionosuudesta (VM). OKM:n valtionosuus on ennakkolaskelmassa vuoden 2019 rahoituksen (5.8.2019) tasoisena.

Peruspalvelujen valtionosuuden (VM) kasvu vuodesta 2019 vuoteen 2020 johtuu erityisesti vuonna 2019 päättyneestä kilpailukyky-sopimuksesta, mutta taustalla on myös muita lakiin perustuvia muutoksia:

- Kilpailukyky-sopimukseen sisältynyt **lomarahojen leikkaus päättyy** ja niin ikään siihen liittyvä valtionosuuden leikkaus (-264 milj. €) päättyy vuoteen 2019.
- Pääministeri Juha Sipilän hallituksen päättämä määräaikainen vuosia 2016-2019 koskenut **indeksikorotusten jäädytys päättyy** vuoteen 2019. Tehtyjä indeksijäädytyksiä ei kompensoida, mutta vuoden 2020 kustannustason muutos (+2,4 %) lisää valtionosuutta 166 milj. euroa.
- Lakiin perustuva valtion ja kuntien välinen **kustannustenjaon tarkistus** (perustuen vuoden 2017 tietoihin) lisää valtionosuutta 102 milj. euroa vuonna 2020.
- Uutuutena vuonna 2020 aiemmin valtionosuusjärjestelmän kautta kunnille maksetut **verotulomenetysten kompensatiot** erotetaan järjestelmästä omalle momentilleen 28.90.35. Veromenetysten kompensatiot lisääntyvät 285 milj. euroa vuonna 2020. Täten vuosien 2010-2020 veromenetysten kompensatioiden yhteissumma on 2 251 milj. euroa.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi peruspalvelujen valtionosuudessa otetaan huomioon kuntien tehtävien ja velvoitteiden muutoksia vuonna 2020.

Mikkelin kaupungin valtionosuuksien arvioidaan nousevan vuonna 2020 noin 5,2 miljoonaa euroa eli 4,5 prosenttia edellisestä vuodesta. Valtionosuudet vuodelle 2020 on arvioitu talousarviossa Kuntaliiton 14.10.2019 arvion perusteella, johon on lisätty Otavian liikelaitoksen nettikulun valtionosuus noin 3 miljoonaa euroa.

VALTIONOSUUDEN MUUTOS

TA 2020	119 374 000 eur
TA 2019	111 120 158 eur
Tot.enn. 10/2019	114 200 000 eur
Ero TA 2020/TA 2019	7,4 %
Ero TA 2020/Tot.enn. 10/2019	4,5 %
Ero TA 2020/TA 2019	8.253.842 eur
Ero TA 2020/Tot.enn. 10/2019	5.174.000 eur

Taulukko 4 Valtionosuuksien TA 2020 muutos 10/2019 seurantaan ja talousarvioon 2019 verrattuna.

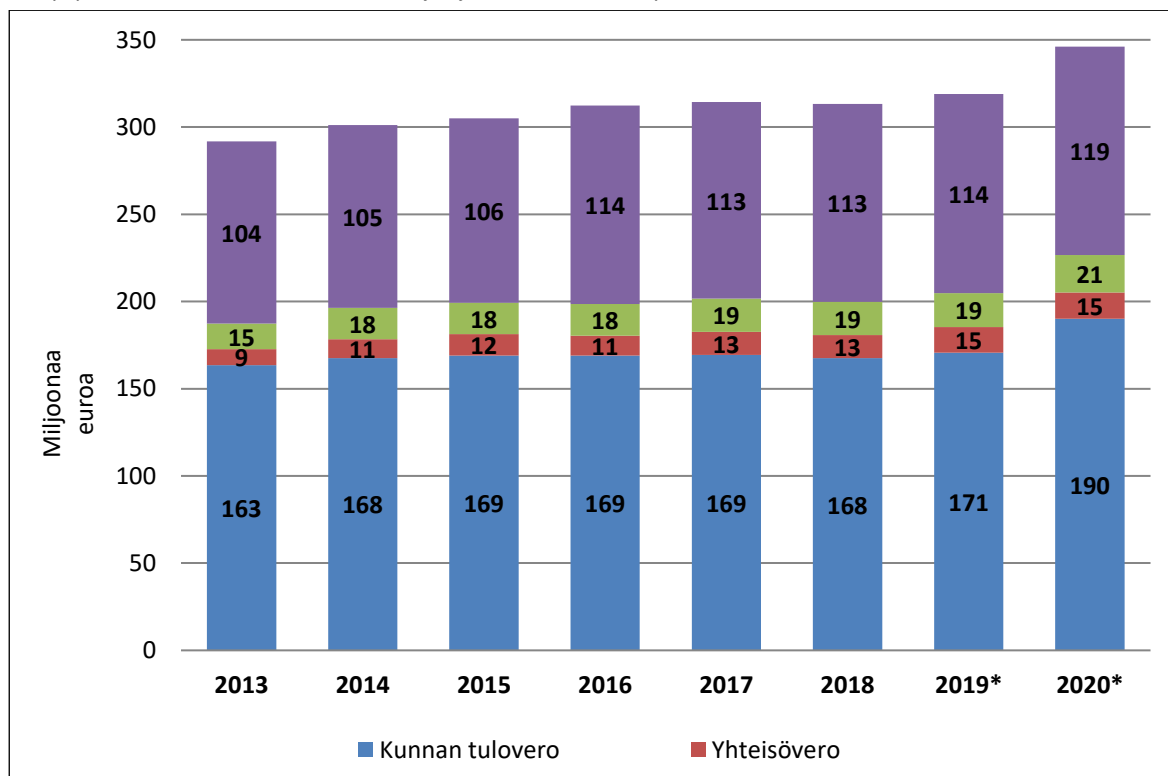
MIKKELIN VALTIONOSUUKSIEN MUUTOKSET

Tot. enn. 2019	TA 2020	muutos, euroa	muutos %	TP 2017	TP 2018	muutos %
Valtionosuudet	Valtionosuudet	muutos 2019 -> TA2020		Asukasluku 31.12.2017	Asukasluku 31.12.2018	
114 200 000	119 374 000	5.174.000	4,5 %	54 261	53 818	-0,82 %

Taulukko 5 Valtionosuuksien muutos 2019–2020 ja väestön muutos 2017–2018.

Mikkelin kaupungin valtionosuudet kasvavat väestön ikääntyneisyyden ja sairastavuuskertoimen myötä, mutta väkiluvun aleneminen vähentää niitä.

Kokonaisuutena Mikkelin kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kasvu on ollut hyvä. Vuosina 2016–2019 kasvu on kuitenkin pysähtynyt. Seuraava kuvio osoittaa verotulojen ja valtionosuuksien yhteenlasketun muutoksen vuosina 2013–2020.

Kuvio 7 Mikkelin kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kertyminen vuosina 2013–2020, v. 2020 veronkorotukset huomioitu.

Kuntatalouden menorajoite

Julkisen talouden suunnitelmaa koskeva kansallinen säännöstö edellyttää, että hallitus päättää kuntatalouden menorajoitteesta. Kuntatalouden menorajoitteesta on päätetty vuosille 2020–2023 seuraavasti:

2020	2021	2022	2023
430 meur	510 meur	600 meur	520 meur

Taulukko 6 Kuntatalouden menorajoitteet 2017–2020.

Tästä menojen säästötavoitteesta Mikkelin kaupungin laskennallinen osuus on noin 1 %.

Kuntatalouden menorajoite on vuoden 2020 tasolla 430 milj. euroa. Tämä tarkoittaa, että hallituksen toimenpiteiden seurauksena kuntatalouden toimintamenojen taso olisi 430 milj. euroa lisäävä verrattuna kevään tekniseen julkisen talouden suunnitelmaan. Kuntatalouden menorajoite ei kuitenkaan takaa sitä, että kustannusvaikutukset toteutuvat sen suuruisina kuntataloudessa. Kunnat voivat itse päättää muun muassa siitä, missä laajuudessa ne toteuttavat tehtävien ja veloitteiden vähentämistä.

Käyttötalouden menoperusteet

Mikkelin kaupunginhallitus vahvisti kokouksessaan 20.8.2019 § 324 alustavan talousarvioraamin ja oikeutti talouspalvelut valmistelemaan lautakunnille talousarvion valmisteluohjeet. Talousarvioraamissa toimintakate oli -315,3 miljoonaa euroa. Talouspalvelut antoi ohjeet palvelualueille talousarvion laadinnasta 21.8.2019.

Lautakuntien esityksissä keskeiset muutokset tehtiin kasvatus- ja opetustoimen henkilöstökulujen tarkentamisessa realistiselle tasolle vuoden 2019 seurannan pohjalta ja vuokrien tarkennuksessa kasvatus- ja opetustoimessa. Yhteensä sivistyksen palvelualueen talousarvioraami ylittyi 2,2 miljoonaa euroa. Konserni- ja elinvoimapalveluissa lisättiin Essoten jäsenkuntalaskutuksen määrärahoja 9,2 miljoonaa euroa Essoten tekemän jäsenkuntalaskutusarvion mukaisesti. Lisäksi konserni- ja elinvoimapalveluissa vähennettiin varovaisuusperiaatteen mukaisesti 1,9 miljoonaa euroa myyntivoittojen määrää.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys 1.11.2019 oli 1,4 miljoonaa euroa alijäämäinen. Kaupunginjohtajan esitys sisälsi kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman toimenpiteet nopeutetulla aikataululla. Keskeisiä nopeutetulla aikataululla tehtävistä toimenpiteistä olivat Ristiinan lukion yhdistäminen Mikkelin lukioon syksyllä 2020, Vanhalan koulun yhdistäminen Kalevankankaan kouluun syksyllä 2020, kirjastoverkon tiivistäminen neljään kirjastoon ja Kisakaaren urheiluhallin lakkauttaminen. Kaupunginjohtajan esityksessä ei ollut mukana kaupungin 28.10.2019 alkaneiden yhteistoimintaneuvottelujen vaikutuksia.

Kaupunginhallituksen talousarvioesityksessä 2.12.2019 § 473 toimintatuottoja kertyy 104,7 miljoonaa euroa, valmistus omaan käyttöön on 0,4 miljoonaa euroa ja toimintakuluja kertyy 434,1 miljoonaa euroa. Toimintakate on -329 miljoonaa euroa. Toimintakate on 19,5 miljoonaa euroa heikempi kuin vuoden 2018 tilinpäätöksessä ja tilikauden tulos on -3 miljoonaa euroa. Kaupunginhallituksen keskeisiä muutoksia kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen olivat kirjastoverkon tiivistäminen neljän sijasta kuuteen kirjastoon, Suomenniemen kouluinvestoinnin siirto vuodelta 2020 vuodelle 2022 ja aluejohtokuntatoiminnan määrärahojen ja toiminta-ajan jatkaminen. Lisäksi tarkennettiin verotuloennustetta 1,5 miljoonaa euroa pienemmäksi Kuntaliiton ennusteeseen perustuen.

Sisäiset erät

Palvelualueilta veloittavista sisäisistä eristä talouspalveluiden veloituksessa on huomioitu muun muassa talouden palveluntuottajan palvelumaksut, taloussuunnittelun kustannukset ja muut välittömät kustannukset. Jakoperusteena on käytetty edellisen vuoden kustannuspaikkojen tositerivimääriä.

Tietohallinnon kustannukset on jaettu toimialoille sisäiseksi veloitukseksi IT- palveluihin ja sovelluspalveluihin varattujen määrärahojen suhteessa. Ulkoisen IT- palveluntuottajan laskut kirjataan keskitetysti tietohallinnon kuluksi ja vyörytetään ulkoisena kuluna palvelualueille laitemäärien suhteessa ja osa laskuista suoraan aiheutumisperiaatteen mukaisesti. Tietohallinto kirjaa ja koordinoi kulut, jolloin tietohallinnon kokonaiskustannuksiin saadaan parempi kokonaishallinta.

Hankintapalveluiden veloitus on perustunut yhteisesti kilpailutettavien hankintojen kustannuksiin. Jakoperusteena on käytetty varattujen määrärahojen (aineet ja tarvikkeet, palvelujen ostot, vuokrat, muut kulut) suhdetta palvelualueilla. Henkilöstöpalveluiden veloitus on jaettu palvelualueille varattujen palkkojen ja palkkioiden määrärahojen suhteessa, jyvitettyä kulu pitää sisällään ns. työnantajapalvelut, työsuojelun ja ulkoisen palveluntuottajan palvelumaksut palkanlaskennan osalta.

Yleishallinnon veloituksen jakoperusteena on ollut palvelualueille osoitetun henkilöstön kulut/palvelualueen yksikkö. Puhelinvaihteen kustannukset kohdennetaan palvelualueille liittymien mukaan.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden hinnoittelu perustuu toiminnan kustannuksiin ilman katetta. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hintaan vaikuttaa suoraan asiakkaan tarvitseman palvelun laatu, määrä ja tuottamisajankohta. Tilakeskuksen vuokrat lasketaan Haahtela-tilahallintaohjelmalla vuokran jakautuessa ylläpitovuokraan ja pääomavuokraan. Vuokrien korotus vuodelle 2020 on 2 prosenttia.

Kaikki muut sisäiset erät kuin vuokrat on budjetoitu samalle tasolle kuin vuodelle 2019. Osa sisäisistä eristä on luonteeltaan palvelualueiden keskinäistä myyntiä ja ostoa. Nämä perustuvat aina yksiköiden kesken sovittuun myyntiin/ostoon.

4.3 Kaupungin talouden kehitysnäkymät

Kaupungin reaalityous oli 4–5 miljoonaa euroa alijäämäinen vuosina 2013–2015. Kaupungin taloudellinen tilanne oli tasapainossa vuosina 2016–2017. Mikkelin talous on ollut kuitenkin selvästi alijäämäinen vuosina 2018–2019 johtuen pääosin Essoten kuntalaskutuksen voimakkaasta kasvusta. Essoten kuntalaskutus Mikkelille kasvoi 11 miljoonaa euroa (6,1 %) vuonna 2018 ja arvion mukaan kasvaa edelleen noin 8-9 miljoonaa euroa vuonna 2019. Vuoden 2020 Essoten 201,45 miljoonan euron jäsenkuntalaskutusarvioon sisältyy ylitysriski, ellei Essote kykene tekemään voimakkaita talouden sopeutustoimenpiteitä. Mikkelin kaupungin talouden sopeutustarve on vähintään 10 miljoonaa euroa kaupunginjohtajan tekemän talousarvioesityksen jälkeen.

Tulevina vuosina investointien talousvaikutukset ja rahoitus nousevat keskeiseen tarkasteluun. Vuoden 2017 tilinpäätöksessä tehtiin 5,3 miljoonan euron tasevaraus käytöstä poistuvien kiinteistöjen purkamismenoihin ja kiinteistöjen tasearvon kertapoistoihin kirjattiin 6,2 miljoonaa euroa. Myös tulevina talousarvion suunnitelmavuosina 2019–2023 pitäisi varautua kertapoistoihin keskimäärin 2,5 miljoonalla eurolla vuodessa, mikä heikentää tulosta. Vuodesta 2021 alkaen kaupungin käyttöomaisuuden poistotasoa nostaa vesiliikelaitoksen jätevesipuhdistamoinvestoinnin valmistumisesta alkavat poistot, jotka ovat noin 3 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi koulu- ja päiväkotirakentamisesta aiheutuu poistotason nousua investointien suuruudesta riippuen jopa 3 miljoonaa euroa investointien valmistuttua.

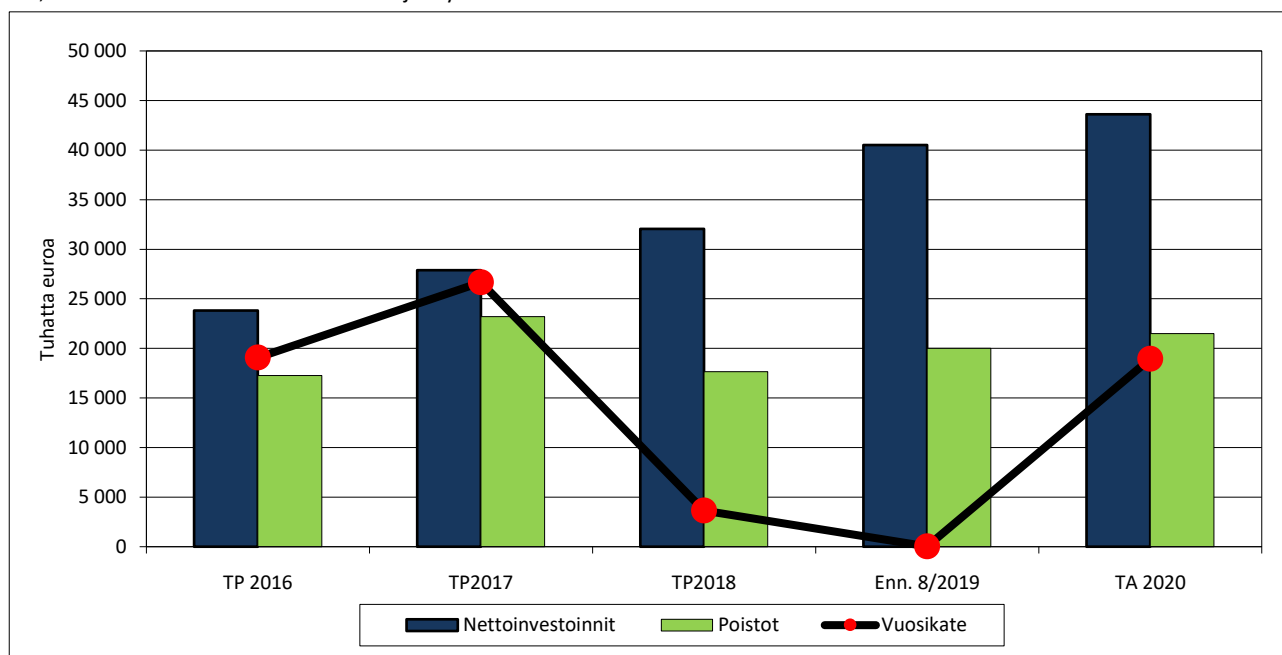
Tuloslaskelma taloussuunnitelmakaudelle 2020–2023

Talousarvion tuloslaskelma on alijäämäinen vuonna 2020, mutta tase muodostuu ylijäämäiseksi vuonna 2023. Investointien rahoitus on mittava haaste suunnitelmakaudella. Verotulot on ennustettu Kuntaliiton 12/2019 verokehikon mukaisesti vuosille 2020–2022. Veroprosentteja korotetaan vuonna 2020, mutta veroprosenttien korottamistarvetta ja korotusta ei ole sisällytetty suunnitelmakaudelle 2021–2023. Vuosikate kattaa investointien poistot kokonaisuutena suunnitelmakaudella.

Investoinnit ja tularahoitus

Kaupungin talouden tasapainoa vahvistetaan ja kasvua tuetaan tarkasti priorisoitujen investointien avulla. Nettoinvestoinnit ovat 43,6 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Vuosikate on suunnitelmakaudella keskimäärin 30 miljoonan euron tasolla, joka tarvitaan investointien rahoittamiseen. Ilman vuodelle 2023 tehtyä taseomaisuuden järjestelysuunnitelmaa vuosikate jäisi 25 miljoonan euron tasolle. Investointisuunnitelmissa on huomioitava kaupungille kertynyt korjausvelka. Kaupungin vuosikate on riittänyt pidemmällä tarkastelujaksolla kohtuudella poistoihin, mutta investointien tularahoitus on jäänyt reilusti alle 100 %:n.

Kuvio 8 Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot 2015–2020 (tuhatta euroa)

Investoinnit ja tularahoitus suunnitelmakaudella 2021–2023

Kaupungin velkamäärä nousee 313,5 miljoonaan euroon vuoden 2020 lopussa. Kaupungin lainamäärä nousee vuoden 2020 aikana noin 43,5 miljoonaa euroa. Asukasta kohden lainamäärä on vuoden 2020 lopussa 5.826 euroa/asukas. Lainamäärä tulee nousemaan edelleen suunnitelmakaudella riippuen investointien toteutusajataulusta.

Investointien osalta on tehtävä pitkän aikavälin kannattavuus- ja vaihtoehtolaskelmia. Taloussuunnitelmakaudella vuosikate on kyettävä pitämään 30 miljoonan euron tasolla investointien rahoituksen turvaamiseksi. Tämä tarkoittaa käyttömenojen hillintää koko suunnitelmakaudella. Suunnitelmakauden investointeja tulee tarkastella edelleen vuoden 2020 aikana esim. kaupunkirakenneuudistuksen investointitarpeita koskien, jotta rahoitustasapaino toteutuu pitkällä aikavälillä.

4.4 Kuntalain 110 §:n mukaiset yksilöidyt toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan *”taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan”*. Mikkelin kaupungin tulee päättää talousarvion yhteydessä yksilöidyistä talouden tasapainotustoimenpiteistä, koska vuoden 2018 lopussa alijäämiä oli taseessa 8,5 miljoonaa euroa ja arvion mukaan vuoden 2019 tilinpäätöksessä taseessa on alijäämiä 28 miljoonaa euroa. Mikkelin talous on saatu ylijäämäiseksi suunnitelmakaudella 2020–2023 lisäämällä 20 miljoonaa euroa myyntivoittoja vuodelle 2023. Kaupungilla on mittavasti mm. energiayhtiöomistuksia ja mahdollisuuksia tehdä esimerkiksi vedenkäsittelyn yhtiöittämisratkaisuja, joilla tarvittavia myyntivoittoja voidaan saada.

Kaupunginvaltuusto on linjannut kaupungin talouden tasapainotustoimenpiteistä kaupunkirakenneselvityksessä (18.6.2018 § 71) ja palvelusuunnitelmassa (18.3.2019 § 35), jotka on huomioitu talousarvioraamin valmistelussa. Lisäksi kaupunginhallitukselle esitettyyn raamiin sisällytettiin myös suunnitelmista nopeutettavaksi esitetyt toimenpiteet, joita ovat Ristiinan lukion yhdistäminen Mikkelin lukioon syksyllä 2020, Vanhalan koulun yhdistäminen Kalevankankaan kouluun syksyllä 2020, kirjastoverkon tiivistäminen neljään kirjastoon ja Kisakaaren urheiluhallin lakkauttaminen. Lisäksi kaupunki on aloittanut 28.10.2019 yhteistoimintaneuvottelut, joiden vaikutuksia ei ole viety talousarvioon 2020.

Kaupunginhallituksen keskeisiä muutoksia kaupunginjohtajan talousarvioesitykseen olivat kirjastoverkon tiivistäminen neljän sijasta kuuteen kirjastoon, Suomenniemen kouluinvestoinnin siirto vuodelta 2020 vuodelle 2022 ja aluejohtokuntatoiminnan määrärahojen ja toiminta-ajan jatkaminen. Lisäksi tarkennettiin verotuloennustetta 1,5 miljoonaa euroa pienemmäksi Kuntaliiton ennusteeseen perustuen.

Seuraavalla sivulla olevassa taulukossa on esitetty kooste kaikista suunnitelluista ja toimeenpanovalmistelussa olevista talouden sopeutustoimenpiteistä. Yksityiskohtaisemmin talouden tasapainotussuunnitelmia on kuvattu valtuuston hyväksymässä kaupunkirakenneselvityksessä (18.6.2018 § 71) ja palvelusuunnitelmassa (18.3.2019 § 35).

TOIMENPIDE	2019	2020	2021	2022	2023	Yht.
Toimenpideohjelman A-kori						
Yleisavustukset, kumppanuudet	140 000	140 000	0	0	0	280 000
Konsernipalvelut: kiinteistö- ja muiden yhtiöiden yhdistäminen	0	200 000	130 000	0	0	330 000
Konserniyhtiöt, lisätuloutus	0	600 000	200 000	0	0	800 000
Konsernipankin perustaminen	0	150 000	150 000	0	0	300 000
Arkistojen yhdistäminen	0	25 000	25 000	0	0	50 000
Yhteiset tukipalvelut (muu hall. tuki, ruoka, puhtaus, tekn. tuki)	0	0	100 000	0	0	100 000
Lomasuunnittelun tehostaminen	50 000	0	0	0	0	50 000
Liikuntapaikat	28 000	173 000	145 000	0	0	346 000
Susiniemen toiminnan lopettaminen	0	10 000	0	0	0	10 000
Nuorisotilat koulujen yhteyteen (Anttola ja Otava)	0	30 000	0	0	0	30 000
Miksein sopimussumman vähentäminen	0	100 000	100 000	0	0	200 000
Jaoston uudelleen organisointi	0	0	10 000	0	0	10 000
Johtamisen toiminnan ja prosessien kehittäminen	0	500 000	500 000	0	0	1 000 000
Myytävät kiinteistöt ml. tavoite lakkautettaville liikuntapaikoille	183 333	183 333	183 334	0	0	550 000
Kilpailutusten säästö/ kulujen kasvun raja	0	100 000	100 000	0	0	200 000
Metsien hoito, tonttien myyntipr., mittauspalv., puistot, julk. al.	0	100 000	100 000	0	0	200 000
Taksat tekniikassa	0	25 000	25 000	0	0	50 000
Tontinmyynnin tehostaminen	0	145 000	145 000	0	0	290 000
Kiinteistövero, veropohjan tarkastelu	0	200 000	250 000	250 000	0	700 000
A-kori yhteensä	401 333	2 681 333	2 163 334	250 000	0	5 496 000

Toimenpideohjelman B-kori	2019	2020	2021	2022	2023	Yht.
Meita talous&HR; viestintä ja markkinointi -prosessit	0	160 000	100 000	0	0	260 000
Aluejohtokunnat	0	75 000	22 000	0	0	97 000
Kirjastoratkaisu	0	19 500	104 500	85 000	0	209 000
Ristiinan lukio	0	148 000	207 000	0	0	355 000
Lukion kurssitarjotin	50 000	70 000	0	0	0	120 000
Lisäsäästöt lentokentän toiminnasta tark. 6/2019	0	0	0	0	0	0
B-kori yhteensä	50 000	472 500	433 500	85 000	0	1 041 000

A- ja B kori yhteensä	451 333	3 153 833	2 596 834	335 000	0	6 537 000
------------------------------	----------------	------------------	------------------	----------------	----------	------------------

Toimenpideohjelman C-kori	2019	2020	2021	2022	2023	Yht.
Osakeomistukset tai taseomaisuusjärjestelyt, kertaluonteinen	0	0	0	0	20 000 000	20 000 000
Perusopetuksen tuntikehys	42 000	58 000	0	0		0
Sosiaali- ja terveyspalvelut säästötavoite	0	1 750 000	1 750 000	0		3 500 000
Toimenpideohjelman C-kori yhteensä	42 000	1 808 000	1 750 000	0	20 000 000	23 500 000

A-, B- ja C-KORIT YHTEENSÄ	493 333	4 961 833	4 346 834	335 000	20 000 000	30 037 000
-----------------------------------	----------------	------------------	------------------	----------------	-------------------	-------------------

Verotulot	2019	2020	2021	2022	2023	Yht.
Kunnallisveron nosto	0	13 000 000				13 000 000
Kiinteistöveron nosto	0	2 000 000				2 000 000
Verotulot yhteensä	0	15 000 000	0	0		15 000 000

PALVELUSUUNNITELMAN TOIMENPITEET YHTEENSÄ	493 333	19 961 833	4 346 834	335 000	20 000 000	45 037 000
--	----------------	-------------------	------------------	----------------	-------------------	-------------------

KAUPUNKIRAKENNESELVITYS, toimintakatteen parantaminen	2019	2020	2021	2022	2023	Yht.
Ykköskori	595 000	325 000	550 000	0	0	1 470 000
Kakköskori	359 982	1 136 696	640 147	721 079	900 117	2 857 904
1-2 korit	954 982	1 461 696	1 190 147	721 079	900 117	4 327 904
Kolmoskori	1 397 000	813 000	70 000	0	0	2 280 000
1-3 korit	2 351 982	2 274 696	1 260 147	721 079	900 117	7 508 021

TALouden TASAPAINOTUSVAIKUTUS YHTEENSÄ	2 845 315	22 236 529	5 606 981	1 056 079	19 099 883	52 545 021
					* Ilman taseomaisuusjärjestelyjä	32 545 021

Taulukko 7 Talouden tasapainotustoimenpiteiden kooste. Taulukossa on huomioitu KV 18.3.2019 § 35 käsittelyn jälkeen tapahtuneet muutokset, kuten veronkorotukset ja päätös lentokentän toiminnan jatkumisesta. Taulukkoon on päivitetty nopeutettavaksi esitetyt sopeutustoimenpiteet ja KH:n talousarviokäsittelyn (2.12.2019 § 473) aiheuttamat muutokset. Palvelusuunnitelman kohta " muita esillä olleita toimenpiteitä" on poistettu, koska siinä esitettyihin toimenpiteisiin ei palvelusuunnitelmassa määritetty säästötavoitteita.

4.5 Riskienhallinta

Kuntalaki (410/2015) säätää kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2017 kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Niillä luodaan puitteet kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmän järjestämiseen ja yhdenmukaistamiseen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta. Toisin sanoen tavoitteena on vahvistaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa.

Mikkelin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on päivitetty viimeksi vuonna 2016. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Mikkelin kaupunkikonsernissa sekä tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä, velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle. Vuonna 2019 päivitetyn Mikkelin kaupungin konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä. Ohjeessa määritetään sisäisen valvonnan vastuita sekä tehtäviä toimenpiteitä ja toimintaan liittyviä raportointivelvoitteita.

Mikkelin kaupunkikonsernissa riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Mikkelin-konserni tai sen yksikkö ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee huomattavia menetyksiä. Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sekä sisäisiä että ulkoisia riskejä.

Riskienhallintaprosessi perustuu:

- riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen
- riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen
- mahdollisuuteen hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta)
- riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan

Kaupunginhallituksella on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallitus päättää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevista ohjeista sekä vastaa tilinpäätöksen toimintakertomuksessa annettavasta sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisen selonteosta. Kaupunginhallitus on voimassaolevan hallintosäännön mukaisesti perustanut alaisekseen konserni- ja elinvoimajaoston, jonka tehtävänä on hallintosäännön mukaan vastata mm. sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Mikkelin kaupungin viranhaltijoiden koostuvan konserniohjausryhmän tehtävänä on koordinoita ja kehittää kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat yhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohtolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen mukaisesti. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiossilla osana toimintarutiineja. Kaikkien tulosaluiden ja tulosyksiköiden on toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asettamat vastuut ja velvoitteet sekä varattava niille tarvittavat resurssit.

Mikkelin kaupungin merkittävät riskit ovat pysyneet melko samanlaisina edellisvuosiin verraten. Keskeisimmät riskit liittyvät talouteen ja huoltosuhteen heikkenemiseen.

Talouden haasteena ja riskinä on viime vuosina ollut ja tulee jatkossakin olemaan sosiaali- ja terveystoimen menojen huono ennustettavuus ja voimakas kasvu. Riski Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymän ilmoittaman laskutusarvion ylittymiselle on edelleen suuri, mikä muodostaa merkittäviä haasteita koko kaupungin talouden ennustettavuudelle.

Essoten kuntalaskutuksen ennakoitavuushaasteiden lisäksi yksittäisenä merkittävämpänä riskinä kaupungin taloudessa nousee Mikkelin kaupungin liikelaite Otavian lukiokoulutuksen vuosien 2013-2017 valtionosuuksiin liittyvä riski mahdollisesta takaisinperinnästä. Takaisinperinnän kannalta ratkaisevaan Otavian lukiokoulutuksen järjestämisluvan tulkintakysymykseen odotetaan talousarvion laatimishetkellä ratkaisua korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Talouden osalta riskejä ovat myös mahdolliset valtionosuuksien leikkaukset ja verotulojen heikkeneminen. Konsernivielan kasvaessa myös korkomuutosten vaikutukset talouteen kasvavat. Erityisesti verotulojen kasvu pidemmällä aikavälillä on epävarmaa, koska bruttokansantuotteen tulevien vuosien kasvuennusteet ovat hyvin maltillisia. Korkojen nousulta on suojauduttu korkojohdannaisilla. Kaupungin lainojen suojaustaso vuoden 2020 alussa on noin 42 %.

Talouden tasapainottamisesta selostetaan tarkemmin talousarviokirjan kohdassa 4.4

Strategisissa riskeissä suurin haaste on väestörakenteen muutoksen ja huoltosuhteen heikkenemisen aiheuttama muutospaine palvelurakenteisiin ja palveluiden saatavuuteen. Ikääntyvä väestö aiheuttaa palvelutarpeen kasvua. Operatiivisissa riskeissä keskeistä on henkilöstöresurssien hallinta. Henkilöstökulujen kasvun hillitsemisellä on tärkeä rooli talouden tasapainottamisen onnistumisessa. Henkilöstökulujen kasvun hillitsemisestä kerrotaan tarkemmin talousarviokirjan kohdassa 4.6. Henkilöriskejä pyritään hallitsemaan kiinnittämällä huomiota työssä viihtymiseen, työkuorman hallintaan ja sairauslomien ennaltaehkäisyyn.

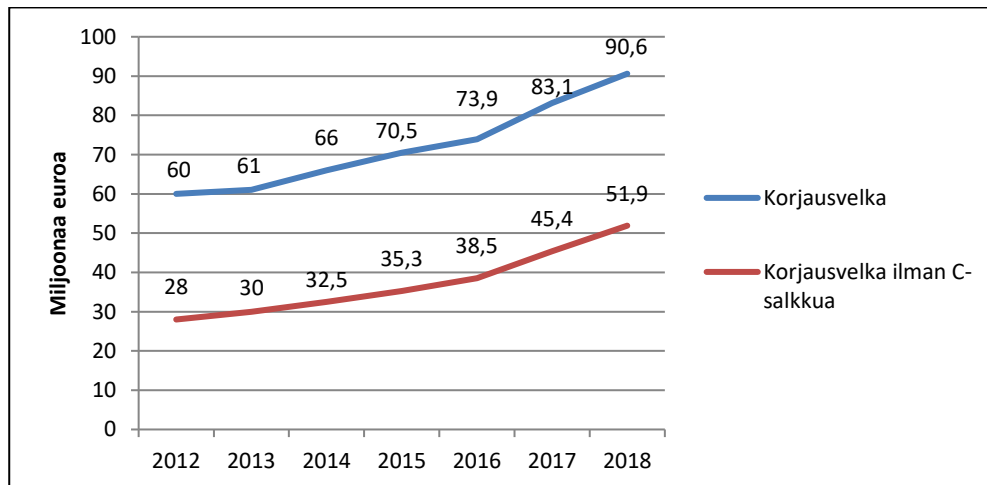
Vahinkoriskeiltä voidaan suojautua muun muassa vakuuttamalla ja irtaimistohallinnalla.

Kaupungin talouden hoidon kannalta merkittävänä riskinä on myös edelleen kasvava kiinteistöjen korjausvelka. Vuonna 2019 kiinteistöjen korjausvelan arvioidaan kokonaisuudessaan olevan noin 92,4 miljoonaa euroa, josta realisoitavien kiinteistöjen eli niin sanotun C-salkun osuus on 39,3 miljoonaa euroa. Joidenkin nimettyjen rakennusten purkukustannuksiin on varauduttu jo aiemmissa tilinpäätöksissä. Kiinteistöjen korjausvelan määrää seurataan vuosittain.

Päällystettyjen katujen korjausvelan arvioidaan olevan n. 10,4 miljoonaa euroa. Sorapintaisten katujen ja kevytvyölien korjausvelan määrittäminen on kesken. Arvio kunnallisen infrastruktuurin kokonaiskorjausvelan suuruudesta on noin 92 miljoonaa euroa.

Vuosi	euroa	euroa, ilman C- salkkua
2012	60 milj. euroa	28 milj. euroa
2013	61 milj. euroa	30 milj. euroa
2014	66 milj. euroa	32,5 milj. euroa
2015	70,5 milj. euroa	35,3 milj. euroa
2016	73,9 milj. euroa	38,5 milj. euroa
2017	83,1 milj. euroa	45,4 milj. euroa
2018	90,6 milj. euroa	51,9 milj. euroa

Taulukko 8: Mikkelin kaupungin kiinteistöjen korjausvelan kehittyminen⁵

Kaavio 7: Kiinteistöjen korjausvelan kehittyminen vuosina 2012–2018

⁵ A = pidettävät rakennukset, B = kehitettävät rakennukset, C = realisoitavat rakennukset, D = kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset

4.6 Henkilöstö

Henkilöstömenot

Vuoden 2020 talousarviossa palkat ja palkkiot ovat 79,6 miljoonaa euroa (75,2 milj. euroa TA2019). Vuoden 2018 tilinpäätöksessä palkat ja palkkiot olivat 76,5 miljoonaa euroa. Talouden tasapainottaminen edellyttää palkkamenojen kasvun hillitsemistä. Taloussuunnitelmakaudella säästöjä henkilöstömenoissa haetaan kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman pohjalta laaditun ta-voiteorganisaation avulla. Kaupungin henkilöstömenojen tulee olla suunnittelukaudella kestävällä perustalla. Henkilöstösuunnittelun tulee olla strategiasidonnaista siten, että kaupungilla on optimaaliset henkilöstörakenteet ja -mitoitukset. Myös työtehtävien sekä työaikajärjestelmien ja työaikojen hyvällä suunnittelulla pyritään palvelujen tehokkaaseen ja tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen.

Kaupunki käy vuoden 2019 lopulla yhteistoimintaneuvottelut, joiden vaikutuksia ei ole viety talousarvioon.

Talousarvion palkkaussääntöjä on korotettu 1,5 prosentilla toukokuun 2019 palkkatasosta, kun talousarviota laadittiin. Kilpailuky- kysopimuksen mukaisesti julkisen sektorin lomarahojä vähennettiin 30 prosentilla vuosina 2017–2019. Vähennys ei enää koske vuo- den 2020 lomanmääräytymisvuoden lomarahojä, mikä kasvattaa lomapalkkavelkää. Kilpailukykysojimus on alentanut myös palkko- jen sivukulujä. Nykyiset kunta-alan virka- ja työehtosojimukset ovat voimassa 1.2.2018–31.3.2020.

Henkilösivukulut vuoden 2020 taloussuunnittelussa:

palkkaperusteinen eläkevakuutusmaksu (KuEL)	17,66 %
opettajien eläkemaksu, (VaEL)	16,10 %
kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu	1,32 %
työttömyysvakuutusmaksu	2,05 %
tapaturmavakuutusmaksu	0,272 %
maatalouslomittajilla	2,142 %
pelastuslaitos	0,530 %
ryhmähenkivakuutus	0,035 %
tuntipalkkojen palkkavarauksen sotu-osuus	50,00 %
tuntipalkkojen palkkavarauk	30,00 %

Eläkemenoperusteinen maksuosuus on alustavasti budjetoitu kertomalla vuodelta 2019 perittävien eläkemenoperusteisten ennak- kolaskujen yhteismäärä luvulla 1,04. Palkkojen sivukuluprosentit ovat tässä vaiheessa alustavia ennusteita ja niitä tarkistetaan tar- vittaessa myöhemmin.

Henkilöstötoimenpiteet

Henkilöstösuunnittelu Mikkelin kaupungissa pohjautuu kaupungin strategiaan, strategiaan kehitysohjelmiin, kevään 2018 kaupunki- rakenneselvitykseen sekä keväällä 2019 hyväksyttyyn palvelusuunnitelmaan. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on olla ennakoivaa toimenpiteiden suunnittelua ja varautumista toiminnan edellyttämiin henkilöstöä koskeviin muutoksiin. Henkilöstösuunnittelulla oh- jataan strategian ja palvelujen tuottamisen vaatimaa henkilöstöresurssia ja osaamista. Hyvällä henkilöstösuunnittelulla varmistetaan palvelutuotannon kannalta optimaaliset henkilöstörakenteet ja -mitoitukset.

Optimaalisen henkilöstöresurssin lisäksi myös henkilöstömenojen ennakointi on tärkeässä roolissa. Henkilöstömenojen vähentämi- nen vaatii kriittistä tarkastelua sen suhteen, täytetäänkö avautuvia tehtäviä vai voidaanko tehtävien uudelleenjärjestelyn tai sisäisen täyttämisen kautta saada säästöjä aikaan. Eläköitymisen ja mahdollisen muun poistuman myötä tarkastellaan kriittisesti erityisesti hallinnon ja tukipalvelutehtävien täyttöä. Henkilöstömenosäästöjä tavoitellaan säästövapaita purkamalla, vähentämällä sijaisuuksien ja määrärajoitusten käyttöä sekä hakemalla säästöjä erilliskorvauksien ja matkakustannusten vähenemisen kautta.

Sairauspoissaolokustannuksia ja varhaiseläkkeistä aiheutuvia maksuja pyritään aktiivisesti vähentämään muun muassa varhaisen vä- littämisen mallin aktiivisella käytöllä, korvaavan työn mallin hyödyntämisellä, tehokkailla uudelleensijoitustoimilla sekä tukemalla työntekijän työhön paluuta työkykyä tukevia toimia hyödyntämällä. Työtä keventämällä tai työtehtäviä muuttamalla työkykyä voi- daan ylläpitää, ja työntekijä voi jatkaa työssä pidempään.

Henkilöstön osaamista kehitetään ennakoivasti ja huomioiden kaupungin järjestämien palveluiden vaatiman osaamisen tulevaisuu- den tarpeet. Myös osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen ja laaja-alaisuus ovat tärkeässä asemassa henkilöstöresurssien käytön tehostamiseksi. Osaamisen kehittämisessä tavoitteena on asiakaslähtöisen osaamisen kehittäminen tulevaisuuden kunnan muuttu- vien palvelutarpeiden mukaisesti.

Johtamisen ja esimiestyön kehittämisessä painotetaan osallistavaa valmentamista ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksien lisää- mistä. Avoin ja vuorovaikutteinen keskustelukulttuuri mahdollistaa toimintamallien ja prosessien kehittäminen yhdessä henkilöstön kanssa.

Erikseen tehtävässä henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa esitetään tarkemmin henkilöstönmäärää, -rakennetta ja toimenpiteitä työkyvyn ylläpitämisestä sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista.

5 Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne ja ohjaus

5.1 Konserniin kuuluvat yhteisöt

Kaupunkikonsernilla tarkoitetaan kuntalain 6 §:n mukaan kaupungin sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla eli emoyhteisöllä on yksin tai yhdessä muiden konserniin kuuluvien yksiköiden kanssa on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräamisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä, joita kutsutaan tytäryhteisöiksi. Mikkelin kaupunki ja sen liikelaitokset ja taseyksiköt yhdessä kaupungin tytäryhteisöjen kanssa muodostavat kaupunkikonsernin. Määräysvalta merkitsee kaupungin mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että konsernin tavoitteet ja edut tulevat otetuksi huomioon.

Kuntalain 114 §:ssä on säädetty konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ja sisällöstä sekä niihin liittyvistä poikkeuksista. Kuntakonsernin tulee laatia täydellinen konsernitilinpäätös, joka sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman ja konsernin rahoituslaskelman sekä liitetiedot.

Kaupunginvaltuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Valtuusto antaa tytäryhteisöjen ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohtolle, ja valtuuston asettamat tavoitteet ohjaavat kunnan edustajien toimia tytäryhteisöjen toimielimissä. Kyseiset tavoitteet eivät kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä; tavoitteiden asettaminen on luonteeltaan välillistä ja pääomistajan tahdon esille tuomista.

Talousarviossa asetetaan tytäryhteisökohtaiset vuoden 2020 toiminnalliset tavoitteet merkittävillä tytäryhteisöillä. Ohjelmakorteissa esitetyt tavoitteet on johdettu Mikkelin kaupunkistrategian strategisista ohjelmista, minkä lisäksi on määritetty myös muita tytäryhteisöjen toiminnan kannalta keskeisiä tavoitteita. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekoielmissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita.

Merkittävien tytäryhteisöjen toiminnasta raportoidaan kaupungin tammi-heinäkuun talouden seurannan yhteydessä ja tilinpäätöksessä. Lisäksi tytäryhtiöt, joille on asetettu tavoitteita, kutsutaan säännöllisin väliajoin konserni- ja elinvoimajaoston kuultavaksi.

Konserniin kuuluvat tytäryhtiöt ja muut yhteisöt

Mikkelin kaupunki ja sen määräysvallassa olevat yhteisöt muodostavat kuntakonsernin, jossa on yhteensä 11 merkittävää osakeyhtiötä ja 14 asunto- tai kiinteistöyhtiötä, joiden katsotaan omistusosuudeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöksi tai -yhteisöksi. Kaupungilla on suoraa omistusta myös 14 osakkuusyhteisössä ja viidessä kuntayhtymässä, ja se on mukana kuudessa säätiössä.

Konserni- ja elinvoimajaosto on laatinut kaupunginhallitukselle selvityksen konsernirakenteen tiivistämisestä. Selvitys on hyväksytty kaupunginvaltuustossa kaupunkistrategian strategisten ohjelmien (KV 20.8.2018 § 92) yhteydessä ja työskentely tiivistämisselvityksen pohjalta jatkuu vuonna 2020.

Konsernirakenne 31.12.2019	kaupunki	konserni
Tytäryhteisöt		
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	100,00 %	
- ESE-Tekniikka Oy		100,00 %
- ESE-Verkko Oy		100,00 %
- Huippuenergia Oy		100,00 %
- OOOEse Ruskij Les		100,00 %
- OOOEse, Venäjä		100,00 %
- Haukivuoren Lämpö Oy		93,96 %
- Biohauki Oy		88,00 %
- Biosairila Oy		30,00 % (konserniom. yhteensä 100 %)
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	100,00 %	
Metsäsairila Oy	100,00 %	
- Biosairila Oy		70,00 % (konserniom. yhteensä 100 %)
Mikalo Oy	100,00 %	
Mikkelin Asumisoikeus Oy	100,00 %	
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	100,00 %	
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	100,00 %	
Mikkelin Jäähalli Oy	74,88 %	89,10 %
Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy	80,65 %	
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	62,50 %	
- KasvuEsedu Oy		62,50 %
Mikkelin Ravirata Oy	74,55 % ¹	
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	100,00 %	

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt

As. Oy Pirttitie III	100,00 %	
Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30 ²	100,00 %	
Kiint. Oy Jääkärintie 31 (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Kyyhkylä (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Koppelonpesä (ESEN tytär)		100,00 %
As. Oy Tuppura	97,00 %	
As. Oy Hirvipari	95,69 %	
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja ESE omistavat)		75,64 %
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	70,00 %	
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	66,70 %	
As. Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	64,27 %	
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1	58,63 %	
Mikkelin Arkistotalo Oy	56,00 %	
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	51,56 %	

Kuntayhtymäosuudet

Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	72,30 %
Etelä-Savon Sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä	57,42 %
Etelä-Savon Maakuntaliitto	33,02 %
Vaalijalan kuntayhtymä	12,80 %
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä	6,79 %

Osakkuus-/omistusyhteisyyshyönteisöt

Kyyhkylän Asuntolat Oy	49,20 %	
Kiint. Oy Otavan Ketola	47,26 %	
Mikkelin Pesula Oy (loppuosa Essoten omistuksessa)	42,86 %	
Kiint. Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	41,02 %	
As. Oy Mikkelin Lehmusrivi	40,50 %	
Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy (ei toimintaa)	36,80 %	
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	36,20 %	
Saimaa Stadiumi Oy	35,34 %	
Mikkelin Mikaeli Oy	33,33 %	
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	32,11 %	
As. Oy Partinkartano	29,80 %	
Kiint. Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	21,24 %	
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	20,00 %	70,57 % ³
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	17,70 %	44,30 %
Koskienergia Oy (ESEN omistus)		45,00 %
Suomen Voimatieto Oy (ESEN omistus)		21,70 %
K-S Energiavälitys Oy (ESEN omistus)		20,00 %

¹ Mikkelin Ravirata Oy:n omistusprosentiksi ilmoitettu arvio 31.12.2019 tilanteesta yhtiön v. 2019 toteuttaman osakeannin vuoksi.

² Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30 -yhtiön purkamisen (KV 11.11.2019 § 121).

³ Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy:n konserniomistusprosentti on laskennallinen, sillä konserniomistus muodostuu Muistin tukisäätiön kautta. Laskentaperusteena on käytetty tukisäätiön perustamissopimuksen mukaisia peruspääomaosuuksia.

Säätiöt, joissa kaupunki on mukana

Haukivuoren Vanhustentalosäätiö
Juven ajoharjoitteluratasäätiö
Karjala-tietokantasäätiö
Kyyhkylä-säätiö
Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö
Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö

Omistusyhteisyyshyönteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, kun kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisyyshyönteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla voi olla huomattava vaikutusvalta ja mahdollisuus vaikuttaa yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

5.2 Omistajapolitiikka ja konserniohjaus

Mikkelin kaupunginvaltuusto on vahvistanut omistajapolitiittiset linjaukset päätöksellään 20.2.2017 § 15. Omistajapolitiikka koostuu erityisesti omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapolitiittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Samoin määritellään, miten seuranta ja raportointi on järjestetty.

Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kunnan pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille on kaupungin talousarviossa määritelty yhteisökohtaiset tuotto- ja muut toiminnalliset tavoitteet.

Uutena asiana talousarvioon tuodaan omistajapolitiittinen ohjelma, mikä tarkoittaa omistajapolitiittisista linjauksista johdettuja konkreettisia omistajapolitiittisia toimenpiteitä talousarviovuodelle 2019. Toimenpiteisiin on nostettu myös ennakkotietona sellaisia tehtäviä tai suunnitelmia, jotka tulevat vaatimaan kaupungin osalta ratkaisuja. Ensimmäiset omistajapolitiittiset toimenpidetavoitteet on merkitty talousarviotekstiin kunkin yhtiön kohdalle niiltä osin, kun toimenpiteitä on pystytty osoittamaan. Omistajapolitiittiset toimenpiteet jalostuvat talousarviovuoden aikana ja niiden toteutumista arvioidaan tilinpäätösraportoinnin yhteydessä.

Konserniohjaus

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt päätöksellään 20.5.2019 § 57 Mikkelin kaupungin konserniohjeen, joissa on määritelty konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt.

Konserniohjauksella tarkoitetaan omistajaohjausta ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamista. Omistajaohjaus on kunnan edustajien päätösvalan käyttöä, käytön ohjaamista yhtiökokouksissa tai vastaavissa elimissä sekä muita toimenpiteitä, joilla kunta osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiön hallintoon ja toimintaperiaatteisiin. Tytäryhtiöiden valvontaa koskevia ohjeita taas annetaan kunnan omille toimielimille ja viranhaltijoille. Lisäksi kunta voi antaa teknisluonteista ohjeistusta tytäryhtiöille sovitussa konsernin toiminnoissa, kuten tilinpäätösraportoinnissa ja rahoituksen taikka hankintojen järjestämisessä. Konserniohjauksen piiriin katsotaan usein kuuluvan myös kunnan omistusoikeus liikelaitoksissa ja valvontaohjeiden antaminen liiketoimintaa valvoville kunnan toimielimille ja liikelaitoksen johdolle.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 22.6.2009 konserniohjauksen järjestämistä koskevat periaatteet. Periaatteiden mukaan konserniohjauksen ja -valvonnan käytännön järjestämiseksi on tarkoituksenmukaista, että valvonta- ja seurantavastuu delegoidaan kaupungin johtoryhmään kuuluville viranhaltijoille. Uusimman delegointipäätöksen on tehnyt konserniohjeen nojalla kaupunginjohtaja vuonna 2018. Konsernivalvonnan vastuuhenkilöt on esitetty talousarviokirjan viimeisellä sivulla.

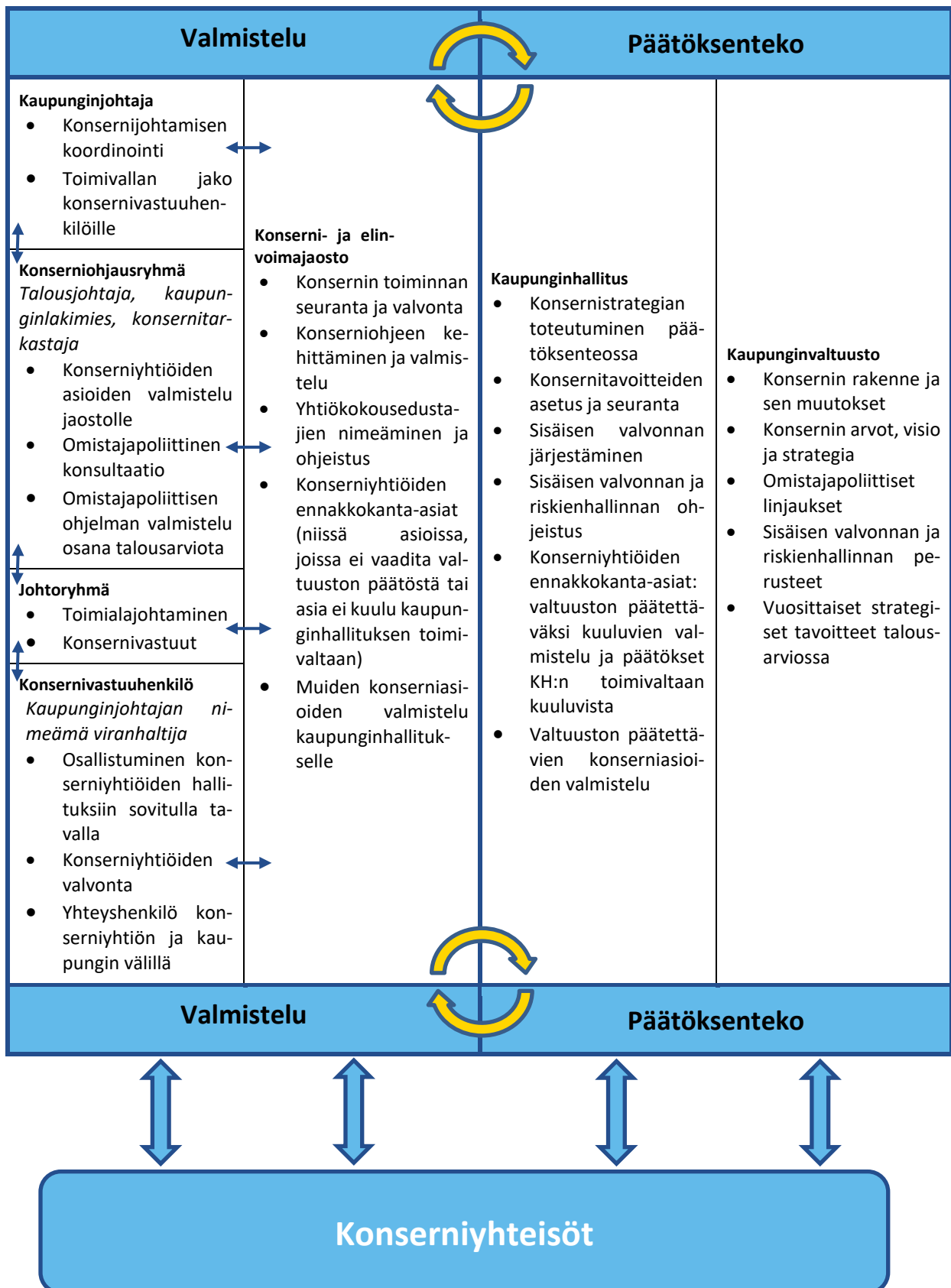
Mikkelin kaupunki on mukana vuosien 2019 ja 2020 aikana toteutettavassa Kuntaliiton ja sen konsultointiyhtiö FCG:n ”Kohti tulevaisuuden toimintakykyisiä kuntakonserneja” -verkostohankkeessa. Hankkeen tavoitteena on koota ja välittää tietoa kaupunkikonsernien toiminnasta sekä tukea konserniohjauksen ja omistajaohjauksen kehittämistä.

Konserniohjausprosessi

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään vuosittain kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivalvontavastuuhenkilön kanssa. Konsernitavoitteiden toteutumisesta raportoidaan vuosittain siten, että kaupungin seuraavan vuoden talousarvion tavoitteiden määrittelyssä voidaan huomioida kuluvan vuoden tavoitteiden toteutuminen. Valtuusto arvioi konsernin tavoitteiden toteutumista vuosittain tilinpäätöksissä. Kaupunginhallitus antaa konsernitalinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin toiminnasta ja taloudesta.

Arviointi perustuu konsernin toiminnasta ja taloudesta saatuihin tietoihin. Konsernityhtiöiden seurantaa on täsmennetty ja yhteydenpitoa on tiivistetty. Yhtiöt pyydetään kaupunginhallituksen alaisen konserni- ja elinvoimajaoston kuultavaksi vuosittain. Lisäksi keskeisten konsernityhtiöiden kesken järjestetään konsernipäiviä, jossa käydään läpi konsernityhtiöitä koskevia yleisiä asioita.

Konserniohjausprosessia on havainnollistettu seuraavalla sivulla olevalla prosessikaaviolla.

Kuvio 9 Mikkelin kaupunkikonsernin konserniohjauksen prosessikaavio.

6 Tytäryhteisöjen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupunki määrittelee 11 merkittävälle tytäryhtiölle valtuustoon nähden sitovat tavoitteet. Näiden yhtiöiden tehtävänä on palvelutuotannon hoitaminen tai kaupungin kehittämistoimintaan keskeisesti osallistuminen. Konsernivastuuhenkilöiden tulee toimia kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjetta.

6.1 Etelä-Savon Energia Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Sähkön ja lämmön yhteistuotanto, sähkönsiirto

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Kilpailu puupolttoaineista tulee kiristymään, kuten myös turpeen verotus, jotka molemmat luovat kaukolämmölle hinnankorotuspaineita. Myös aiempaa sateisemmat ja lämpimämmät vuodet voivat aiheuttaa haasteita lämmön myynnille, koska polttoaineiden laatu voi heiketä ja lämmön myyntimäärät pienentyä. Sähkön hinnan ennustetaan laskevan nykytasoltaan, joka on ollut 40-60 €/MWh, koska on tulossa uutta sähköntuotantokapasiteettia ja energiatehokkuus lisääntyy. Uutta kapasiteettia tulee erityisesti aurin-golla ja tuulella sekä ydinvoimalla tuotetun energian muodossa. Liikenteessä panostetaan sekä sähkö- että kaasuautoihin. Erityisesti kaasuautojen määrän oletamme kasvavan voimakkaasti.

Sähkön siirrossa nykyinen valvontakausi päättyy 2019 loppuun ja tämä kausi on mahdollistanut edelliskauden korkeamman tuottotason sähkön siirrolle. Alentunut korkotaso kuitenkin laskee tuottotasoa tulevaisuudessa, minkä lisäksi valtiovallan taholta voi tulla päätöksiä, jotka laskevat tuottotasoa jatkossa.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Kaukolämmössä ja sähkönsiirrossa turvataan asiakkaiden energiansaanti. Uusien liiketoimintojen puolella aurinko- ja energiahallintajärjestelmien liiketoimintojen käynnistäminen omassa tytäryhtiössään Huippuenergia Oy:ssä sekä kaasuliiketoiminnan laajentaminen.

OHJELMAKORTIT

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Biokaasutankkauspaikkojen lisääminen / Energialiiketoiminta (nykytaso 2 kpl)	nykytaso + 2 kpl
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Turpeen käytön vähentäminen/ Voimaliiketoiminta (nykytaso 20 %)	nykytaso -5 %
	Aurinkolämpö ja -sähkökohde, jolla korvataan polttamalla tuotettua energiaa/ Energialiiketoiminta	1 kohde

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kaukolämpöasiakkaiden kulutustiedon parantaminen vaihtamalla mittareita/ Energialiiketoiminta	Vaihto aloitettu vuonna 2019

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	BioSairila -hankkeen valmistuminen/ BioSairila Oy	laitos tuotannossa v. 2020
	Osakkuus EcoSairila Business Park Oy:ssä	Osakkuuden hankkiminen
	Lämpöpumput hyödyntämään jätevedenpuhdistamon jäteämpöä/Energialiiketoiminta	Pumput asennettu ja käyttövalmiit kun jättevettä käytössä
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Koulutusyhteistyö ESEdun kanssa	Tarvittavat resurssit ESE-Tekniikalle
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyö LUT-Mikkelin kanssa	Osallistuminen HUGE projektiin

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Osallistumme kaupunkimarkkinointiin/ Hallinto	Osallistuminen kaupunkimarkkinointitietiin ja viestinnässä Mikkeli -brändin mukaan ottaminen
Tapahtumat	ESE tukee sopivia kaupungin järjestämiä tapahtumia/ Hallinto	1 tapahtuma/ vuosi

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	47 138	47 000	50 000	50 000
Tilikauden voitto/tappio	1 452	2 000	2 000	3 000
Osinko	2 000	2 000	2 000	2 000
Investoinnit	8 000	10 500	11 500	11 000
Ulkoisen velka	91 773	83 000	87 000	85 000
Sisäinen velka	14 296	14 300	14 296	14 296
Konsernitilin limiitti	4 200	4 200	4 200	4 200
Omavaraisuusaste	17,3 %	15 %	15 %	15 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	101	93	97	95
vakituisen, kpl	95	90	91	92
määräaikainen, kpl	6	3	6	3

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Strategiset riskit

ESEN strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Lämpiminä vuosina Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät ovat vähäisiä, ja ns. minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä kuin mitä tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Voimalaitoksen toiminnan kannattavuuteen kytkeytyy myös poliittisia riskejä, kuten muutokset polttoaineiden verotuksessa, käyttökielloissa ja tuissa. On tärkeää, että voimalaitokselle saapuvien polttoaineiden energiamäärät saadaan mitattua oikein, sillä se vaikuttaa suoraan tuotannon kannattavuuteen.

Tukkusähkömarkkinoilla hinnat ovat edelleen alaiset tuotantokustannuksiin verrattuna.

Sähkön hintariskeihin varaudutaan ESEN hallituksen hyväksymällä riskipolitiikalla. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskien, määräriskien, vastapuoliriskien, likviditeettiriskien ja aluehintariskien. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä. Riskipolitiikan toteutumista seurataan kuukausittain.

Kaukolämmössä haasteena on kiinteistöjen energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa. Etu on tosin aiempaa pienempi.

Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat polttoaineiden saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen.

Polttoaineiden saantia on pyritty turvaamaan riittäväillä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskitämällä pääosa puupolttoaineiden terminaalitoiminnoista Mikkelin Metsä-Sairilaan. Puupolttoaineiden saatavuutta varmistaa lisäksi oman polttoainehankinnan kehittäminen Venäjällä. Pitkän aikavälin epävarmuustekijät liittyvät turpeen saatavuuteen ja mahdollisiin käyttökieltoihin.

Uutena haasteena on polttoainekäytön äärevöityminen. Tämä tarkoittaa sitä, että voimalaitos käyttää hyvin lyhyinä pakkasjaksoina paljon polttoainetta, kun muina aikoina polttoaineen käyttö on huomattavasti pienempää. Polttoainetoimittajilta vaadittaisiin näin ollen entistä enemmän terminaalivarastointia, jolla tuetaan haketusta kylminä kuukausina. Se vaatii kuitenkin investointeja.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormitus tilanteissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskuksilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 130 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti hieman alle 100 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähkönjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaispäätökset. Sähköverkon kehittämiseksi on laadittu suunnitelma. Se ohjaa verkkoon tehtäviä investointeja, joilla pyritään turvaamaan sähköverkon toimintavarmuus ja kehittämään verkkoa. Sähkönjakelun häiriöitä pyritään lisäksi ennaltaehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan mm. huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE-Verkko Oy jatkaa maakaapelointiasteen nostamista.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys, muutokset sähkön markkinahinnassa sekä henkilöriskit. Yhtiön saamat ja edellisiltä vuosilta yli jääneet päästöoikeudet riittävät Pursialan voimalaitoksen tarvitsemaan turpeen polttomäärään, koska Pursialan kattilatekniikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipolitiikalla.

Hallituksella tulee aina olla suunnitelma toimitusjohtajan mahdollisesta korvaamisesta. Lisäksi henkilöriskeihin on varauduttu sijaisuusjärjestelyin ja dokumentoimalla tietoa siten, että tieto on myös muiden saatavilla. Sijainen tekee sijaistettavan työn ja tulee samalla perehdytetyksi toisen työhön käytännön kautta.

Taloudelliset riskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai hankkimalla lainoille suojaustuotteita. Tällä tavoin suojattuja lainoja tulee olla noin 60–80 % konsernin lainakannasta aina seuraavien 10 vuoden ajan. Muutoksia voidaan tehdä hallituksen päätöksellä.

ESE-konsernilla on käytössään kaupunkikonsernitiliin liitetty limiitti, joka auttaa maksuvalmiudessa.

Hankintoihin liittyvät menettelyt ja oikeudet on määritelty ESE-konsernin Hyvä hallintotapa -asiakirjassa. Siinä on määritelty myös lähipiiriliiketoiminnan valvonta, sopimusten laadinta, omaisuuden hallinnointi, kirjanpidon ja maksuliikenteen järjestäminen sekä sisäinen valvonta ja tarkastus.

Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät ja vakuutusten kattavuus tarkistetaan vuosittain.

Omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat mm. laitosten ja irtaimiston vakuutukset sekä ajoneuvo-vakuutukset. Sähkö- ja kaukolämpöverkkoja ei ole vakuutettu.

Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on vastuuvakuutus, joka sisältää myös toimitusjohtajan, hallituksen ja johtoryhmän vastuuvakuutukset. Yrityksellä on myös rikosvakuutus. Pursialan voimalaitoksen ja Tikkalan tuotantojen mahdollisen keskeytyksen varalta on keskeytysvakuutus.

Ympäristövahinkoihin on varauduttu mm. ympäristövahinkovakuutuksiin sekä valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia ja vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia.

Työtatapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä työturvallisuuskoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista. Työturvallisuuden kehittymistä seurataan yhtiön mittareista laaditun työturvallisuusindeksin avulla. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta ja turvavartteja sekä ylläpidetään työturvallisuuskortteja. Työtatapaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus ja matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka kattaa kaikki sairaus- ja tapaturmakustannukset 10 000 euroon asti.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Toimitilakysymys: muutto Rantakylä-taloon	02/2020		Naistinki Oy	
Osingon maksu	12/2020	ESE tulouttaa kaupungille osingot sovitun menettelyn mukaisesti	ESE	

6.2 Etelä-Savon Koulutus Oy

Omistus: 62,5 %

Toimiala: Yhtiön toimialana on ylläpitää kulloinkin voimassa olevassa lainsäädännössä tarkoitettua ammatillista koulutusta sekä lu-kiokoulutusta (vaihtoehtoisesti toisen asteen koulutusta) sille toimiluvassa/järjestämisluvassa määrätyn koulutustehtävän mukai-sesti. Yhtiö voi harjoittaa myös toimialansa puitteissa muuta koulutustoimintaa. Lisäksi yhtiö järjestää toisen asteen koulutuksen tasoista aikuiskoulutusta sekä koulutustaan tukevaa palvelu-, majoitus-, ravintola-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Yhtiö voi toi-mintaansa varten omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia ja kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa ja vuokrata niitä sekä vastaanottaa avustuksia ja lahjoituksia.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Kaikille taataan toisen asteen tutkinto, joten jokainen pidetään osaamisensa kehittämisessä aktiivisena. Ammatillisen toisen asteen rahoitus astuu voimaan täysimääräisenä ja kaikki rahoituksen näkökulmat (opiskelijavuositoteutumat, suoritukset, palautteet ja työl-listyminen sekä jatko-opintoihin sijoittuminen) huomioidaan toiminnassa ja sen kehittämisessä. Koska opiskelijavuositoteutuksen enna-koidaan vähenevän, resursseja alueen kehittämiseen haetaan entistä voimakkaammin kilpaillulta markkinalta, hanketoiminnasta ja digitalisaation edistämisestä, sekä koulutusviennistä.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Taloudellinen tulos Esedu-konsernissa +350.000 euroa. Henkilöstömäärä yli 300. Uusia yrityksiä alueelle yhteistyössä Miksein ja mui-den toimijoiden kanssa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Työpajatoiminta ja muut toiminnalliset, keskeyttämisen ehkäisemistä koskevat toimenpiteet	2 toimivaa pajaa 2020, KTK-indikaattorit ohjelman mukaan
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Eri hankkeet sekä yhteisöllisyyttä tukevat tapahtumat. Opiskelijajyhdistyksen toi-minta. Moniammatillinen verkostotyö.	Tavoitteet ja mittarit keskeyttämisen ta-solle, työllistymiselle ja jatko-opinnoille Esedun sitovissa tavoitteissa

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvalli-suus	Opiskelijoiden turvallisuuden tukeminen opintojen aikana	KTK-indikaattorit ohjelman mukaan

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Resurssitehokkuus	Vastuullinen ja aluekehitystä tukeva am-matillisen koulutuksen valtionosuusrahoi-tuksen käyttö	100 % valtionosuus rahoituksen käyttö
	Tilojen vähentäminen synergiaa lisäämällä	Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	eEsedun toiminta opintojen saavutetta-vuuden osalta	Toiminta käynnissä
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen tor-junta	Kestävän kehityksen teemavuosi 2020	Toiminnot suunnitteilla

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	<i>Mahdollinen yhteistyö osaamisen kehittä-misen näkökulmasta</i>	
Memory Campus -kehittämislusta	<i>Mahdollinen yhteistyö osaamisen kehittä-misen näkökulmasta</i>	

Kalevankangas -kehittämislusta	<i>Mahdollinen yhteistyö osaamisen kehittämisen näkökulmasta</i>	
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Valtionosuusrahoituksen tehokas käyttö ammatillisessa koulutuksessa	Ammatillisen koulutuksen rahoitusindikaattorit
	Koulutussopimusten ja oppisopimusten kohdentaminen työllistymisen tueksi	
	Työelämäfoorumien toiminnan kehittäminen	Toimivat kaikilla aloilla

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämisspalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	KasvuEsedu Oy:n tarjoamat kehittämis- ja koulutuspalvelut, osaamistarvekartoitukset	KasvuEsedu Oy:n liikevaihto ja muut mittarit Esedun tavoitteissa

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman varmistaminen	Esedun rekrytointia ja työllisyyttä tukevien palveluiden tuottaminen (yritykset, opiskelijat, julkinen sektori)	2 työpajaa toiminnassa, 1 kehittämisshanke tai uusi toiminto yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
	Ks. Työelämän tarpeista lähtevä koulutus, edellä	
	Osallistuminen työllisyyttä tukeviin hankkeisiin	
	Kiinteä yhteistyö TE-palveluiden kanssa	

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	30.388	29.304	29.167	29.000
Tilikauden voitto/tappio	-212	12	-34	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	1.238	1.813	1.813	1.000
Ulkoinen velka	4.787	5.000	5.000	5.000
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	3 milj.€, ei käytetty	3 milj.€, ei käytetty	3 milj.€, ei käytetty	3 milj.€, ei käytetty
Omavaraisuusaste	59,71%	57,8%	58%	58%
Henkilöstö yhteensä, kpl	335	350	345	345
vakituisen, kpl	297	308	291	291
määräaikainen, kpl	38	42	54	54

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Keskeisimmät riskit ovat opiskelijavuosi määrän väheneminen, KasvuEsedun myynnin lasku ja osaavan työvoiman saatavuuden heikkeneminen. Varautumisena osaamisen vahvistaminen, aikaan ja paikkaan sitomattoman osaamisen kehittämisen lisääminen ja vaihtavuudella markkinointi.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Osaamisen kehittämisen yhteensovittaminen omistajien kanssa. Tavoitteena on varmistaa koko Etelä-Savon osaamisen kehittäminen mahdollisimman tehokkaasti ja tuottavasti. Mittarina pitää olla julkisten varojen käyttö. Mahdollisimman tehokas ja tuottava tilojen käyttö yhteistyötahojen kanssa. Tässä olennaista on reformin läpivieminen.

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Raviradantie 8-10 luopuminen, pois lukien ruokala	31.7.2020	Selvitys toimenpiteistä käynnistetty	Arja Seppänen	Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy
Etelä-Savon Aikuiskoulutuksen järjestämisluvan hakeminen	Järjestämisluva 2020, opiskelijoina kahden tutkinnon tekijät aikaisintaan elokuussa 2021	Varustautuminen alueen pieneneviin resursseihin	Arja Seppänen	Omistajien kanssa yhteistyö

6.3 Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Kiinteistöjen hallinta, vuokraaminen, ylläpito ja investoinnit.

Naistinki on 100% omistaja Kiinteistö Oy Kyyhkylässä ja Kiinteistö Oy Jääkärintie 31 (TUMA). Lisäksi yhtiöllä on useita osaomistuksia mm. Kiinteistö Oy Teknograanissa, Kiinteistö Oy Kuvernöörissä, Kiinteistö Oy Mikkelin Torikioskissa ja Mikkelin jäähalli Oy:ssä. Kyyhkylän ja Jääkärintien luvut eivät sisälly kokonaisuudessaan tähän raporttiin.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Yleinen taloudellinen tilanne on ollut tähän saakka hyvä, mutta tilojen kysyntä tulee heikkenemään ja todennäköisesti yritysten maksurästit kasvavat yleisen taloustilanteen heikkenemisen myötä. Jakson alussa todennäköisesti kuitenkin uudisrakentamisen kysyntä säilyy samalla tasolla kuin tällä hetkellä. Naistingin resurssit kokonaan tyydyttää tuota tarvetta ovat rajalliset.

Sijoittajien kiinnostus toimitilarakentamista kohtaan Mikkelin seudulla heikkenee edelleen. Institutionaaliset sijoittajat eivät ole kiinnostuneita sijoittamisesta muihin kuin suuriin kasvukeskuksiin, joissa arvonnousu on mahdollista ja riskit pienemmät. Mikkelin kaupungilla on käynnissä useita tärkeitä aluerakennushankkeita. Uusien hankkeiden käynnistyminen Mikkelin seudulla edellyttää kaupunkikonsernin aktiivisuutta hankkeiden kehittäjänä. Alueiden rakennuttamisessa Naistingin rooli tulee olemaan tarkastelujaksolla merkittävä, arviolta 30–35M€:n investoinnit. Naistingin rooli elinkeinopolitiikan tekijänä vahvistuu edelleen.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n strategiset tavoitteet ovat talouden vahvistaminen edelleen ja käynnissä olevien saneerauksien ja uudisrakennushankkeiden läpivieminen taloudellisesti kannattavasti Mikkelin elinkeinoelämää virkistäen. Suuren kokoluokan elinkeinoinvestointeja on valmistelussa/toteutuksessa n 30M€:n edestä, jotka on tavoite saada toteutumaan vuoteen 2022 mennessä. Yhtiön nykyisen kiinteistöomaisuuden korjausvelkaa tulee edelleen pienentää sekä ennakoida kiinteistöjen teknistä uudistamistarvetta.

Investoinnit vuonna 2020 kohdistuvat kaupungin strategisesti tärkeiden yritysten kehittämisedellytysten turvaamiseen ja kiinteistö-kannan korjaustöihin. Vuodelle 2020 on suunniteltu yhden uuden tuotannollisen tilan rakentaminen ja kahden kohteen laajennus- / saneeraustyöt tuotannollista- ja toimistotilaa.

OHJELMAKORTIT

1. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Kyyhkylän matkailullisten toimintaedellytysten turvaaminen	kiinteistöjen pitäminen matkailullisesti houkuttelevina

2. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Memory Campus -kehittämislusta	Kansalliskirjaston ja varastokirjaston sekä massadigitoinnin kiinteistöinvestoinnit	toteutunut rakennus

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Toimitilatarpeen tyydyttäminen sijoittuville yrityksille	löydämme ratkaisun kaikille joko omasta kiinteistökannasta tai kolmansilta tahoilta

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Aktiivinen verkostotoiminta	toimivat ja monipuoliset yhteydet Mikkelin elinvoiman kasvattamiseksi

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	5.274	5.000	5.100	5.400
Tilikauden voitto/tappio	380	300	320	350
Osinko	380	0	300	300
Investoinnit	1.000	6.500	5.500	3.500
Ulkoinen velka	20.502	26.500	24.500	26.500
Sisäinen velka	42	60	10	0
Konsernitilin limiitti	2.000	2.000	2.000	2.000
Omavaraisuusaste	27,6 %	26 %	27 %	26 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	7	7	7	7
vakituinen, kpl	7	7	7	7
määräaikainen, kpl	0	0	0	0

HUOM! Kiinteistöyhtiöiden (tyttärien – Koy Jääkärintie 31 ja Koy Kyyhkylä) tunnusluvut eivät sisälly täysin lukuihin! Niiden talous tasapainossa, vierasta pääomaa niissä n. 11.000.000€.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Suurimpia yhtiön toimintaan liittyviä riskejä on yleisen taloudellisen tilanteen mahdollistavien yritysten eli vuokralaisten talousongelmat, jolloin vuokrasaattavat voivat kasvaa ja tilojen vuokraaminen hidastua sekä vuokrataso laskea. Riskinä on, että yhtiön vuokratuloista merkittävä osa on muutaman sellaisen ison teollisuusyrityksen vuokria, joiden tiloille olisi vaikeata löytää uutta käyttöä. Tämä on tarkasteltava huolella kaikissa uusissa investoinneissa. Toisaalta kaikki n. 100 vuokralaista ovat hyvin erityyppisiä yrityksiä teollisista, kaupallisista ja konsulttialan yrityksistä julkivallinnon toimijoihin, mikä tasaa mahdollisia ongelmia tilojen vuokraamisessa. Vuoden 2016 aikana merkittävästi riskiä alentavana on sovittu kolmen suuren vuokralaisen kanssa pitkäaikainen (3-8 vuoden) sopimus.

Yhtiöllä on merkittävä määrä pitkäaikaisia lainoja, jolloin korkokannan mahdollinen nopea nousu aiheuttaisi ongelmia yhtiön tulokseen. Osa lainoista on suojattu korkojen nousua vastaan koronvaihtosopimuksilla ja osa koroista sidottu vuokran suuruuteen, jolloin korkovastuu on asiakkaalla. Toisaalta yhtiön pääomarakenne on suhteellisen vahva, jolloin tase kestää myös joitakin tappiollisia vuosia.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Konsernin kiinteistöomistuksen ja -hoidon yhtenäistämisen edesauttaminen ja osittain aktiivinen rooli mm. palvelujen järjestämisessä	2019-	Mm. kiinteistöautomaation, kustannuslaskennan ja valvonnan prosessit	Naistinki	Konsernin kiinteistötoimintaa harjoittavat ja/tai omistaja-käyttäjäyhtiöt
Konsernirakenteen tiivistäminen	2019-		Emo	Konsernin kiinteistöyhtiöt
Suuri elinkeinopoliittinen investointi, joka edesauttaa merkittävästi kaupungin elinkeinostrategian toteuttamista	2022		Naistinki	Konserni, HY, OKM, Arkitolaitos

6.4 Metsäsairila Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: jätehuolto ja kierrätys

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2019–2023

Jäte- ja hankintalakien uudistus vaikuttaa alan kehitykseen kuntayhtiöissä. Lakiuudistukset rajoittavat kuntayhtiöiden toimintamahdollisuuksia vapailla markkinoilla. Liikevaihtoa ja tuottoa ei voi saada tulevaisuudessa samalla tavalla yritysjetiteistä kuin aikaisemmin (rakennusjäte ja pilaantuneet maa-ainekset). Tämä vaikuttaa siten, että Metsäsairila Oy:n liike-tulos laskee nykyisestä.

Kuntien yhtiöt ovat varautuneet markkinoilla oloon muualla Suomessa siten, että ovat perustaneet erillisen markkinaehtoisen jätehuolto-yhtiön tai tytäryhtiön. Menettely mahdollistaa, että voidaan palvella parhaiten paikallisia yrityksiä jätehuollon ja kiertotalouden osalta.

Kiertotalouden ja biotalouden kehitys on vahvaa, samoin digitalisaation kehitys muuttaa toimialaa. Yksi merkittävä vaikutus materiaali-virtojen ohjautuvuuteen on erilaisilla tuottajavastuusäännöksillä, jotka vähentävät kunnallisen jäteyhtiön materiaali-virtoja.

Jätteenkuljetus on siirtynyt ja siirtyy yhä enenevässä määrin liikennebiokaasun käyttöön eri puolilla Suomea. Tämä mahdollistaa ympäristöystävällisen ja paikallisesti tuotetun liikennepolttoaineen käytön.

Jätehuollon kokonaisuutta tulisi kehittää vastaamaan kiertotalouden tuomia uusia vaatimuksia. Parhaiten tämä onnistuu optimoimalla kokonaisuus, jolloin tarkastellaan koko ketju jätteiden keruusta alkaen, logistiikkaan, lajitteluun ja hyötykäyttöihin. Jätelain muutos 2020 saattaa muuttaa jätteen keruun kunnan keskitetysti järjestämäksi.

Kehitystyö ja uudet palvelut on toteutettu perusmaksun käyttöönoton avulla lähes kaikkialla Suomessa. Perusmaksun avulla voidaan selkeyttää jätemaksujen rakennetta ja parantaa mm. muovinkeräyksen alueellista kattavuutta.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Metsäsairila Oy:n strategiassa on määritelty keskeisiä painopistealueita.

1. Lajittelu ja kierrätyksen lisääminen eri jättemateriaaleille. Sekajäte hyödynnetään 100 % energiana. Erilliskerätyt hyötyjätteet materiaalina. Biojätteen erilliskeräyksen kehittäminen.
2. Päästöjen vähentäminen kuljetuksissa, käyttäen jätteistä tuotettua liikennebiokaasua. Haja-asutuksen jätteenkuljetusten kilpailutus tehty 2019, urakka toimii biokaasulla 2020 vuoden lopulla.
3. Jätteiden pienkuormien vastaanoton kehittäminen yhteistyössä Mikkelin Toimintakeskus ry:n kanssa. Vastaanottohalli rakenteilla ja valmistuu 2020 alkuvuonna. Käyttöönotto keväällä.
4. Jätehuollon kokonaisuuden optimointi ja hallinta. Jätehuollon ja kiertotalouden kokonaisuus tulee optimoida parhaan teknistaloudellisen ja ympäristöllisen hyödyn saamiseksi. Tehtyjen selvitysten pohjalta edullisin ja tasapuolisin kiertotalouspalvelu kuntalaisille saadaan, kun jätehuollon kokonaisuus hoidetaan keskitetysti myös logistiikan osalta. Tästä on lukuisia esimerkkejä mm. Jätekuukko Oy Kuopiossa. Jätelain muutos 2020 saattaa tuoda tämän muutoksen lakiteksiin. Tavoite saada jätekuljetukset Metsäsairilan hallintaan koko alueella vuonna 2021.
5. Jätehuollon perusmaksulla rahoitetaan palveluiden kehittäminen ja käyttö. Uusia palveluita ovat mm. maksuttomat jäteastiat kiinteistöille sekä muovinkeräys. Perusmaksun käyttöönotto 2020 jätetaksassa. Tämä ei muuta kaupunkilaisen jätehuollon vuosikustannusta koska samaan aikaan lasketaan jätteenkäsittelymaksuja sekajätteen ja biojätteen osalta. Muutos mahdollistaa lajittelun ja kierrätyksen kehittämisen tehokkaasti ja läpinäkyvästi. Jätelaki edellyttää maksujen ja taksojen läpinäkyvyyttä joka toteutuu perusmaksun käyttöönotolla.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Yhteistyö Mikkelin Toimintakeskuksen kanssa matalan kynnyksen työpaikkojen luomiseksi jätekeskukseen.	Toiminta käynnistyy 2020.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Liikennebiokaasu jätekuljetuksissa haja-asutusalueella alkaa 2020 loppuvuonna.	

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Resurssitehokkuus	Materiaalia ohjataan hyötykäyttöön, sekajäte	sekajäte 100 % energiaksi
	Materiaalia ohjataan hyötykäyttöön, biojäte	biojäte 100 % biokaasun tuotantoon 2020 kesästä alkaen.

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Metsäsairilan sähköinen asiointi, OmaSairila käytössä ja kehitetään.	

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Metsäsairila Oy on aktiivisesti mukana EcoSairilan kehittämisessä.	

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	6 256	6097	6070	6010
Tilikauden voitto/tappio	501	550	452	330
Osinko	350	350	500	500
Investoinnit	1 000	1500	1100	900
Ulkoinen velka	878	878	4100	4100
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	500	500	500	500
Omavaraisuusaste	85	80	69	69
Henkilöstö yhteensä, kpl	19	22	21	24
vakituinen, kpl	17	20	19	21
määräaikainen, kpl	2	2	2	3

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajan-kohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Jätehuollon perusmaksun käyttöönotto	2020	Kaupunkiympäristölautakunta päättää jätehuollon perusmaksusta	Metsäsairila Oy ja tekninen johtaja	
Konsernin jätehuollon järjestäminen kokonaisuudessaan päivittäisen jätehuollon sekä rakennusten purkukohteiden osalta. Konserniyhtiöiden yhteistyön tiivistäminen.	2021		Metsäsairila Oy, tekninen johtaja, konserniyhtiöiden jätehuollosta vastaavat	
Liikennebiokaasun käyttöönotto omissa toiminnoissa ja koko konsernin kuljetuskilpailutuksissa.	2020 alkaen oman kaasuntuotannon käynnistyessä		Metsäsairila Oy (omat toiminnot)	Muut konsernin hankinnoista vastaavat henkilöt omien kilpailutustensa osalta
Yhteistyö EcoSairilan kehittämisessä. Pienkuormien vastaanoton kehittäminen sekä materiaalien lajittelun ja kierrätyksen tehostaminen. Uusimateriaalien käyttö EcoSairilan alueen toteutuksessa.	2020 alussa yhteisen hallin valmistuessa		Metsäsairila / Sami Hirvonen, toimintakeskuksen johtaja	

6.5 Mikalo Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Asuntojen vuokraus

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020-2023

Kunnan väestökehityksen muutos, väestö ikääntyy ja vähenee. Yhden henkilön ruokakuntien määrä lisääntyy, jolloin isoja asuntoja tarvitaan aikaisempaa vähemmän. Ihmiset muuttavat keskustajamiin ja niiden läheisyyteen. Asuntojen kysyntä kohdistuu alueille joissa palvelut ovat toimivia tai niitä on tarjolla. Väestö ei vähene muuttotappio alueilla pelkästään syrjäseuduilta vaan se koettelee myös pienempiä kaupunkiseutuja. Taantuvat alueet menettävät tuottavaa työvoimaa kun ammattitaitoinen ja nuorempi työvoima siirtyy vetovoimaisiin kasvukeskuksiin. Alueelle jää ikääntyvä väestö jonka suhteellinen osuus väestöpohjasta kasvaa hyvin merkittävästi. Erityisesti kerrostaloalueet menettävät kilpailukykyään asuntomarkkinoilla, mikä heijastuu myös vuokra-asuntojen kysyntään.

Tulostavoitteet

Asuntojen kysyntään pyritään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Yksioita ja pieniä kaksioita on tarjonnassa liian vähän. Asuntojen sijainnilla on entistä suurempi merkitys.

Käyttöaste pyritään pitämään yli 93 %. Vuosittain tehtävän asukastytytyvyyden painotettukesiarvo pyritään pitämään vähintään 1,50 % alapuolella. Käytetyssä vertailumenetelmässä tulos on sitä parempi mitä pienempi luku on.

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Käyttöaste	93	93	toteutunut/tavoite
Asukastytytyvyys	1,44	1,42	kyselyn tulos

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Asuntoja asunnottomille ja vähävaraisille	Asunnottomien määrä
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Asukastoimikuntien tukeminen ja niiden perustamisen edistäminen	Toimikuntien määrä

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Asukastoimikuntien toiminnallisuuden tukeminen	Toimikuntien palaute
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Asuntojen sijainti	
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Energiansäästöratkaisut	VAETS

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	ESSOTE yhteistyö	palaute
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	ESSOTE yhteistyö	palaute

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Sähkö- ja kaasuautojen soveltuvuuden käytön selvittäminen	määrä
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Ruskien kartoitus	seuranta
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Energiansäästöratkaisut	kulutus

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Asukkaiden internet liittymät	palaute, määrä
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Elinkaarimallin ohjauksessa oleva rakentamisen suunnittelu	tehokkuus

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Koulutussuunnitelmien laadinta	palaute
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Oppisopimukset	määrä

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Yhteistyö MIKSEI:n kanssa	palaute

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Alueen- ja ympäristön esiintuominen markkinoinnissa	palaute

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman varmistaminen	Koulutussuunnitelmat. Oppisopimukset.	määrä

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Markkinointi yhteistyö, toivotaan kaupungin huomiota yhtiön osalta myös heidän markkinoinnissaan	palaute
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Mikkelin seutukunnan esiintuonti omassa markkinoinnissa	palaute

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	22 575	22 400	22 500	22 600
Tilikauden voitto/tappio	-11	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	1 410	6 000	6 480	2 450
Ulkoinen velka	58 151	58 195	58 660	58 490
Sisäinen velka	5 108	4 545	4 586	4 092
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	30 %	27 %	27 %	27 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	73	72	72	72
vakituinen, kpl	68	69	69	70
määräaikainen, kpl	5	3	3	2

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Yhtiön toimialan merkittävin riski on käyttöasteen heikkeneminen. Lähitulevaisuuden haasteena on lähinnä kuntaliitosalueiden asuinrakennusten heikko kunto, korjausvelka ja käyttöaste. Tämä riski realisoitui Ristiinan vuokratulojen sulautuessa Mikalo Oy:n. Erityisesti Pelloksen vuokra-asuntojen heikko käyttöaste painoi alas kannattavuutta. Kaupungin väkiluvun väheneminen ja vuokratason nouseminen yli markkinatason, josta on seurauksena asuntojen vajaa käyttö. Edellä mainittu aiheuttaa määrärahojen riittämättömyyden asuntojen kunnostamiseen ja sitä kautta edelleen korjausvelan kasvamisen. Yleinen taloudellinen tilanne lisää luottotappioiden määrää sekä vuokrastaavia.

1. Mikalo Oy:ssä noudatetaan johtosääntöä. Johtosäännön noudattamista valvotaan.
2. Yhtiön toimiva johto valvoo asetettujen tavoitteiden toteutumista.
- Varoja ei käytetä kuin ennalta budjetoidusti tai yllättävän menon sattuessa toimitusjohtaja päättää varojen käytöstä. Laskujen hyväksyntä tapahtuu johtosäännön mukaisesti.
3. Mikalo Oy:ssä toimiva johto arvioi säännöllisesti liiketoiminnan riskejä. Arvioinnissa tarkastellaan riskien mahdollista realisoitumista ja päätetään suunnitelmista kuinka niihin varaudutaan tai reagoidaan. Toiminnassa ei ole ilmennyt muuta realisoitunutta riskiä kuin kuntaliitosten myötä tapahtunut käyttöasteen aleneminen. Riskin minimoimiseksi on käynnistetty erillinen ”käyttöaste-projekti” jossa käsitellään eri vaihtoehdot riskin vaikutusten minimoimiseksi.
4. Yhtiö hankkii tai myy omaisuutta toimivan johdon päätöksillä. Hankinnat ja investoinnit huomioidaan vuosittain budjetoinnissa. Merkittävimmistä muutoksista keskustellaan omistajaohjauksesta vastaavan kanssa.
5. Yhtiön toimiva johto muodostaa sisäisen valvonnan ytimen. Johtoryhmä arvioi säännöllisesti toimintaympäristön muutoksia, tavoitteiden täyttymistä, riskien olemassa oloa, toimenpiteitä varautumisessa, tiedonkulkua ja raportointia. Riskien hallinnan avulla arvioidaan, havainnoidaan ja hallitaan niitä liiketoiminnan tavoitteita uhkaavia tekijöitä joita toimialalla voi esiintyä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Yhteistyö MOAS, MIKSEI ja Naistinki	1Q/2020	Yhteistyötä MOAS:n kanssa synergiaetujen saavuttamisessa. Kilpailutuksen ym. kautta	Mikalo Oy	MOAS
Kiinteistöjen myynti	1Q/2020	Vaakaikäyttöisistä on päästävä eroon	Mikalo Oy	Omistajaohjaus, MKP
Brahenportti. Kohde on Mikalo Oy:n ja ESSOTE:n yhteistyöhanke jossa rakennetaan palveluasuntoja sekä normaaleja vuokra-asuntoja sisältävä kiinteistö. Kustannusarvio noin 31,2 miljoonaa euroa.	2020	Selvitysvaihe menossa.	Mikalo ja ESSOTE	ESSOTE

6.6 Mikkelin Asumisoikeus Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Asuminen

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Yhtiön vanhempien asumiskohteiden peruskorjaukset ovat suunnittelujaksolla ajankohtaisia. Uusi asumiskohde Olkkolankatu 1 valmistuu toukokuussa 2020 ja yhtiön asuntojen määrä kasvaa 30 asunnolla. Varaudutaan uusien asuntokohteiden rakennuttamiseen suunnittelukaudella.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Pitää yhtiön asuntokohteiden käyttöaste 97 % yläpuolella.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Aktivoidaan asukastoimintaa ja ylläpidetään asukkaiden yhteisiä tiloja	Asukasaktiivisuus

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Otetaan huomioon energiatehokkuudessa	Energiankulutus

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Otetaan huomioon energiatehokkuudessa	Energiankulutus

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Tarjotaan ASO-asumismuotoa	ASO-asuntojen määrä ja sijoittuminen

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Laadukkaat ASO-asunnot	Remonttien ja peruskorjausten määrä/laatu, asukastytyväisyys

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	1 677	1 694	1 700	1 804
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	0	2 688	2 688	1 855
Ulkoinen velka	5 958	8 236	8 236	8 434
Sisäinen velka	0	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	21,04 %		21 %	
Henkilöstö yhteensä, kpl				
vakiuinen, kpl	0	0	0	0
määräaikainen, kpl				

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Merkittävimpiä riskejä ovat asuntokohteiden käyttöasteen heikkeneminen asuntokysynnän myötä sekä kiinteistöjen kunnon huononeminen. Riskejä pyritään pienentämään remontoimalla huoneistoja ja kiinteistöjä mahdollisuuksien mukaan. Asumisoikeusasumisen tunnettuutta ja kohdentamista voidaan parantaa markkinoinnilla.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
ASOn isännöintisopimus päättyy 2020, pyritään pitämään isännöinti konsernissa.	2020		ASO-hallitus	Kaupungin hankintayksikkö
Yhteisiä kilpailutuksia, Mikalo Oy:n sopimusten hyödyntäminen		Kustannussäästöjä		
Uudiskohteen valmistuminen	2020	Mahdollisuus ASO-tunnettuuden parantamiseen	ASO-hallitus / tj	Kaupunki

6.7 Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus: suora omistus 74,88 %, konsernin omistus 89,10 %

Toimiala: Jäähallikiinteistöjen ylläpito energiakustannuksineen. Jääurheilun edistäminen.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Alueelle on suunniteltu uutta jalkapallohallia. Siihen liittyvässä alueen suunnittelussa yhtiö haluaa olla mukana.

Tulostavoitteet

1. Mikkeliiläisellä jääurheilulla, seuroilla ja kuluttajilla on Kalevankankaalla toimivat ja laadukkaat puitteet kehittää ja harrastaa omaa toimintaansa.
2. Kalevankankaalla on toimiva, vetovoimainen liikunta- ja tapahtumapalveluja tuottava monipuolinen kokonaisuus, mitä kehitetään ja markkinoidaan yhteistyössä kaupungin, Ravirata Oy:n ja Stadium Oy:n kanssa.

Merkittävät investoinnit ja niiden toteutuminen

- Isot investoinnit päähallin osalta on tehty pitkäksi aikaa
- 5-vuotiskorjaussuunnitelmassa on katsomopenkkien uusiminen n. 50 penkkiä/vuosi n. 20 000€/vuosi

OHJELMAKORTIT

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kalevankangas -kehittämislusta	Mikkelin Jäähalli Oy osallistuu yhdessä muiden alueen toimijoiden kanssa alueen kehittämiseen.	

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	699	700	680	660
Tilikauden voitto/tappio	-1	0	25	0
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	55	65	85	55
Ulkoisen velka	7 833	7 500	7 500	7 167
Sisäinen velka	-	-	-	-
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	½	½	½	½

Toimintaan sisältyvät riskit

Kiinteistöyhtiön toimintaan sisältyvät tavanomaiset kiinteistöriskit, joihin on varauduttu vakuutuksin.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2019	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Mikkelin Jäähalli Oy on esittänyt huollon ja siihen liittyvien toimintojen yhdistämistä alueella.	2020		Mikkelin Jäähalli Oy ja Liikuntatoimi	Saimaa Stadiumi Oy Mikkelin Ravirata Oy

6.8 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy

Omistus: 80,65 %

Toimiala: Liiketoiminnan ja matkailun kehitys

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2019-2023

Kasvun keskittyminen muutamiin suuriin kaupunkeihin jatkuu ja muut, maakuntakeskuksetkin joutuvat yhä enemmän kilpailemaan asukkaista ja työvoimasta. Yritysten tarvitsema osaaminen muuttuu mm. digitalisaation edetessä laajalla rintamalla. Muutokset osaa- mistarpeissa ovat entistä nopeampia, mikä luo haasteita koulutukselle. Ympäristövastuullisuuden ja vähähiilisuuden merkitys yrityk- sille kasvaa.

Matkailualalla kansainvälinen kiinnostus Järvi-Suomen ja Saimaan aluetta kohtaan kasvaa, mikä luo sekä mahdollisuuksia että tarpeen panostaa lisää palveluiden ja yhteistyöverkostojen kehittämiseen. Saimaan alueen yhteistyöverkostoon on jo liittynyt uusia kaupun- keja.

Kasvupalvelu-uudistus ei edennyt suunnitellusti. Edelleen tavoitellaan toimivaa kokonaisuutta, jossa valtakunnalliset/maakunnalliset ja kunnalliset palvelut täydentävät toisiaan. Kehittämisorganisaatioiden välisen yhteistyön merkitys alueen elinvoimatehtävien hoi- tamisessa kasvaa. Business Finlandin palveluiden sähköistyminen voi myös luoda uusia yhteistyömahdollisuuksia kehitysyhtiöille.

Tulostavoitteet

MikseiMikkelillä on kolme strategista tavoitetta:

- Kehittää toimintaympäristöä, uudistaa yritystoimintaa sekä hyödyntää alueen ulkopuolista rahoitusta
- Kasvattaa Mikkelin vetovoimaa yritysten, työvoiman ja matkailijoiden näkökulmasta
- Rakentaa toimijana ja kumppanina verkostoja, tuottaa asiakaslähtöisiä, tunnettuja ja tuloksellisia yrityspalveluja

Kuhunkin liittyy mittareita ja tavoitteita, jotka on sijoitettu alla oleviin ohjelmakortteihin. Kehittämisalustoihin on näiden lisäksi mää-ritelty omia mittareita.

OHJELMAKORTIT (alustava)

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Yritysten houkuttelu sijoittamaan toimin- tojaan alustaan	sijoittuneiden yritysten määrä, 14 kpl
	Yritysten liiketoiminnan edistäminen	uudet työpaikat
	TKI-toiminnan edistäminen	TKI-resurssit
Memory Campus -kehittämislusta	Yritysten houkuttelu sijoittamaan toimin- tojaan alustaan	sijoittuneiden yritysten määrä, 7 kpl
	Yritysten liiketoiminnan edistäminen	uudet työpaikat
	TKI-toiminnan edistäminen	TKI-resurssit

Osa toimenpiteistä liittyy myös Kestävän kasvun ohjelmaan.

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Yritysten houkuttelu sijoittumaan Mikke- lin seudulle	sijoittuneiden yritysten määrä, 20 kpl
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalve- lut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Uusien asiakkuuksien hankinta	Asiakkuuksien määrä, 1000 kpl
	Tilaisuuksien järjestäminen	Tilaisuuksien/osallistujien määrä, 200 kpl/4800 hlöä
	Yritysten neuvonta- ja kehittämispalvelut	Asiakastytytyväisyys, 4/5
		Uudet työpaikat, 450 kpl
		Yritysten kehityshankkeet, 130 kpl
	Yritysten perustamisneuvonta	Uudet yritykset, 160 kpl

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympäri- vuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittä- minen		Rekisteröidyt majoitusvuorokaudet, 237000 kpl (tavoite matkailuohjelmasta)

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Osallistutaan kaupunkimarkkinointiin	EK:n seuturanking, (julkaistaan joka toinen vuosi, seuraava 2021)

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	4 558	4 600	4 800	4 600
Tilikauden voitto/tappio	-81	0	-40	0
Osinko	-	-	-	-
Investoinnit	-	-	-	-
Ulkoinen velka	920		700	
Sisäinen velka	995		1 000	
Konsernitiilin limiitti	1 500	1 500	1 500	1 500
Omavaraisuusaste	12,9 %	12,9 %	12,9 %	12,9 %
Henkilöstö	35	35	35	35
vakituinen	19	19	19	19
määräaikainen	16	16	16	16

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Kaupungin taloustilanteen nopea heikentyminen ja samaan aikaan tarve elinvoimaisuuden kasvattamisesta voivat johtaa tilanteeseen, jossa odotukset ja resurssit eivät ole tasapainossa. Riittävien resurssien varmistaminen on tärkeää, jotta strategiset linjaukset saadaan vietyä käytäntöön. Rahoituspohjaa pyritään laajentamaan mm. suoran EU-rahoituksen hyödyntämiseksi kehittämistoiminnassa, mutta sillä ei voida korvata perusrahoitusta. Rakennerahastorahoituksen ennakoidaan vähenevän uudella ohjelmakaudella. Tästäkin syystä on tarpeen panostaa suoran EU-rahoituksen hakemiseen.

Hanketoimintaan liittyy rahoituksen takaisinperinnän riski. Sitä pienennetään laadukkaalla hankehallinnolla ja kustannusten tukipöydän varmistamisella.

Omistajapolitiittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020 (alustava)

Omistajapolitiittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Matkailuohjelman toimeenpano	Matkailuohjelman toteutus (vai tarvitaanko tätä erikseen?)	2020->	MikseiMikkeli	
Kaupunkimarkkinoinnin vastuut ja työnjako	Kaupunkimarkkinoinnin uudet toimenpiteet käyntiin	Q1/2020	kaupunki ja MikseiMikkeli yhdessä	muut kaupunkimarkkinointiin kytkeytyvät toimijat
EcoSairilan yhtiö rakenne	EcoSairilan hallinnointiyhtiön käynnistäminen	H2/2020	MikseiMikkeli	kaupunki (ja vesilaitos), Metsäsairila, ESE, Nais-tinki
Pääomarahaston perustaminen	Pääomarahaston toiminnan käynnistäminen	H1/2020	MikseiMikkeli	

6.9 Mikkelin opiskelija-asunnot Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Yhtiön toimialana on yleishyödyllisenä yhteisönä toimien asuntojen ja asuinkiinteistöihin liittyvien liiketilojen rakennuttaminen, omistaminen, hallitseminen, vuokraaminen ja osakkeiden omistaminen. Omistamiaan ja hallintaansa saamiaan asuntoja yhtiö vuokraa peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskeleville opiskelijoille sekä muille nuorille ja erityisryhmille asunnoiksi. Asuinrakennuksiin mahdollisesti liittyvät muut tilat yhtiö vuokraa ensisijaisesti sosiaalisiin tarkoituksiin. Lisäksi yhtiö voi vuokrata asuntoja myös muille tilapäistarkoitukseen mm. kansainvälistä opiskelija-, tutkija- ja nuorisovaihtoa edistävään toimintaan sekä kesähotelli-toimintaan. Yhtiö voi harjoittaa isännöinti- ja kiinteistönhoitotoimintaa.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Käyttöastetta saattaa alentaa jossain määrin solujen kysynnän väheneminen kv. opisk. hakijamäärän muutosten ja v. 2017 voimaan tulleen lakimuutoksen myötä (EU- ja ETA-maiden ulkopuoliset kv. opiskelijat/lukukausimaksu). Kuitenkin vuosina 2018–2019 tilanne/kysyntä siltä osin on tasoittunut, ts. kv. hakijoiden määrä, mukaan lukien non EU-students, on pysynyt kohtuullisena. Opetusministeriö on asettanut em. lukuvuosimaksujen vaikutusta seuraamaan työryhmän, joka raportoi kokemuksista seurannan edistytessä. Vaikka johtopäätöksiä voidaan tarkemmin tehdä vasta muutaman vuoden päästä, kun seurantatietoja on pidemmältä ajalta käytössä, joka tapauksessa MOASin osalta kv. hakijamäärä siis tasoittunut sittemmin.

Toisaalta opetuksen mahdollinen siirtäminen ajasta ja paikasta riippumattomaan digitaaliseen oppimisympäristöön eli monimuoto- tai verkko-opiskeluun tulee vähentämään erityisryhmien opiskelija-asuntojen normaalia kysyntää, mutta saattaa taas lisätä lyhytaikaisten vuokra-asuntojen kysyntää. Kuitenkin XAMK:n v. 2019 jälleen käyttöönottona kesälukukausi tulee jatkossa taas hiukan nostamaan hiljaisten kesäkuukausien käyttöastetta. Edellä olevan johdosta sekä huomioiden kv. opiskelijoiden hakijamäärän muutokset (Non EU-students) ainakin lyhyellä aikavälillä em. lukukausimaksun vuoksi, ei yhtiöllä ole tarvetta uusien opiskelija-asuntojen rakentamiseen, vaan ainoastaan korvaavien asuntojen tuottamiseen tarvittaessa. Se edellyttäisi, että yhtiö saattaa muuttaa joidenkin kantakaupungin reuna-alueilla sijaitsevien aravavelattomien talojensa asuntojen käyttötarkoitusta esim. normaaleiksi vuokra-asunnoiksi tai myymään niitä.

Kysynnän mukaisten yksien sijainnilla on entistä enemmän merkitystä, joten tulevaisuudessa mahdollisten korvaavien pienasuntojen tulee sijaita lähellä keskustaa tai vanhan kasarmien kampusta.

Keskeisenä muutoksena yhtiön strategian mukaisesti tulee myös olemaan se, että MOAS tulee kaikkein vanhojen talojen peruskorjausten yhteydessä merkittävästi lisäämään kysynnän mukaisia yksien isoja solujen tilalle sekä myös asuntojen vuosikorjausten yhteydessä muussakin vanhemmassa talokannassa, mikäli vanhoja soluja voidaan teknisesti ja kohtuukustannuksin muuttaa yksieksiksi.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Vastaaminen erityisryhmäasuntojen (opiskelijat ja nuoret sekä myös määräaikaisten tutkijat) asuntojen kysyntään erityyppisellä ja laadukkaalla pienasuntotarjonnalla, ts. kalustetut solut, nk. sinkkuyksiot, nk. joustoyksiot, perhekaksiot sekä kalustetut ja varustellut lyhytaikaisten asunnot, jotka kaikki kohtuullisella ja markkinavuokria alhaisemmalla tasolla.

Käyttöastetavoitteena on n. 92 % yhtiön omakustannuseriaatteen ja muiden tunnuslukujen saavuttamiseksi.

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari
Tavoite 1 asuntojen käyttöaste	91,80 %	92,00 %	toteutuma
Tavoite 2 keskivuokra	ka 10,79 €/as-m2/kk	ka 11,12 €/as-m2/kk	toteutuma
Tavoite 3 suomalaisten ja kv. hakijoiden opiskelijoiden asunonsaanti vs. asuntojen kysyntä/uudet hakijat	73,0 %	75,0 %	toteutuma

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Asukkaiden asukasdemokratian kehittäminen	Osallistujamäärät/asukaskokoukset

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Talokohteiden piha-alueiden liukkauden torjunnan ja valaistuksen parantaminen	Turvallisuuden lisääminen pihoilla/loukkaantumistapaukset/v ja valaistustaso piha-alueilla	liukastumisten määrä/v sekä valaistustason parannukset

MOAS turvallinen ja varma vuokranantaja Asuntorahaston erityisryhmäasunnoissa huomioiden mm. vuokrasopimusten jatkuvuus koko opintojen ajan	Vuokrasopimus koko opiskelun ajan ja huomioiden kotoaan irtaantuvien nuorten erityistarpeet ensiasunnossaan/vuokrasopimusten jatkuvuus myös opiskelijan elämäntilanteet muutokset huomioiden sekä nuorisoasuntojen osalta palaute ensiasunnoistaan	Saatu palaute vuokralaisilta
---	--	------------------------------

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Maapolitiikka	Tonttien hankinta mahdolliseen tulevaisuuden korvaavaan uustuotantotarpeeseen yhteistyössä kaupungin kaavoituksen kanssa	tontit/määrä
Resurssitehokkuus	Tehokas asiakaspalvelu niin toimistolla kuin kiinteistönhoidossa	nykyresurssit/henkilöstömäärän kehitys

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Sähköisten asukaspalvelujen sujuvuus ja kehittäminen sekä nopeat laajakaistayhteydet jokaisessa MOAS-asunnossa (väh. 50 Mbit)	verkkopalvelujen toimivuus ja taso/asukaspalaute
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Jätteiden lajittelun korostaminen ja sen kehittäminen myös eri kulttuureista tuleville opiskelija-asukkaille tiedotuksella ja kontrollilla	sekajätteen vähentäminen/tyhjennyskerat vuositasona

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyön kehittäminen MOASin sidosryhmien eli pääyhteistyötahojen kanssa, ts. yliopistokeskus (MUC), XAMK ja Esedu mm. kv. opiskelijoiden asuntopalvelutarjonnassa sekä täysin varusteltujen asuntojen tilapäinen vuokraaminen MUC:n kv. tutkijoille sekä XAMK:n ja Mikkelin kesäyliopiston aikuiskoulutukseen opiskelijoille vapaita markkinoita edullisimmin vuokrin	

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Osallistuminen kaavoitukseen mahdollisen korvaavan uustuotantotarpeen osalta	hyvät tontit/tonttien keskeinen sijainti

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Sijainniltaan hyvät ja kysynnän mukaiset pienasunnot opiskelijoille ja laadukkaat nuorisoasunnot sekä toimivat ja täysvarustellut tilapäisasunnot kv. tutkijoille luovat myönteistä kuvaa kaupungista ja vahvistavat MOAS-brändiä sekä samalla Mikkelin esiintuomista markkinoinnissa ja mediassa	asuntotyyppinen tarjonta v kysyntä ml. kv. tutkijat

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman varmistaminen	Työharjoittelupaikkojen tarjonta eri alojen opiskelijoille resurssien mukaan.	Työharjoittelupaikkojen määrä/opiskelija-työharjoittelijoiden määrä/v

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Kaupungin ja MOAS- brändin esiintuonti yhteistyöllä	näkyvyys markkinoinnissa ja mediassa/palautte
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Toimivien opiskelija- ja nuorisotasuntopalvelujen sekä lyhytaikaisasuntojen tarjonnan rooli vahvistaa sekä kaupungin että yhtiön ja eri oppilaitosten vetovoimaa. Lisäksi tilapäisasuntojen vuokrauspalvelu eri maista tuleville kv. määräaikaistutkijoille yhteistyössä Mikkelin yliopistokeskuksen kanssa lisää Mikkelin tunnettuutta.	eri MOAS-asuntojen kysyntä/uusien hakijoiden määrä ja käyttöaste sekä kv. tutkijoiden määrät

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Käyttöaste *)	92,8 %	91,70 %	92 %	92,2 %
Liikevaihto*)	4 172	4 100	4 200	4 250
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0	0
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	1 216	50	60	50
Ulkoisen velka *)	19 751	19 300	19 300	18 300
Sisäinen velka	754	760	760	750
Konsernitilin limiitti	0	0	0	0
Omavaraisuusaste	11,5 %	10 %	11 %	10 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	14	13	12	12
vakituinen, kpl	10	10	10	10
määräaikainen, kpl	4	3	2	2

*) Yhtiön budjetti v. 2020 ei ole vielä valmis

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Yhtiön johto arvio säännöllisesti riskejä, ts. käyttöasteen eli asuntojen kysynnän ja tarjonnan kehitystä sekä yhtiön tulojen (vuokrien) kertymää järjestelmällisesti. Lisäksi vuokrasaataviin reagoidaan maksuhuomautuksin ja siirretään perintään tarvittaessa. Edellä mainittu lukukausimaksu on vähentänyt, ainakin tilapäisesti, kv. opiskelijoiden määrää Mikkelissä, joskin yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen oma stipendijärjestelmä tasoittanee määriä riippuen stipendin suuruudesta. Yhtiön arvio on, että riski kuitenkin pidemmällä aikavälillä aika pieni, koska em. tahoilla on tahtotila myös kv. koulutuksen järjestämiseen ja tällöin niiden stipendijärjestelmillä pyritään houkuttelemaan edelleen kv. opiskelijoita.

Opetuksen mahdollinen siirtäminen ajasta ja paikasta riippumattomaan digitaaliseen oppimisympäristöön vähentää erityisryhmien opiskelija-asuntojen normaalia eli pitkäaikaisten vuokra-asuntojen kysyntää, mutta saattaa taas lisätä lyhytaikaisten vuokra-asuntojen kysyntää.

Yhtiön vuosittaisen talousarvion yhteydessä hallitukselle esitetään myös arviot tilikauden investoinneista ja rahoituksesta, joka päätää niistä sekä hyväksyy yhtiölle myös pidemmän aikavälin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä omaisuuden hankinnan ja myynnin riskien minimoimiseksi. Edellä mainituista informoidaan konsernia sekä tarvittaessa neuvotellaan konsernin yhtiön vastuuhenkilön kanssa.

Mahdolliseen korkotason nousuun on varauduttu hajottamalla yhtiön vapaarahoitteisten peruskorjauslainojen korot erityyppisiin perusteisiin korkoriskin vähentämiseksi ja taas valtion arava- ja yhtenäislainojen korkojen osalta on luottamus siihen, että valtio pitää erityisryhmien korkoehdot kohtuullisella tasolla pitkälläkin aikajänteellä omakustannus- ja aravalain periaatteiden mukaisesti kilpailukyisen vuokratason saavuttamiseksi.

MOAS on rahoittanut vanhojen talojensa peruskorjaukset yhtiön hallituksen päätösten mukaisesti vapaarahoitteisesti nk. halpojen korkojen aikana ja pääsääntöisesti edullisilla kiinteillä koroilla (5/10 vuoden kiinteä korko) kohtuullisen keskivuokran saavuttamiseksi.

Yhtiöllä on myös yritysakuutus tiettyjen riskien osalta.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot
Yhteistyön tiivistäminen Mikalo Oy:n kanssa mm. synergiaetujen saavuttamiseksi mm. tavarahankinnoissa, mutta huomioiden Asuntorahaston erityisryhmäasuntoja (opiskelija- ja nuorisoasunnot) koskeva lainsäädäntö ja siihen liittyvä Aran määräys yhtiön kaikkien merkittävien ostopalvelujen kilpailutuksesta vapailla markkinoilla.	2020		Yhtiön hallitus	Mikalo Oy
Selvitetään alustavasti yhtiön hallituksessa mahdollista kantakaupungin reuna-alueilla sijaitsevien ja käyttöasteeltaan vähäisemmän vanhoista aravavelattomista ja soluasuntotalojen luopumisesta eli myynnistä, nojautuen myös ympäristöministeriön valtakunnalliseen opiskelija-asuntotuotantotarpeen laajaan selvitykseen syyskuulta 2018.	2020	Käyttöasteen kehitys/taloudelliset tunnusluvut reuna-alueen taloissa	Yhtiön hallitus	Kaupungin omistajaohjaus ja asuntorahasto sekä päättävät elimet
Toimitusjohtajan vaihtuminen	2020	Tj:n siirtyminen eläkkeelle	Yhtiön hallitus	Konserni- ja elinvoimajaoisto

6.10 Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Omistus: 100 %

Toimiala: Omistaa ja hallitsee kiinteistöjä. Tämän lisäksi toimialana on rakennuttaa, omistaa, ylläpitää koulutus- ja opetustoiminnan, muun julkisen palvelutoiminnan, majoitustoiminnan sekä asuinhuoneistotoiminnan tarvitsemia tiloja sekä vuokrata niitä käyttäjille.

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Yhtiön päävuokralainen on Etelä-Savon Koulutus Oy, joka vastaa ammatillisen opetuksen järjestämisestä. Yleinen taloudellinen tilanne saattaa vaikeutua entisestään ja valtakunnallisissa koulutusjärjestelmissä ja niiden rahoituksessa tapahtuvat muutokset todennäköisesti lisääntyvät ja vaikuttavat tilojen vuokrausasteeseen ja niiden muutostarpeisiin (Ammatillisen koulutuksen reformi 2017/2018). Koulutuskäytöstä vapautuvien tilojen kysyntä saattaa tulevaisuudessa olla entistä haasteellisempaa. Pitkällä aikavälillä korkokannassa saattaa tapahtua nousua. Otavan alueen kehittäminen taloudellisesti kannattavaksi on haasteellinen, sekä purkutoiminnot, että korjausvelan hoitaminen vaativat investointeja, joiden kattaminen vuokratuloilla on tarkastelujakson aikana mahdollista.

Tulostavoitteet vuonna 2020

1. ESEDUn muutoksessa mukana eläminen ja ratkaisuiden löytäminen muuttuvan tarpeen mukaan. Tavoitteena on nollatuloksen pitäminen kassan näkökulmasta. Tämä tarkoittaa tulevina vuosina kirjanpidollisen tuloksen positiivisuutta.
2. Terveellisten ja kilpailukykyisten toimitilojen ylläpitäminen ESEDULle.
3. Otavan koulutilan tulevaisuuden ratkaiseminen.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Otavan tilojen käyttö kansalaistoimintaan	Käytettävissä olevat tilat

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Hotelli Uusikuun pitäminen majoitustoiminnassa	Toiminta

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Kilpailukykyisten toimitilojen tarjoaminen ESEDULle	Tyytyväinen asiakas

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Otavan yritystilat käytettävissä	Vuokrausaste

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	3.808	3.700	3.800	3.800
Tilikauden voitto/tappio	-8	150	150	150
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	1.300	500	0	0
Ulkoinen velka	20.446	20.500	19.500	18.500
Sisäinen velka	869	0	0	0
Konsernitilin limiitti	1.000	1.000	1.000	1.000
Omavaraisuusaste	25,2 %	27 %	27,5 %	29 %
Henkilöstö yhteensä, kpl	0	0	0	0
vakituinen, kpl	0	0	0	0
määräaikainen, kpl	0	0	0	0

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Suurimpana toimintaan liittyvänä riskinä on ammatillisessa opetuksessa tapahtuvat rahoitusmuutokset sekä oppilasmäärien kehitys, mikä vaikuttaa päävuokralaisen tilatarpeeseen ja vuokrien maksukykyyn. Lisäksi riskinä on vapautuvien tilojen kysyntä uusille toimijoille ja toisaalta niistä aiheutuvat kustannukset. Mikäli mahdollisesti edelleen vapautuvia tiloja ei kyetä vuokraamaan kannattavasti ulkopuolisille tahoille, on kustannusriski kannettava yhdessä ESEDUn ja omistajan kanssa.

Otavan koulutilan kiinteistöjen alueen alhainen vuokrahintataso ja siihen liittyvät investointitarpeet aiheuttavat kustannusriskejä. Otavan koulutilan tulevaisuuden visiot eivät tule toteutumaan suunnitellusti. Koulutukseen suunniteltujen tilojen muuttaminen yritysliiketoimintaan sisältää paljon nykyisten kiinteistöjen teknisiä riskejä ja nämä lisäävät investointeja. Lisäksi alueella on runsaasti mm. museoviraston suojelukohteita sekä erityiskohteita, joilla on arvonmäärittämisessä ollut aivan epärealistisia arvostuksia.

Valtiolta luovutettujen tilojen hankinta opetusministeriöstä tulee vaikuttamaan lyhytaikaisiin menoihin korottavasti sekä aiheuttamaan investointien ja purkutoiminnan kautta pitkäaikaisia kuluvaikutuksia. Otavan tulevaisuuden hallinta ja riskien minimoiminen edellyttää alueen omistussjärjestelyiden kartoittamista.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2019	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvas-tuullinen	Muut osallistuvat tahot
Konsernin kiinteistöomistuksen ja -hoidon yhtenäistämisen edesauttaminen ja osittain aktiivinen rooli mm. palvelujen järjestämisessä	2019-		Naistinki	Konsernin kiinteistöyhtiöt
Otavan koulutilan lunastaminen, kiinteistöjälöstäminen purkujen ja investointien avulla	2020	Viivästynyt OKMn taholta	MIKKO	Emo
Konsernirakenteen tiivistäminen	2019-		Emo	Konsernin kiinteistöyhtiöt

6.11 Mikkelin Ravirata Oy

Omistus: 52,7 % (31.12.2018); arvio 31.12.2019 tilanteesta 74,55 %

Toimiala: ravirata

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2020–2023

Toiminta- ja palkintotuissa uusi notifiointi-kausi alkaa 2020, mikä voi aiheuttaa muutoksia raviratojen tukiin. Pelaajien tunnistaumispakko voi aiheuttaa Veikkauksen nykyisen tason (n. 1.000.000.000€) tuottoon jopa 10–30 % laskun ja samassa suhteessa raviurheilun talousresurssin (n. 40.000.000€) laskun. Tunnistaumispakko alkaa 2010 tai 2021.

Mikkelin ravitapahtumien määrä lisääntyy vuodesta 2021 alkaen, kun ravirata-alueen peruskorjaus (kavioura, valaistus, äänentoisto) valmistuu.

Tulostavoitteet vuonna 2020

Mikkelin Ravirata Oy:n v. 2020 budjetin loppusumma on -38.000€.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Nuorille viikoittain järjestettävät ravinuorten tapaamiset ja koulutukset.	Jäsenten määrän tuplaantuminen/maksetut jäsenmaksut (25)

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Talkoo- ja seuratoimijoiden käyttö ravien tapahtumajärjestelyissä.	Seuroille maksettu korvaus.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Hyvät pysäköintipaikat polkupyörille.	
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Hevosten käytön lisäämisellä on myönteinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin.	

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Perusparannustyön jälkeen toimiminen ravirata-alueella paranee (mm. valaistus paranee)	

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Bussikuljetukset (non-stop) St Michel -tapahtumaan ja Toto75-raveihin. Opastus kuntoon pääteiltä suoraan raviradalle vähentää liikenteen päästöjä.	

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Houkuttelevan St Michel -tapahtuman järjestäminen	yleisömäärän ja hotelliyöpymisten kasvattaminen
Resurssitehokkuus	Yhteistyö seurojen talkooväen kanssa.	

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Opastuksen parantaminen ja julkisen liikenteen järjestäminen.	
Palvelujen digitalisointi	Osallisena Suomen Hippoksen ja Veikkaus Oy:n digitaalisissa ratkaisuissa.	

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kalevankangas -kehittämislusta	Aktiivisena Kalevankankaan osatoimijana ja yhteistyökehittäjänä.	
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyö SaimaaStadiumin/XAMK:n kanssa	

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympäri- vuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittä- minen	Houkuttelevat ravitapahtumat.	

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden li- sääminen	St Michel -tapahtuma ja muut ravitapah- tumat.	
Tapahtumat	St Michel ja muut ravit.	

Tunnusluvut (1000 euroa)

	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TS 2020
Liikevaihto	930	889	845	848
Tilikauden voitto/tappio	-53	6	-19	-39
Osinko	0	0	0	0
Investoinnit	23	2 070	2 070	0
Ulkoisen velka	298	70	70	70
Sisäinen velka	8	8,5	8,5	8,5
Konsernitilin limiitti	-	-	-	-
Omavaraisuusaste	61 %			
Henkilöstö yhteensä, kpl	6	12	12	12
vakituinen, kpl	6	12	12	12
määräaikainen, kpl				

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

Tapahtumien sääriskit. Kalevankankaan alueen toimijoiden sisätilojen hyödyntäminen.

Omistajapoliittiset toimenpiteet talousarviovuonna 2020

Kaviouran, valaistuksen ja äänentoiston peruskorjaus (ka 1,75 M€) vuoden 2020 alkuun mennessä. Jalkapallohallin vaatiman tilava-
rauksen aiheuttama valjastuskatosinvestointi (ka 320.000€).

Omistajapoliittinen toimenpide talousarviovuodelle 2020	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu- vastuullinen	Muut osallistuvat ta- hot
Perusparannus	2020		Mikkelin Ravirata Oy	MMM/SH, Maveplan suunnittelee, Suomen Controlteam hanke- koordinaattorina Mik- kelin kaupunki
Uusi valjastuskatos	2020		Mikkelin Ravirata Oy	

Käyttötalousosa

- Talousarvio 2020
- Toimielinten palvelusuunnitelmat, strategiset ohjelmakortit toimenpiteineen sekä sitovat määrärahat

7 Talousarvio 2020 – Mikkelin kaupunki yhteensä

1 000 euroina	Mikkeli TP 2018			Mikkeli TA 2019			Raami TA 2020			Mikkeli TA-esitys 2020		
	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate	Tulot	Kulut	Tkate
Keskusvaalilautakunta	96	107	-11	260	295	-35	0	10	-10		10	-10
Tarkastuslautakunta		66	-66		86	-86		76	-76		76	-76
Kaupunginvaltuusto		207	-207		208	-208		208	-208		229	-229
Konserni- ja elinvoimapalvelut	19 559	233 162	-213 604	19 874	230 708	-210 834	20 014	239 297	-219 283	17 617	248 318	-230 701
josta muu hallinto- ja elinvoimapalvelut	9 671	223 562	-213 892	9 829	220 722	-210 893	9 767	229 111	-219 344	7 606	238 377	-230 771
josta Essoten laskutus		190 475	-190 475		183 215	-183 215		192 286	-192 286		201 450	-201 450
josta ruoka- ja puhtauspalvelut	9 888	9 600	288	10 046	9 986	60	10 247	10 186	61	10 011	9 941	70
Ympäristölautakunta	1 025	2 004	-979	989	2 100	-1 111	1 014	2 133	-1 119	1 040	2 211	-1 171
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä	7 623	106 553	-98 929	7 909	108 285	-100 376	8 177	109 360	-101 183	8 706	112 146	-103 440
Kasvatus- ja opetuslautakunta	4 889	87 072	-82 183	5 074	87 973	-82 899	5 208	89 030	-83 822	5 827	92 254	-86 427
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	2 735	19 481	-16 746	2 835	20 312	-17 477	2 969	20 330	-17 361	2 880	19 892	-17 013
Kaupunkiympäristölautakunta	44 917	44 593	324	44 119	43 346	773	42 464	43 225	-761	41 894	42 760	-866
Kaupunki yhteensä	73 221	386 692	-313 471	73 151	385 028	-311 877	71 669	394 309	-322 640	69 257	405 750	-336 493
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	2 414	5 373	-2 959	5 592	5 569	23	5 621	5 598	23	5 645	5 622	23
Etelä-Savon pelastuslautakunta	16 715	16 102	613	16 714	16 459	255	17 332	17 070	262	17 558	17 066	492
Mikkelin Vesiliikelaitos	12 003	5 676	6 327	12 280	5 490	6 790	12 624	5 644	6 980	12 624	5 644	6 980
Liikelaitokset ja pelastus yhteensä	31 132	27 151	3 981	34 586	27 518	7 068	35 577	28 312	7 265	35 827	28 332	7 495
Mikkelin kaupunki yhteensä	104 353	413 843	-309 487	107 737	412 546	-304 809	107 246	422 621	-315 375	105 084	434 082	-328 998

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät

(Liikelaitosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet talousarviokirjan kohdassa 9)

8 Toimielinten palvelusuunnitelmat, vaikuttavuustoimenpiteet sekä sitovat määrärahat

8.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on hoitaa kunnalle kuuluvia tehtäviä vaalilain mukaisesti. Vuonna 2020 ei järjestetä vaaleja.

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintatulot	96 342	260 000		
Toimintamenot	-106 814	-295 392	-10 000	-10 000
Toimintakate (netto)	-10 472	-35 392	-10 000	-10 000

8.2 Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintamenot	-65 807	-86 000	-76 000	-76 000
Toimintakate (netto)	-65 807	-86 000	-76 000	-76 000

8.3 Kaupunginvaltuusto

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintamenot	-206 790	-208 809	-229 300	-229 300
Toimintakate (netto)	-206 790	-208 809	-229 300	-229 300

8.4 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden tehtävänä on tukea palvelualueiden ja liikelaitoksien ja taseyksikön tuloksellista toimintaa ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa varten ajantasaista tietoa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat palvelualueille keskitetyt tukipalvelut. Hallinto- ja elinvoimapalvelut sisältää hallintopalvelut, talous- ja elinvoimapalvelut, henkilöstöpalvelut sekä ruoka- ja puhtauspalvelut.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen ostot Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Essotelta sisältyvät hallinto- ja elinvoimapalveluiden talousarvioon. Essote tuottaa palveluita kaupunginvaltuuston 25.1.2016 § 13 hyväksymässä perustamissuunnitelmassa määritettyjen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Hallintopalvelut tuottaa hallinnon tukipalveluita, toteuttaa ja kehittää työllisyyspalveluita ja vastaa kaupunkimarkkinoinnista. *Talous- ja elinvoimapalvelut* tuottaa talous- ja tietohallinnon sekä hankinnan tukipalveluita, koordinoi kaupunkistrategian toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä, kehittää kaupungin palveluita, vastaa seutuhallinnon valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä sekä tukee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omistajaohjauksen valmistelua ja toimeenpanoa. *Henkilöstöpalvelut* tukee johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä sekä tavoitteiden saavuttamista läpi kaupungin organisaation. *Ruoka- ja puhtauspalvelut* toteuttaa palvelusopimuksien mukaista toimintaa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Työmahdollisuuden tarjoaminen tukityöllistettäville ruoka- ja puhtauspalveluissa	1–2 hlö/v
	Työmahdollisuuden tarjoaminen kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilujen kautta ruoka- ja puhtauspalveluissa	4–5 hlö/v
	Työmahdollisuuden tarjoaminen kehitysvammaisille työtoimintana ruoka- ja puhtauspalveluissa	2 hlö/v
	Työllistymisen/työllistämismuotojen hankinnoissa.	8 tukityöllistettyä/vuosi.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Henkilöstön osallisuuden lisääminen. Toeutuneen Mikkelin tarina todeksi- työyhteisövalmennuksen keskeisenä teemana on ollut osallisuus ja yhteisen ymmärryksen lisääminen. Esimiesten työn tukeminen jatkuu esimiestapaamisten ja koulutusten järjestämisellä (henkilöstöpalvelut)	Koettu mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön ja työn kehittämiseen/mittarina Pulsikysely

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet (Kävelystä ja pyöräilystä potkua – suunnitelma)	Kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteet, turvallisuuden ja esteettömyyden lisääminen. Liikenneväylien sujuvuuden ja turvallisuuden edistäminen, eri ryhmien liikenneosaaminen, pyöräparkit jne./Kävelyn ja pyöräilyn edistämistyöryhmä (ml. hyvinvointikoordinaattori)	Kävelyn ja pyöräilyn yhteinen kulkutapaosuus lisääntyy 30 % → 40% vuoteen 2025.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Luomu-/lähialueen elintarvikkeiden käytön määrän säilyttäminen nykyisellä tasolla (ruoka- ja puhtauspalvelut, hankintapalvelut)	Otetaan huomioon kaikissa elintarvikkeilpailutuksissa.
	Sydänmerkki-aterioiden määrä kouluruokailussa (ruoka- ja puhtauspalvelut)	2–3 ateriaa/vko

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Henkilöstön hyvinvoinnilla on vaikutusta työn tuottavuuteen ja asiakaspalvelun laatuun (henkilöstöpalvelut)	Työhyvinvointiohjelman mukainen toiminta/mittarina s-poissaolot, tapaturmat, varh.eläköityminen, tth-kustannukset, Pulssi-kysely (QWL)
	Palvelukuvauksen mukainen puhtaustaso kaupungin kiinteistöissä (ruoka- ja puh-tauspalvelut)	Sisäiset laatukierrokset tehty kaikissa työ-kohteissa
	Riskienarvioinnit (ruoka- ja puhtaustalve-lut)	Tehty kaikissa työkohteissa
	Kouluympäristön kalusteiden ym. ergono-misuus (hankintapalvelut)	Kaikissa koulu, päiväkotit ym. hankinnoissa

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Liikennöintikilpailutuksissa laatupisteissä biokaasu- ja/tai sähköautot (hankintapal-velut)	5 % hankinnan arvosta

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Saavutettavuusdirektiivin toimeenpanon jatkaminen: saavutettavuuspalautteen keskitetyn toimintamallin kehittäminen, saavutettavuusselosteiden työstäminen, palveluiden saavutettavuusvalidoinnit (palvelukehitys ja tietohallinto)	Palvelut on validoitu ja niistä on tehty saa-vutettavuusselosteet
Palvelujen digitalisointi	Verkkomaksamisen edistäminen (talous-palvelut)	Myyntilaskumäärän vähentäminen 5 % v. 2019 lopun tilanteesta.
	Kilpailutus ja hankintasopimusten hallinta sähköisiksi (hankintapalvelut)	100 % käyttö v. 2020
	Sähköisten osto-/tilausprosessien maksimaalinen hyödyntäminen (hankintapalve-lut)	Sopimustoimittajien verkkokauppojen hyödyntäminen, maksuaikakortit käytössä v. 2020
	Digituki –hankkeeseen osallistuminen ja Mikkelin kaupungin roolin koordinoiti (palvelukehitys)	Mikkelin kaupunki antanut oman panok-sensa kansalliseen digituen kehittämi-seen, digitukihenkilöstö osallistunut digi-tukikoulutuksiin.
	Eteneminen kansallisen viestit –palvelun pilotista käyttöönottoihin (palvelukehitys ja tietohallinto)	Viestit-palvelu on käytössä sopiviksi katso-tuissa kaupungin palveluissa
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen tor-junta	Ruoka- ja puhtaustalve-luiden työproses-sien kehittäminen kestävä kehityksen nä-kökulmasta	Toteutetut toimenpiteet
	Ympäristötekijöiden huomioiminen han-kintojen vaatimuksissa (hankintapalvelut)	Tunnistetaan erityispiirteitä joilla on ym-päristövaikutuksia

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Memory Campus -kehittämislusta	Kuntien digitoinnin ja tiedonhallinnan (Ku-Dit) hankkeen seuranta ja kuntaverkoston ylläpito osana Memory Campuksen kehit-tämistä. Asianhallinnan osalta arkistojen seulominen ja digitointikuntoon laittami-sen aloittaminen yhdessä rakennusval-vonnan kanssa vuonna 2020 riippuen kau-pungin saamasta rahoituksesta. Etupäässä rakennusvalvonnan arkiston digitointi,	Hanke ja asiakirjojen digitointi on aloitettu tai aloitetaan vuoden 2020 aikana, mikäli rahoitus on saatu digitointihankkeeseen.

	koska tästä saatava hyöty olisi suurin. Vastuu: hallintopalvelut, rakennusvalvonta, Memory Campus	
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	PUHKE-hanke yhteistyössä mm. Esedun ja TE-keskuksen kanssa uuden työvoiman saamiseksi ruoka- ja puhtauspalvelualalle	Hankkeessa toteutetut toimenpiteet
	oppisopimuskoulutus (ruoka- ja puhtauspalvelut)	3–4 hlö/v

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Vuoropuhelut, yritysvaikutusten arvioinnit sekä yritysillat konsernin hankinnoista yritysten kanssa. Mahdollisuus paikallisten yritysten osallisuudesta hankintoihin. (hankintapalvelut)	Vuoropuhelu, yritysvaikutusten arviointi kaikista yli 300.000 € hankinnoista. Konsernin yritysillat 2kpl/vuosi. Osatarjousten lisääminen

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen.	Työllisyyspalvelut, Essote (TYP Reitti), Toimintakeskus ry, TE-palvelut, yritykset, järjestöt, oppilaitokset, Kasvo-pilotti	Tavoitteena oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen. / TMT-maksu (v. 2020 / 2,9 M€)
Aktiivinen työnantajien kontaktointi	Työllisyyspalvelut/Miksei/Solmu/TE-Toimisto	Tavoite 100 yrityskäyntiä ja 50 toimeksiantoa/vuosi / Yrityskäyntien ja niistä saatujen toimeksiantojen määrä
Lakisääteinen velvoitetyöllistäminen	Työllisyyspalvelut	Tavoite vähentää velvoitetyöllistettävien määrää (vuoden 2018 kokonaismäärä oli 63 henkilöä / kappalemäärä (henkilöä))
Työllistämisperusteiset oppisopimukset ja muu koulutukseen ohjaus	Työllisyyspalvelut, oppilaitokset, Essote, konserniyhtöt	Tavoite 15 kpl/vuosi Työllistymis% 90 / Oppisopimusten lukumäärä ja niistä työllistymis%
Kehittämiskumppanuus	Tarjotaan pitkäaikaistyöttömille työllistymis- ja kuntoutumismahdollisuuksia sekä turvataan samalla myös paikallisten elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Työllisyyspalvelut, Toimintakeskus ja mahdolliset muut kolmannen sektorin toimijat	Asiakkaita on jatkuvasti palvelun piirissä noin 200. / Asiakkaiden lukumäärä sekä vaikuttavuusmittarit on määritetty erikseen kumppanuussopimuksessa.
Työpajatoiminta	Parannetaan yksilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön sekä vahvistetaan arjenhallintataitoja Työllisyyspalvelut, oppilaitokset, Toimintakeskus, Essote (Ohjaamo), TYP-Reitti, Kasvo-pilotti	Asiakkaiden lukumäärä 150 60 % asiakkaista lähtee töihin tai opiskelemaan / Asiakkaiden lukumäärä sekä vaikuttavuusmittari, kuinka moni asiakkaista lähtee töihin tai opiskelemaan eli määrä/%
Osaavan työvoiman varmistaminen	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä Työllisyyspalvelut (Solmu), kaupunkimarkkinointi, Miksei, Mikkelin seudun kunnat + Juva, Maakuntaliitto, Yrittäjät	Solmun kautta 100 uutta perhettä Muuttoliikkeen kääntäminen positiiviseksi / Kokonaisnettomuuttomäärä & Solmun kautta tulleet
	Työmahdollisuuden tarjoaminen tukityöllistettävälle	vähintään 150 hlö / v

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Jatkamme kaupunkiorganisaation ja yhteistyökumppaneiden sitouttamista strategiaan ja kaupunkibrändin toteuttamiseen / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Uutisoinnissa lisätään linkitystä kaupungin strategiaan. Brändin jalkauttamisen edistymistä seurataan ja raportoidaan kerran vuodessa.
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Markkinoinnin ja viestinnän työvälineiden laajamittainen käyttöönotto kaupunkiorganisaatiossa: kuvapankki, esitysmateriaalit, Invest-In-paketti jne. / viestintätiimi	Materiaalit ovat ajantasaisia ja aktiivisessa käytössä. Kaupunkiorganisaation materiaali on brändin mukaista.
	Yhteistyön tiivistäminen konsernitasolla viestinnässä ja markkinoinnissa / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Yhteistyön mahdollisuuksia tarkastellaan ja yhteistyötä tiivistetään. Saavutettavuusdirektiiviyötä tehdään konsernitasolla. Konsernin viestijät tapaavat kaksi kertaa vuodessa.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettavuuden lisääminen	Tuomme esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti Markkinoimme sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti	Mikkelin sosiaalisen median kanavien seuraajien määrä kasvaa nykyisestä vähintään 20 %. Nykytila: Facebook 3988 seuraajaa, Instagram 2077 seuraajaa, Twitter 2126 seuraajaa.
	Ammattitaitoiset henkilöt oikeilla paikoilla vaikuttaa palvelun laatuun ja Mikkelin vetovoimaan. Käynnistämme osaamisen kartoittamisen ja johtamisen toimenpiteet (henkilöstöpalvelut)	Onnistuneet rekrytoinnit, hakijat /avoin työpaikka sisäinen liikkuvuus + kouluttautuminen
Tapahtumat	Toteutetaan kaupungin syntymäpäivä-tapahtuma sekä konsernipäivä / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Tapahtumat toteutuvat odotetusti.
	Tuetaan viestinnän keinoin muita kaupungissa toteutettavia tapahtumia. / viestintätiimi	Mikkelissä järjestettävät tapahtumat saavat näkyvyyttä Mikkelin verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa. Vuositasolla vähintään 50 tapahtumaa esitellään kaupungin sosiaalisessa median kanavissa.

TALOUS

Hallinto- ja elinvoimapaalvelut

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintatulot	19 559 882	19 875 196	18 133 640	17 616 740
Toimintamenot*	-233 162 679	-230 601 922	-248 950 216	-248 317 656
Toimintakate (netto)	-213 602 797	-210 726 725	-230 816 576	-230 700 916

Hallinto- ja elinvoimapaalvelut ilman Ruoka- ja puhtauspalveluja

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintatulot	9 643 604	9 729 545	8 114 640	7 605 740
Valmistus omaan käyttöön	28 060	100 000	0	0
Toimintamenot*	-223 562 635	-220 616 332	-239 002 979	-238 377 019
Toimintakate (netto)	-213 919 031	-210 886 787	-230 888 339	-230 771 279

*) Hallinto- ja elinvoimapaalveluiden toimintamenot sisältävät sosiaali- ja terveyspalvelujen ostot Essotelta. TP2018 Essoten kuntalaskutus 190,4 milj. euroa ja TA2019 183,2 milj. euroa. Vuoden 2020 talousarviossa Essoten laskutukseen on budjetoitu 201,4 milj. euroa. Essote tuottaa palveluita kaupunginvaltuuston 25.1.2016 § 13 hyväksymässä perustamissuunnitelmassa määritettyjen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Kohderahoitteinen

Ruoka- ja puhtauspalvelut

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Myyntitulot	9 838 175	10 003 351	9 975 200	9 967 200
Tuet ja avustukset	49 964	42 300	43 800	43 800
Muut toimintatulot	62			
Valmistus omaan käyttöön	16			
Toimintatulot	9 888 218	10 045 651	10 019 000	10 011 000
 Materiaalit ja palvelut	 -4 548 560	 -4 496 338	 -4 353 137	 -4 346 537
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 407 287	-2 607 000	-2 465 100	-2 465 100
Palvelujen ostot	-2 141 273	-1 889 338	-1 888 037	-1 881 437
Henkilöstömenot	-4 690 110	-5 121 104	-5 217 700	-5 217 700
Palkat ja palkkiot	-3 692 045	-3 928 416	-4 190 500	-4 190 500
Henkilösivukulut	-998 065	-1 192 688	-1 027 200	-1 027 200
Muut menot	-361 375	-368 148	-376 400	-376 400
Toimintamenot	-9 600 045	-9 985 590	-9 947 237	-9 940 637
Toimintakate (netto)	288 174	60 062	71 763	70 363

8.5 Ympäristölautakunta

Mikkelin seudun ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva Mikkelin seudun ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristösuojelun tehtävistä Mikkelissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä Mäntyharjussa ja Pertunmaalla.

Palvelusuunnitelma

Palveluja tuotetaan ensisijaisesti ympäristöpalvelujen toimintaa säätelevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi resurssien puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut saman tasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti. Ympäristöpalvelut osallistuu myös erilaisiin ympäristöntilaa koskeviin selvityksiin ja hankkeisiin.

Yksityiskohtaisemmat ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteet vuodelle 2020 kirjataan valvontasuunnitelmiin, jotka seudullinen lautakunta hyväksyy. Valvontasuunnitelmissa huomioidaan valvontakunnalliset valvontaohjelmat ja valvonnan vuosittaiset painopistealueet.

Vuonna 2020 Mikkelin seudun ympäristöpalvelut yksikössä on käynnissä EU:n Kaakkois-Suomi – Venäjä –rahaston rahoittama pohja- ja hulevesihanke (RAINMAN) ja EAKR rahoituksella sekä kuntien rahoituksella toimiva Kuntailmasto 2050 –hanke.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Tarjotaan tukityö- ja harjoittelupaikkoja	tarjotaan yhteensä vähintään 10 kk harjoittelupaikkaa
Kumppanuustoimintamalli	Ympäristöpalveluissa on matala kynnyksen yhteydenottoon sekä asiakkaille että kuntalaisille	Asiakaskysely sekä kuntalaisille että asiakkaille
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Edistetään kuntalaisten mukaan ottamista omaan elinympäristöön liittyvistä asioista päättämiseen ja ympäristön hoitamiseen (esim. vieraslajien torjunta ja siivoustaikoot)	Vähintään 1 ympäristötalkootapahtuma vuodessa, jossa Ympäristöpalvelut on aktiivisesti mukana

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Edistetään kuntalaisten mukaan ottamista omaan elinympäristöön liittyvistä asioista päättämiseen ja ympäristön hoitamiseen (esim. vieraslajien torjunta ja siivoustaikoot)	Vähintään 1 ympäristötalkootapahtuma vuodessa, jossa ympäristöpalvelut aktiivisesti mukana
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen maankäytön suunnittelussa	Kaavalausuntojen lukumäärä, jossa asiasta lausuttu
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Edistetään luontomatkailua ja kuntalaisten luonnossa liikkumista. Huolehditaan siitä, että maankäytön suunnittelussa varataan riittävästi tilaa viheralueille.	Urpolan ja Kalevankankaan luontopolkujen kunnossa pitäminen. Hankkeisiin osallistuminen.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen. Yhteiskäyttöön hankittujen biokaasuautojen aktiivinen käyttö. Työmatkapyöräilyn edistäminen.	Selkeät tavoitteet liikennepäästöjen vähentämiselle uudessa vuosille 2021 – 2030 laadittavassa ilmasto- ja energiastrategiassa.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohja- vesiriskin vähentäminen	Vesistöjen tutkimusohjelmassa seurataan painetekijöiden kehitystä ja vesistöjen tilaa säännöllisellä tarkkailulla.	Hyvässä ekologisessa tilassa olevien vesimuodostumien osuus, painetekijöiden kehitys valituissa keskeisissä vesienhoidon painopistevesistöissä (Mikkelin alapuolinen Saimaa, Otavan Kotalahti, Kyyvesi)

	Edistetään vesienhoidon edellytysten syntymistä edistämällä vesitilusten yhdistämistä suuremmiksi yksiköiksi	Osakaskuntien keskikoko, joissa Mikkeli on jäsenenä vesialueen omistajana. Osallistutaan vesienhoidon toimenpiteiden suunnitteluun.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Ilmanlaadun tarkkailu, ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen	Jatketaan ilmanlaadun tarkkailua. Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen vuosina 2019-2020.
	Aktiiviset sisäilmatyöryhmät kaikissa jäsenkunnissa	Sisäilmaongelmaisten terveydensuojelulain mukaisten kohteiden lukumäärä (koulut, päiväkodit, laitokset). Nykyiset ja uudet tapaukset

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Edistetään luontomatkailun edellytyksiä Mikkelin seudulla mm. retkeilyreitistöjen osalta.	Osallistutaan luontomatkailua tukeviin hankkeisiin.

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Ympäristöpalveluiden työntekijöihin saadaan yhteyttä arkisin eri kanavien kautta. Sähköiset palvelut toimivat 24/7 ja niiden toimintaa kehitetään.	Klo 8-16 on aina mahdollista saada kiinni tarkastaja tai eläinlääkäri.
Palvelujen digitalisointi	Terveysvalvonta siirtyy sähköiseen vati-järjestelmään ja ympäristönsuojelu YLVA-järjestelmään vuoden 2019 alusta.	Uudet sähköiset palvelut ovat kattavasti käytössä vuonna 2020.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen ja siinä valitut tavoitteet ja toimenpiteet. Ympäristökasvatus.	Ilmasto- ja energiastrategian päivitys.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	XAMKin ympäristöteknologiaopiskelijoiden opinnäytetyöt	2 opinnäytetyötä / vuosi valmistuu
	Pyritään luomaan XAMK:n kanssa tehtävällä tiiviillä yhteistyöllä (opinnäytteet, harjoittelijat, hankkeet) omien toimialojen kannalta (terveysvalvonta, ympäristönsuojelu) osapuolten osaamista kasvattava tietoon ja erilaisiin valmiuksiin perustuva verkosto. Esim. hulevesien hallinta, alueiden käyttö, ympäristöriskien arviointi.	Harjoittelukuukausien lkm / vuosi, yhteishankkeet XAMK:n kanssa.

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Huomioidaan eri toimintojen järkevä sijoittuminen kaavalausunnoissa ja osallistutaan aktiivisesti maankäytön suunnitteluun yhteistyössä muiden kaupungin yksiköiden kanssa.	Kaavalausuntojen lkm / vuosi.
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Yhteistyön käynnistäminen Miksein kanssa liittyen yrityspalveluihin ja kehittämishankkeisiin.	Järjestelmällisten yhteistyömuotojen syntyminen

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympäri-vuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittäminen	Luontomatkailun edistäminen.	Luontomatkailuhankkeisiin osallistuminen, luontokohteet Ympäristöpalvelujen nettisivuilla.
Omat investoinnit matkailullisesti tärkeisiin kohteisiin sekä Invest-in	Ympäristöpalveluille kuuluvat luontopolut pidetään kunnossa	Luontopolkujen rakenteiden kunnossapitoon suunnatut toimet

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
	Tukityöpaikkojen tarjoaminen resurssien sallimissa puitteissa.	1 tukityöpaikka / vuosi

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Luontokohteiden tiedot näkyville Ympäristöpalveluiden nettisivuille. Luontomatkailun edistäminen.	Luontokohteet Ympäristöpalvelujen nettisivuilla.

TUNNUSLUVUT

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Terveysvalvonnan tarkastukset	760	750	700	700	700	700
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairausmatkat	2135	1900	1900	1900	1900	1900
Hoidetut pieneläimet	7020	5500	5500	5500	5500	5500
Lupavelvollisten kohteiden tarkastukset	180	100	100	100	100	100
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (päätökset, lausunnot, kehotukset)	930	700	700	700	700	700

Talous

TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
---------	---------	--------------------	------------

Toimintatuotot	1 025 135	988 830	1 036 163	1 040 163
Toimintamenot	-2 003 936	-2 099 780	-2 212 640	-2 210 940
Toimintakate (netto)	-978 801	-1 110 950	-1 176 477	-1 170 777

8.6 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että myös fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelma

Lautakunnan palvelut ovat pääasiassa lähipalveluja, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella yhä niukkenevilla resursseilla on vaikeaa. Toiminnassa pyritään turvaamaan laadukkaat, tasavertaiset ja pedagogisesti toimivat sekä kohtuullisesti saavutettavissa olevat kasvatus- ja opetuspalvelut sekä terveelliset ja turvalliset oppimisympäristöt koko kaupungin alueella. Lautakunnan alaisen toiminnan merkitystä ja vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvointiin, sen synnyttämiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen, tul- laan korostamaan.

Yhdyspintatyöllä ja yhteen sovittavan johtamisen keinoin luodaan ja vahvistetaan uusia yhteistyörakenteita ja monitoimijaisia toimintamalleja mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, kolmannen sektorin, oppilaitosten ja kaupungin omien toimijoiden välillä. Kehittämistyöpanosta osoitetaan yhdyspintatyön lisäksi mm. varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen kehittämiseen. Tavoitteena on, että vuonna 2020 kaikki koulut ovat päässeet tunne- ja vuorovaikutuskoulutuksen sekä neuropsykiatrinen valmennus –koulutuksen piiriin. Lisäksi kehittämispanosta osoitetaan lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien kehittämiseen kuten koulujen kerhotoiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen sekä erilaisten turvallisuutta edistävien suunnitelmien laadintaan ja päivittämiseen, henkilöstön osaamisen kehittämiseen sekä avustusten ja hankkeiden hakemiseen ja koordinointiin. Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen on yksi kehittämis toiminnan keskeisistä painopisteistä. Perustetaan kokeiluna perheiden avoin kohtaamispaikka pääkirjaston alakertaan.

Mikkelissä toimii tällä hetkellä kaksi lukiota: Mikkelin etä- ja aikuislukio ja Mikkelin lukio, jolla on kaksi toimipistettä keskustan toimipiste ja Ristiinan toimipiste. Lisäksi lukiokoulutusta annetaan Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian Netti lukiossa. Lukiokoulutuksen hallinnollista uudistamista jatketaan yhdistämällä hallinnollisesti Mikkelin etä- ja aikuislukio ja Netti lukio. Tavoiteaikataulu hallinnolliseen yhdistämiseen on 1.8.2020. Hallinnollisten uudistuksien myötä kehitetään uusien yksiköiden toimintaa ja toimintakulttuuria sekä niiden yhteistyötä. Mikkelin lukiokoulutuksen visiona on toimia maakunnan kärkenä lukiokoulutuksessa. Uudet lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet julkistetaan marraskuussa 2019. Tavoitteena on saada uudet opetussuunnitelmat hyväksyttäväksi viimeistään keväällä 2021. Uudet opetussuunnitelmat otetaan käyttöön 1.8.2021. 1.8.2019 voimaan tulneiden uuden lukiolain ja lukioasetuksen sekä uuden ylioppilastutkintolain suuntaisia uudistuksien toteutuksia jatketaan yhteistyössä mm. eri korkeakoulujen, eri lukiokoulutuksen järjestäjien ja valtakunnallisen Luke-verkoston kanssa.

Lautakunnan toiminnassa toteutetaan kaupunkirakennesuunnitelman ja palvelusuunnitelman toimenpiteet.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Tunne- ja vuorovaikutuskasvatuspolku varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (sis. mm. kiusaamisen ehkäisyn ja moniammatillisen yhteistyön)/varhaiskasvatus ja perusopetus	Vastuullinen ja aidosti välittävä asennoituminen kaikilla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa työskentelevillä aikuisilla.

	Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti/ehkäisevän päihdetyön koordinaattori	Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,1 % /9,7%, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 4 %/4,5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/10,2 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 3,8 %/5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/7,9 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Raittius, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 64,5 %/61,7 %, tavoite: raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä
	Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa/hallinto, varhaiskasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 %
	Elintapaneuvonta edistää hyviä ravinto-liikunta-unitottumuksia/varhaiskasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus, Meijän Mikeli -hanke	PYLL- indeksi (Potential Years of Life Lost), Ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet Lähtötilanne (2010-2014): Miehet: Tilanne koko maata huonompi, etenkin alkoholin ja tupakan osalta. Ennenaikaiset menetykset suurimmat: 1) Tapaturmat ja myrkytykset, joista 58 % itsemurhat 2) verenkiertoelinsairaudet ja pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä) Naiset: Tilanne koko maan tasolla. Kehitys positiivisinta koko maassa alkoholin suhteen. Huomio tupakan haittoihin. Ennenaikaiset menetykset suurimmat 1) pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä), trendi huonompaan suuntaan 2) tapaturmat ja myrkytykset, trendi parempaan suuntaan, alkoholihaitat pienentyneet Tavoite: koko maan taso, erityinen huomio: Miehet: alkoholin ja tupakan haittojen vähentäminen. Naiset: Tupakan haittojen vähentäminen. Molemmilla lihavuuden ehkäisy.

Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus/kasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 % Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 26,3 %/26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/28,6 %, tavoite: 33 % Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 0,6 %/0,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 7,2 %/8,5 %, tavoite: 0 % lukio: 8 %/7,2 %, tavoite: 0 % amm: 7,6 %/7,4 %, tavoite: 0 % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 1,8 %/2,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 8,6 %/9,5 %, tavoite: 0 % lukio: 10,3 %/10,4 %, tavoite: 0 % amm: 7,4 %/10 %, tavoite: 0 %
---	---	---

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Alueelliset matalan kynnyksen kohtaamispaikat/johto, kasvatus ja perusopetus Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit, toimitaan yhteistyössä järjestöjen, seurakunnan ja Essoten kanssa sekä kehitetään toimintaa yhdessä Esedun ja Xamkin kanssa / koko palvelualue Eri ikäisten ja eri ryhmien kohtaamisen edistäminen läpäisevästi toiminnassa/kaikki tulosalueet Yhdenvertainen harrastusmahdollisuuksien edistäminen ja harrastusmahdollisuuksien hakujärjestelmä/kaikki tulosalueet Tutortoiminta ja lukioiden yhteisölliset tapahtumat ja toiminta/lukioiden rehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja opiskelijakuntien ohjaavat opettajat	Perheiden avoin kohtaamispaikka pääkirjaston alakerrassa perustettu ja kokeilun perusteella päätetään paikan jatkosta. Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 82 %/83,3 %, tavoite: 100 % 8.-9. lk: 89 %/89,9 %, tavoite: 100 % Lukio: 94 %/93,4 %, tavoite: 100 % Amm. opp: 78,3 %/81,5 %, tavoite: 100 % Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus,% (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 25,5 %/koko maa 27,6 %, tavoite: MLI 30 % 20-64 v. 22,9 %/27,6 %, tavoite: 30 % 65+ 31,6 %/27,8 %, tavoite: 33 % Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 48,1/ 45,1 %, tavoite: 100 % 8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 % lukio:13,6 %/ 13.1 %, tavoite: 100 % amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 % Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % (FinSote, aikuisväestö)
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kannustetaan sekä oppilaita että henkilökuntaa koulumatkapyöräilyyn, liikennekasvatus/kasvatus- ja opetushenkilöstö	

Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Lähiluontoympäristön hyödyntäminen Liikuntapaikkojen ym. rakennetun toimintaympäristön hyödyntäminen Kulttuuritoiminta hyvinvoinnin edistjänä/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Lähtötilanne (2015): 81,2 %/ koko maa (2016) 78,8 %, tavoite: 100 %
--	---	---

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöt/johto, kasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus Perheiden hyvinvoinnin tukeminen eri elämäntilanteissa/kasvatus- ja opetushenkilöstö Erityistilanteiden tunnistaminen (myös heikot signaalit) matalalla kynnyksellä, parisuhteiden tuki varhain sekä eroauttaminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö Lähikouluperiaatteen vahvistaminen siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti./kasvatus- ja opetushenkilöstö	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 6,7 %/ 7,3 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,6 %/5,8 %, tavoite: 0 % lukio: 1 %/1.1 %, tavoite: 0 % amm: 3 %/3,3 %, tavoite: 0 % Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä 4.-5. lk: MLI 58,6 %/ koko maa 58,3 % 8.-9. lk: 36,4 %/39,5 % lukio: 33,8 %/38,8 % amm: 40,5 %/40,5 %
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy/koko tulosalue sekä Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue Kokemus turvallisuudesta (mm. ympäristön siisteys, esteettisyys, valaistus, ei lymypaikkoja)/kaikki tulosalueet Kotouttaminen, maahanmuuttajat osaksi yhteisöjä/kaikki tulosalueet Osallisuuden kokeminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö Sensitiivinen havainnointi lasten kiusaamisen ehkäisemiseksi. Turvallisuuden tunteen luominen kiusaamiseen ja häirintään välittömästi puuttumalla. Teoille nollatoleranssi/koko henkilöstö Koulutetaan henkilökunta tunnistamaan ja puuttumaan erilaisiin turvallisuutta yksilö- tai yhteisötasolla vaarantaviin ilmiöihin. Ääritapauksissa yhteistyö poliisin kanssa/koko henkilöstö Kartoitetaan lukuvuosittain opiskelijoiden turvallisuuden tuntemuksia/rehtorit Harjoitellaan turvallisuutta ylläpitäviä asioita ja toimia/rehtorit	Sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen määrä vähenee Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 92,8 %/koko maa 91,2 %, tavoite: 95 % 65v + 92,9 %/91,8 %, tavoite: 95 % Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 6,7 %/ 7,3 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,6 %/5,8 %, tavoite: 0 % lukio: 1 %/1.1 %, tavoite: 0 % amm: 3 %/3,3 %, tavoite: 0 % Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä 4.-5. lk: MLI 58,6 %/ koko maa 58,3 % 8.-9. lk: 36,4 %/39,5 % lukio: 33,8 %/38,8 % amm: 40,5 %/40,5 %

	Luokkien ryhmäytymiseen panostaminen/ryhmänohjaajat Päivitetyt pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat Turvakävelyt/rehtorit	
--	--	--

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Waltti-kortin käyttö Liikkuminen kävellen ja pyöräillen/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Huoltajien koulukyyditykset vähenevät, kun oppilaat käyttävät julkisia kulkuneuvoja tai kävelevät tai pyöräilevät
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Ympäristökasvatus, teemaopinnot/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Kestävän kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen		

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Resurssitehokkuus	Biojätteiden kierrätyksen lisääminen syntypaikkalajittelun ja keräämisen tehostamisella/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Syntyvän sekajätteen määrä/määrä pienenee siihen toimipisteissä (koulut ja päiväkodit)

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Viisaan liikenteen kokeilut (joukkoliikenteen kutsupalvelut, yhteiskuljetukset esim. koulu-, palvelu- ja asiointiliikenteessä, työmatkaliikennekokeilu AIKO – hankkeessa) – Waltti-kortin käyttö mahdollistaa maksuttoman joukkoliikenteen peruskoululaisille/Kyytineuvo ja koulut	joukkoliikenteen käyttäjämäärät (suoritetta)/määrä kasvaa
Palvelujen digitalisointi	Kaupungin omistamien tilojen ja alueiden varausjärjestelmän sähköistäminen sekä markkinoinnin tehostaminen – koulujen käytön laajentaminen kouluajan ulkopuolella/yhteistyö vuokrauspalvelujen kanssa TVT-taitoja opetellaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Google-maailman hyödyntäminen opetuksessa digimateriaalien kanssa/kasvatus- ja opetushenkilöstö Monipuolisia TVT-taitoja vahvistetaan luokkoulutuksessa. Nettilukion kurssitarjonnan tarkoituksenmukainen hyödyntäminen joustavien opiskelupolkujen mahdollistamiseksi/tulosaluejohtaja ja lukio-koulutuksen johtoryhmä Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä varhaiskasvatuksessa ja Wilma käytössä perusopetuksessa/kasvatus- ja opetushenkilöstö	julkisten tilojen käyttöaste, vajaakäyttöiset kiinteistöt/Lähtötilanne (15 h/vrk) 43 % / Tavoite 65 % Lähtötilanne Rakennuskohtainen varausjärjestelmä / Tavoite Avoin ja hlö riippumaton varausjärjestelmä Sujuvat palvelut
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kestävän kehityksen suunnitelmat käytössä kaikissa yksiköissä/kasvatus- ja opetushenkilöstö Kaupungin virka-autojen käyttö/koko henkilöstö	käytetään kaupungin biokaasuautoja virka- ja virantoimitusmatkoissa

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kalevankangas -kehittämislusta	Edistetään kuntalaisten tasavertaisuutta ja osallisuutta liikunnalliseen elämäntapaan/varhaiskasvatus, perusopetus ja lukiokoulutus käyttää Kalevankankaan alueen palveluja/kasvatus- ja opetushenkilöstö Kalevankankaan liikuntapaikkojen ja -aluiden hoidon, ylläpitämisen ja kehittämisen yhteistyön tiivistäminen alueen toimijoiden kesken/sivistysjohtaja, liikuntapalvelut ja yhteistyötahot Kalevankankaan alueen toimijoiden yhteistyön tiivistäminen hankkeessa "Kalevankankaan liiketoimintaa, tuotteita ja palveluita" / hankkeen hallinnoija Xamk	Kalevankankaan liikuntapaikkojen käyttö kasvaa Tarvittavan henkilöstöresurssin kokoaminen yhden työnjohdon alle vuoden 2020 aikana Yhteisen toimintamallin rakentaminen vuoden 2020 loppuun mennessä
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Osallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen (nuoret ja aikuiset) osaamisen kehittämisen keinoin/lukiokoulutus	Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/Ei tutkintoa: v. 2016: 6612 hlö / pienenee vuosittain
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Opintotarjonnan Outlet (monimuotoinen verkostomainen koulutustarjotin)/lukio-koulutus	Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/v. 2016: 13645 hlö / kasvaa vuosittain
	Yhteinen näkyvyys/lukiokoulutus	Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) vähentyminen/Lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 %
	Koulutuksen järjestäjien oma neuvottelukunta/johto, lukiokoulutus	Tavoite: korkeintaan maan keskiarvotaso

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Työllistämisperusteiset oppisopimukset ja muu koulutukseen ohjaus	Oppisopimuksia palvelualueelle mahdollisuuksien mukaan/kaikki tulosalueet	Oppisopimusten lukumäärä/ 15kpl/vuosi
Osaavan työvoiman varmistaminen	Aktiivinen rekrytointi/kaikki tulosalueet	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä

Kaupunkimarkkinointi		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Sitoutetaan kaupunkiorganisaatio ja yhteistyökumppanit strategian ja kaupunkibrändin toteuttamiseen Koulutetaan kaupunkiorganisaatiota ja yhteistyökumppaneita/koko henkilöstö	Kaupunkiorganisaatio, yhteistyökumppanit ja kaupunkilaiset käyttävät aktiivisesti Mikkelin uutta brändiä
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Tuodaan esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti Markkinoidaan sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti Laadukkaat kasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä terveet, turvalliset ja uudet tilat lisäävät kaupungin vetovoimaa/koko henkilöstö Laadukkaat ja monipuoliset lukiopalvelut, joita kehitetään aktiivisesti yhteistyössä mm. Viisiapilaverkoston ja LUKE -verkoston kanssa. Mikkelin rooli verkko-oppimisen ja monimuoto-oppimisen kehittäjänä nostetaan aktiivisesti esille/tulosaluejohtaja ja lukioiden rehtorit	

TALOUS

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintatulot	7 624 515	7 908 200	8 714 930	8 706 330
Toimintamenot	-106 553 368	-108 285 354	-112 187 306	-112 146 506
Toimintakate (netto)	-98 928 854	-100 377 154	-103 472 376	-103 440 176

Kasvatus- ja opetuslautakunta

	TP2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintatulot	4 889 064	5 073 700	5 826 600	5 826 600
Toimintamenot	-87 071 864	-87 972 900	-92 187 200	-92 254 200
Toimintakate (netto)	-82 182 800	-82 899 200	-86 360 600	-86 427 600

SUORITETAULUKOT

Kasvatus ja opetus, hallinto		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Kasvatus ja opetus, hallinto						
Menot	€	393 925	401 075	408 500	7 425	1,9 %
Tulot	€	-1 100	-1 100	-1 100	0	0,0 %
Netto	€	392 825	399 975	407 400	7 425	1,9 %
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Menot	€	38 969	39 243	35 800	-3 443	-8,8 %
Tulot	€	0	0	0	0	
Netto	€	38 969	39 243	35 800	-3 443	-8,8 %
Projektit						
Menot	€	318 752	460 967	442 100	-18 867	-4,1 %
Tulot	€	-264 000	-396 000	-430 000	-34 000	8,6 %
Netto	€	54 752	64 967	12 100	-52 867	-81,4 %
Ehkäisevä päihdetyö						
Menot	€	54 269	61 676	62 600	924	1,5 %
Tulot	€	0	0	0	0	
Netto	€	54 269	61 676	62 600	924	1,5 %
Kasvatus ja opetus, hallinto yhteensä						
Menot	€	805 915	962 961	949 000	-13 961	-1,4 %
Tulot	€	-265 100	-397 100	-431 100	-34 000	8,6 %
Netto	€	540 815	565 861	517 900	-47 961	-8,5 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei muutoksia toiminnassa. Meijän Mikkeli -hanke päättyy 31.12.2020.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Varsinaiset opiskelijat	<i>kpl</i>	820	804	788	-16	-2,0 %
Mikkelin lukio	<i>kpl</i>	-	-	760		
Ristiinan lukio	<i>kpl</i>	-	-			
Aikuislukio	<i>kpl</i>	29	28	28		
Aineopiskelijoiden lukumäärä	<i>kpl</i>	171	163	151	-12	-7,36 %
Mikkelin lukio	<i>kpl</i>	-	-	1		
Ristiinan lukio	<i>kpl</i>	-	-			
Aikuislukio	<i>kpl</i>	153	160	150		
Opetuskurssien lukumäärä	<i>kpl</i>	903	874	822	-52	-5,95 %
Mikkelin lukio	<i>kpl</i>	-	-	747		
Ristiinan lukio	<i>kpl</i>	-	-			
Aikuislukio	<i>kpl</i>	81	79	75		
Lukio yhteensä						
Menot	€	5 959 611	6 016 474	6150000	133 526	2,2 %
Tulot	€	-197 919	-176 600	-408500	-231 900	131,3 %
Netto	€	5 761 691	5 839 874	5741500	-98 374	-1,7 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Kaupunkirakennesuunnitelmassa edellytetty lukiokoulutuksen säästövelvoitteet on huomioitu lukiokoulutuksen toiminnassa, samoin viiden prosentin säästö aineista, tavaroista ja tarvikkeista. Mikkelin lukion Ristiinan toimipiste esitetään lakkautettavaksi 1.8.2020 kaupungin vaikeutuneen taloustilanteen vuoksi. Lukiokoulutuksen kehittämistoimia jatketaan pyrkimällä yhdistämään Mikkelin etä- ja aikuislukion ja liikelaitos Otavian NettiLukio hallinnollisesti liikelaitos Otavian alle.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut

Päivähoito		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Omat päiväkodit						
Päiväkoti, asiakkaat	<i>kpl</i>	1 063	1 075	1 106	31	2,9 %
Alle 3-vuotiaita	%	17	19	19	0	0,0 %
Erityisasiakkaat	%	10	12	12	0	0,0 %
Esiopetus, päiväkotit ja esiopetusasiakkaat 3-6v	<i>kpl</i>	494	425	431	6	1,4 %
pelkässä esiopetuksessa	<i>kpl</i>	128	98	53	-45	-45,9 %
Ostopalvelupäiväkodit						
Päiväkoti, asiakkaat	<i>kpl</i>	9	6	6	0	0,0 %
Alle 3-vuotiaita	%	22	17	17	0	0,0 %
Erityisasiakkaat	%	0	0	0	0	
Päiväkoti						
Päiväkoti, asiakkaat	<i>kpl</i>	1 072	1 081	1 112	31	2,9 %
Alle 3-vuotiaita	%	17	19	19	0	0,0 %
Erityisasiakkaat	%	10	12	12	0	0,0 %
Esiopetus, päiväkotit ja esiopetusasiakkaat 3-6v	<i>kpl</i>	494	425	431	6	1,4 %
pelkässä esiopetuksessa	<i>kpl</i>	128	98	53	-45	-45,9 %
Vuorohoito						
Vuorohoito, asiakkaat	<i>kpl</i>	359	349	359	10	2,9 %

Päivähoito yhteensä						
Päivähoitoasiakkaat (sis. pv. Koti, erityis ja vuoro hoito)	<i>kpl</i>	1 559	1 528	1 524	-4	-0,3 %
Läsnäolopäivien määrä	<i>kpl</i>	290 124	445 812	354 294	-91 518	-20,5 %

Ryhmis ja perhepäivähoito		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Ryhmis						
Ryhmis, asiakkaat	<i>kpl</i>	69	76	67	-9	-11,8 %
Perhepäivähoito hoitajan kodissa						
Perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat	<i>kpl</i>	124	84	70	-14	-16,7 %
Perhepäivähoito yhteensä						
Perhepäivähoitopaikat yhteensä	<i>kpl</i>	193	160	137	-23	-14,4 %
Alle 3-vuotiaita	%	52	58	51	-7	-12,1 %
Erityisasiakkaat	%	1	1		-1	-100,0 %

Hoidon tuki		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Kotihoidontuki						
Kotihoidontuella hoidettavat lapset	<i>kpl</i>	619	589	547	-42	-7,1 %
Yksityinen tuki						
Yksityisen hoidon tukilapset	<i>kpl</i>	601	645	687	42	6,5 %
Muu kuntakohtainen tuki						
Muu kuntakohtainen tuki, asiakas	<i>kpl</i>	69	61	39	-22	-36,1 %
Yhteensä hoidon tuki						
Yhteensä hoidon tuella	<i>kpl</i>	1 289	1 295	1 273	-22	-1,7 %

Varhaiskasvatus yhteensä		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Varhaiskasvatus yhteensä						
Lapsia yhteensä	<i>kpl</i>	2 972	2 922	2 895	-27	-0,9 %
€ / asiakas	<i>€/asiakas</i>	9 925	10 007	10 644	637	6,4 %
Menot yhteensä	€	30 483 876	31 545 515	33 002 300	1 456 785	4,6 %
Tulot yhteensä	€	-2 603 500	-2 441 700	-2 187 100	254 600	-10,4 %
Varhaiskasvatus netto	€	27 880 376	29 103 815	30 815 200	1 711 385	5,9 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Muu kuntakohtainen tuki: Punapirtin iltapäiväryhmän toiminta on loppunut keväällä 2019.

Perusopetuspalvelut		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Peruskoulut						
Peruskoulut, oppilaita	<i>kpl</i>	4 808	4 792	4 733	-59	-1,2 %
joista erityistä tukea tarvitsevat opp.	<i>kpl</i>	403	403	386	-17	-4,2 %
Tuntia, koulut	<i>h</i>	8 987	9 249	9 081	-168	-1,8 %
Tuntiresurssit per koulu	<i>h/oppilas</i>	1,87	1,93	2	0	-0,6 %
11-v oppivelvollisuus						
11-v oppivelvollisuus, oppilaita	<i>kpl</i>	104	106	104	-2	-1,9 %
Aamu- ja iltapäivätoiminta						
Aamu- ja iltapäivätoiminta, osallistujia	<i>kpl</i>	416	436	414	-22	-5,0 %

Perusopetus yhteensä						
Perusopetus yhteensä, oppilaita	<i>kpl</i>	4 912	4 898	4 837	-61	-1,2 %
Tuntia yhteensä, perusopetus	<i>h</i>	9 331	9 249	9 081	-168	-1,8 %
Menot	€	49 229 418	49 446 608	52 151 400	2 704 792	5,5 %
Tulot	€	-2 198 694	-2 058 300	-2 799 900	-741 600	36,0 %
Netto	€	47 030 724	47 388 308	49 351 500	1 963 192	4,1 %
Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut yhteensä						
Menot	€	80 362 696	81 022 424	85 153 700	4 131 276	5,1 %
Tulot	€	-4 460 508	-4 500 000	-4 987 000	-487 000	10,8 %
Netto	€	75 902 188	76 522 424	80 166 700	3 644 276	4,8 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Kaupunkirakennesuunnitelmassa edellytetty perusopetuksen tuntikehyssäästö on huomioitu tuntikehyssratkaisussa, samoin viiden prosentin säästö aineista, tavaroista ja tarvikkeista.

Eteläinen ja itäinen aluekoulu ovat suunnittelussa, ja niihin liittyvät käyttötaloussäästöt toteutuvat sitten, kun uudet koulut ovat valmistuneet.

Vanhalan koulua esitetään kaupungin vaikeutuneen taloustilanteen takia lakkautettavaksi jo vuonna 2020.

Varhaiskasvatuksessa ryhmiksen lakkaaminen on etenemässä siten, että keväällä 2020 valmistuvaan Kattilansillan päiväkotii on yhdistymässä Punapirtin avoin päiväkotii ja Piilopirtti-ryhmis . Pajunkissa-ryhmis Harjumaasta on jo pienentynyt yhden hoitajan ryhmäksi (4 lasta) ja ryhmä on lakkaamassa todennäköisesti elokuuhun mennessä 2020.

Otsola Otavassa siirtyy päiväkodin ryhmäksi elokuusta 2020 alkaen. Väistötiloissa olevaan Rantakylän päiväkotii on jo yhdistynyt Rantakylätalosta Varaviikari.

Subjektiiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen ja ryhmäkoon enimmäismäärän alentaminen lisäävät varhaiskasvatuksen menoja.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi. Muutoksen takia TA 2020 euromäärinä on ilmoitettu vain Varhaiskasvatus yhteensä, Perusopetus yhteensä sekä koko tulosalue Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut yhteensä.

8.7 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Lautakunta vastaa kansalaisopiston, yleisten kulttuuripalvelujen, liikunta- ja nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelma

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaiset tulosalueet järjestävät asukkaiden hyvinvointia edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä palveluita. Ne tuottavat monipuolista ja laadukasta vapaan sivistystyön sekä kulttuuri- ja liikuntatarjontaa, mikä mahdollistaa kuntalaisille sekä ohjattuja että omaehtoisia palveluja. Palveluissa pyritään huomioimaan erilaiset kohderyhmät ja kehittämään markkinointia ja käyttäjälähtöisiä palveluita.

Lautakunnan palvelut ovat pääasiallisesti lähipalveluita, joiden järjestäminen maantieteellisesti laajalla alueella on niukkenevilla resursseilla vaikeaa. Palveluiden tuottamisessa huomioidaan kaupunginvaltuuston vuonna 2018 tekemä kaupunkirakenneselvitys ja vuonna 2019 hyväksytty palvelusuunnitelma. Tämä vaikuttaa laajasti palveluihin.

Avustuksilla ja monipuolisilla yhteistyösopimuksilla ylläpidetään ja kehitetään palvelutarjoomaa ja luodaan kolmannen sektorin toimijoille mahdollisuuksia kokeilla uudentyyppisten palveluiden tuottamista. Kaupungin eri toimijoiden kesken pyritään yhteistyöhön. Sosiaali- ja terveyspalvelujen irtaannuttua kaupunkiorganisaatiosta on huomattu, että hyvin toiminut yhteistyö palvelujen tuottamisessa on hankaloitunut. Tarkastelujakson kuluessa tulisi pystyä palauttamaan hyväksi havaitut käytännöt ennalleen. Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan alaisten toimintojen merkitys korostuu uudessa kunnassa soten irtaannuttua. Lautakunnan alaiset toimialat vaikuttavat myönteisesti Mikkelin mainekuvaan viihtyisänä kulttuurikaupunkina.

Liikunta- ja nuorisopalveluissa laaditaan liikuntapaikkaselvitystä, joka laajenee vuoden 2020 aikana liikuntapaikkasuunnitelmaksi. Kisa-areen ja Rahulan liikuntatiloista aloitetaan välittömästi neuvottelut eri toimijoiden kanssa viimeistään vuoden 2020 alussa ja sen on oltava valmis 1.7.2020 mennessä. Aluekoulujen yhteydessä huomioidaan nuorisotilojen ja nuorisotyön siirtyminen koulujen yhteyteen sekä lähiliikuntamahdollisuuksien parantaminen.

Sodan ja rauhan keskus Muisti aloittaa toimintansa keväällä 2021, ja se vaikuttaa erityisesti taide, kulttuuri ja tapahtumat –tulosalueen kehittämiseen. Muistin yhteistyö Mikkelin kaupungin museoiden, erityisesti päämajamuseon kanssa, tulee olemaan lähtökohdana resurssien tehokkaalle käytölle erityisesti markkinoinnin, matkailupalveluiden kehittämisen, asiakaspalvelun, kohteiden avoinnapidon ja henkilöstöresurssien osalta. Muun muassa näihin asioihin sekä muuhun museoiden kehittämiseen otetaan kantaa syksyllä 2019 valmistuvassa museostrategiassa.

Kansalaisopiston koulutustehtävä perustuu paikallisesti ja alueellisesti muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja seniorikansalaisten keskimääräistä suurempaan määrään. Koulutustehtävässä otetaan huomioon myös sivistystarpeen nopeat ja joskus yllättävät muutokset.

Kirjastopalveluissa on laadittu suunnitelma kirjastopalvelujen tulevaisuudesta, jossa otetaan kantaa, miten keskeisiä kirjastopalveluita jatkossa kehitetään. Suunnitelmaa ryhdytään toteuttamaan vuonna 2020.

Aluejohtokunnat toimivat Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa, Suomenniemellä ja Mikkelin pitäjän alueella. Ne edistävät alueensa elinvoimaisuutta, hyvinvointia ja osallisuutta muun muassa strategisten hankkeiden ja kumppanuuksien kautta. Lisäksi ne myötävaikuttavat alueensa verkostojen kehittymiseen ja hyödyntämiseen. Alueellisen demokratian uusi toimintamalli rakennetaan yhteistyössä alueiden kanssa 1.7.2020 mennessä. Nykyinen toimintamalli jatkuu vuoden 2020 loppuun.

Vammaisneuvosto, vanhusneuvosto, nuorisovaltuusto ja lasten parlamentti ovat tärkeitä väyliä osallisuuden turvaamiseksi sekä eri ryhmien näkökulmien huomioon ottamiseksi päätöksenteossa.

Vuonna 2020 kulttuuripalveluiden taloudellisten ja muiden toimintaedellytysten kehittämisestä ja tulevaisuuden näkymistä laaditaan selvitys, jonka perusteella esitettävistä toimenpiteistä päätetään vuoden 2021 talousarvion yhteydessä.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Maksuttomat tapahtumat ja teemapäivät/kaikki tulosalueet	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 % Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö), lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 53,8 %/koko maa 54,5 %, tavoite: 60 % 65+ 56,6 %/52,4 %, tavoite 60 % Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.- 8.-9. lk: 26,3 %/26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/28,6 %, tavoite: 33 % Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 0,6 %/0,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 7,2 %/8,5 %, tavoite: 0 % lukio: 8 %/7,2 %, tavoite: 0 % amm: 7,6 %/7,4 %, tavoite: 0 % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 1,8 %/2,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 8,6 %/9,5 %, tavoite: 0 % lukio: 10,3 %/10,4 %, tavoite: 0 % amm: 7,4 %/10 %, tavoite: 0 % Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2015): Kaikki 9,9 %/8,6 %, tavoite: 0 % 20-64 v. 10,2 %/8,6 %, tavoite: 0 % 65+ 9,1 %/8,6 %, tavoite: 0 % Osallistavalla budjetoinnilla jaettu raha euroina Osallistavan budjetoinnin hankkeiden määrä Tuensiirtohankeiden tavoitteiden saavuttaminen ja osallistujamäärät
	Liikuntaseuroihin kuulumattomien lasten ja nuorten ohjaaminen liikunnan pariin, matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia tarjoavien liikuntatoimijoiden avustaminen/liikunta- ja nuorisopalvelut	
	Aktiivinen arki ja muut vapaa-ajantoimintoihin kannustavat tapahtumat/kaikki tulosalueet	
Kumppanuustalo-toimintamalli	Kumppanuusmallin valmistelu hankkeessa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa/elinikäinen oppiminen ja osallisuus -tulosalue	
	Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen: lasten ja nuorten vaikuttajaryhmien kuuleminen päätöksenteossa/kaikki tulosalueet	
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Palvelujen saavutettavuuden parantaminen digitaalisilla palveluilla ja digiopastuksella/kaikki tulosalueet	
	Osallistavan budjetoinnin kokeilujen jatkaminen ja sopivien mallien löytäminen/elinikäinen oppiminen ja osallisuus -tulosalue	
	Meijän Mikkeli –hankkeen kautta syntyvät eri-ikäisille kohdentuvat osallisuuden edistämismallit/Meijän Mikkeli-hanke ja yhteistyö kaikkien tulosalueiden kesken	

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Julkisen taiteen edistäminen/taide, kulttuuri ja tapahtumat -tulosalue	Julkisen taiteen poikkiphallinnollisen työryhmä kokoontuu säännöllisesti
	Vapaasti koulu- ja vapaa-ajankäytössä olevien lähiliikuntapaikkojen huomiointi kouluverkkoratkaisujen yhteydessä, liikku- maan kannustavat ratkaisut koulusuunnittelussa/liikunta- ja nuorisopalvelut	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 48,1/45,1 %, tavoite MLI: 100 % 8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 % lukio: 13,6 %/13,1 %, tavoite: 100 % amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 %

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Olkki-toiminnan jatkuvuus ja kehittäminen yhdessä maakunnan kanssa/liikunta- ja nuorisopalvelut	Tilaratkaisun toimivuus
	Esteettömyyden edistäminen palveluissa/kaikki tulosalueet	Esteettömyyssuunnitelma tehty

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Muistin toteuttaminen/kulttuuri- ja museojohtaja	Muisti avautuu kävijöille keväällä 2021
	Museostrategian liittäminen matkailustrategiaan/kulttuuri- ja museojohtaja	On liitetty

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Laadukkaiden tapahtumien, konserttien ja näyttelyiden järjestäminen/taide, kulttuuri ja tapahtumat -tulosalue Laadukkaat kirjastopalvelut ja kansalaisopisto/elinikäinen oppiminen ja osallisuus -tulosalue Laadukkaiden liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito/liikunta- ja nuorisopalvelut	Kävijämäärät, tavoite: kaikissa kävijämäärät kasvavat lähtötilanne (2017): Kirjasto: 635 534 Museo: 38 491 Orkesteri: 16 918 Kulttuuripalvelut: kävijämäärä omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa: 47 467; kävijämäärä tapahtumissa, joihin on myönnetty kohdeavustusta: 13 293; säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä: 12 011 Uimahalli: 148 829 Teatteri: 37 586 Kansalaisopisto: 5500 opiskelijaa

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen. Tavoitteena oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen.	Nuorten tavoittaminen, motivointi ja ohjaus työllistämistoimenpiteisiin, Olkkarin ja TE-toimiston yhteistyön lisääminen nuorten työllistämiseen liittyen/liikunta- ja nuorisopalvelut	Etsivän nuorisotyön kävijämäärä Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, lähtötilanne (MLI/koko maa) 6,3 % / 8,3 %, tavoite 5 % Nuorisotyöttömyyden (17–24 v.) väheneminen Lähtötilanne (2016): 21,8 % / 17 % tavoite korkeintaan maan keskiarvotaso

TALOUS

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintatulot	2 735 451	2 834 500	2 888 330	2 879 730
Toimintamenot	-19 481 504	-20 312 454	-20 000 106	-19 892 306
Toimintakate (netto)	-16 746 053	-17 477 954	-17 111 776	-17 012 576

SUORITETAULUKOT

Hyvinvoinnin ja osallisuuden palvelut, hallinto		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Hallinto yhteensä						
Menot	€	2 281 000	2 281 011	2 230 400	-50 611	-2,2 %
Tulot	€	0	0	0	0	
Netto	€	2 281 000	2 281 011	2 230 400	-50 611	-2,2 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Sisältää lautakunnan menot sekä isot kumppanuudet: Mikkelin teatterin kannatusyhdistys ry, Mikkelin musiikkiopiston kannatusyhdistys ry ja Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, joiden kumppanuussopimuksista leikataan yhteensä 74 000 €.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Taide, kulttuuri ja tapahtumat		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Hallinto yhteensä						
Hallinto, menot yhteensä	€	13 845	35 248	17 900	-17 348	-49,2 %
Hallinto, tulot yhteensä	€	0	0	0	0	
Hallinto, netto	€	13 845	35 248	17 900	-17 348	-49,2 %
Muu kulttuuritoiminta						
Asiakkaat, kpl	kpl	30 000	33 000	35 000	2 000	6,1 %
Menot	€	648 153	678 314	664 900	-13 414	-2,0 %
Tulot	€	-71 100	-94 500	-97 500	-3 000	3,2 %
Netto	€	577 053	583 814	567 400	-16 414	-2,8 %
Museot						
Museot, käynnit	kpl	23 400	36 150	36 150	0	0,0 %
Näyttelyiden määrä	kpl	12	12	12	0	0,0 %
Tallenteiden määrä	kpl	48 174	47 656	48 481	825	1,7 %
Sijoitettavien teosten määrä	kpl	749	749	706	-43	-5,7 %
Menot	€	1 218 211	1 265 236	1 425 100	159 864	12,6 %
Tulot	€	-104 000	-108 500	-112 000	-3 500	3,2 %
Netto	€	1 114 211	1 156 736	1 313 100	156 364	13,5 %

Orkesteritoiminta						
Orkesterin konsertit ja esitykset	kpl	45	50	90	40	80,0 %
Kuulijoiden määrä	kpl	12 000	14 000	15 000	1 000	7,1 %
Menot	€	996 408	1 014 765	1 020 600	5 835	0,6 %
Tulot	€	-107 000	-114 000	-117 500	-3 500	3,1 %
Tulot% menoista	%	10,7	11,2	11,5	0,3	2,3 %
Netto	€	889 408	900 765	903 100	2 335	0,3 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Keskeiset tapahtumat kaudella: Taidemuseo ja museoiden toimistot siirtyivät väistötöihin kauppakeskus Akseliin keväällä 2019. Yleisötoiminta Akselissa alkoi 8.6.2019. Kevätkaudella taidemuseo oli suljettuna muuton vuoksi, Päämajamuseo oli suljettuna kiinteistössä tapahtuneen vesivahingon vuoksi ajalla 8.2.-14.5.2019. Taidemuseossa on väistötöissä vuosittain 3-4 vaihtuvaa näyttelyä. Martti Aiorion taidekokoelma ja Johannes Haapasalon veistuskokoelma ovat pakattuna säilytystiloissa odottamassa taidemuseon pysyvää tilaratkaisua. Päämajamuseon osalta valmistellaan yhteistyötä Sodan ja rauhan keskus Muistin kanssa. Muisti aloittaa toimintansa keväällä 2021. Museoiden menot ovat kasvaneet museoiden hallintoon siirrettyjen avustusten vuoksi; Muistin avustus 50 000 euroa ja Jalkaväkimuseon avustussumman korottaminen 35 000 euroa. Museoiden toimintatuottoja on lisätty 3 500 euroa. Kulttuuripalveluiden osalta tapahtumien määrää supistetaan. Kävijämäärät ovat nousussa, mutta taloudellinen resurssi ei riitä nykyisen toiminnan täysimittaiseen jatkumiseen. Tulotavoite tulee olemaan todella vaikea saavuttaa, hankehakemuksia tehdään aktiivisesti. Kaupunginorkesterin toiminta jatkuu myönteisenä. Uusia hienoja solistikiiennityksiä on tehty sekä vuoden alusta aloitta uusi kapellimestari. Uudet järjestelyt helpottavat ja selkiyttävät tapahtumien suunnittelua ja toteutusta ja resurssia jää paremmin käyttöön itse asiaan.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Vapaa sivistystyö		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Vapaa sivistystyö, opiskelijat	<i>kpl</i>	6 300	5 800	5 500	-300	-5,2 %
€ / opiskelija*	€/opiskelija	324	357	357	0	0,0 %
Opetustunnit	<i>kpl</i>	23 000	21 500	21 200	-300	-1,4 %
€ / opetustunti*	€/opetustunti	89	96	93	-3	-3,1 %
Kurssilaisia	<i>kpl</i>	11 000	10 500	10 000	-500	-4,8 %
€ / kurssilainen*	€/kurssilainen	185	197	196	-1	-0,5 %
Menot	€	2 039 636	2 073 018	1 929 900	-143 118	-6,9 %
Tulot	€	-552 000	-500 000	-520 000	-20 000	4,0 %
Netto	€	1 487 636	1 573 018	1 409 900	-163 118	-10,4 %

* luvut eivät ole vertailukelpoisia

Kirjastopalvelut		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Pääkirjasto						
Pääkirjasto, lainat	<i>kpl</i>	469 000	466 700	470 000	3 300	0,7 %
Käynnit	<i>kpl</i>	381 000	423 000	415 000	-8 000	-1,9 %
Menot	€	2 480 149	2 443 470	2 362 900	-80 570	-3,3 %
Tulot	€	-493 700	-451 300	-441 800	9 500	-2,1 %
Netto	€	1 986 449	1 992 170	1 921 100	-71 070	-3,6 %
Lähikirjastot						
Lähikirjastot, lainat	<i>kpl</i>	234 800	230 000	74 000	-156 000	-67,8 %
Käynnit	<i>kpl</i>	151 000	149 100	62 000	-87 100	-58,4 %
Menot	€	1 331 891	1 406 705	1 299 800	-106 905	-7,6 %
Tulot	€	-28 600	-28 200	-20 000	8 200	-29,1 %
Netto	€	1 303 291	1 378 505	1 279 800	-98 705	-7,2 %

Kirjastot yhteensä						
Kirjastot yhteensä, lainat	<i>kpl</i>	703 800	696 700	544 000	-152 700	-21,9 %
Käynnit	<i>kpl</i>	532 000	572 100	477 000	-95 100	-16,6 %
Menot	€	3 812 040	3 850 175	3 320 000	-530 175	-13,8 %
Tulot	€	-522 300	-479 500	-456 400	23 100	-4,8 %
Netto	€	3 289 740	3 370 675	2 863 600	-507 075	-15,0 %
Kirjastopalvelut yhteensä						
Toiminnan menot yhteensä	€	4 019 276	4 110 154	3 717 800	-392 354	-9,5 %
Toiminnan tulot yhteensä	€	-582 300	-539 500	-519 000	20 500	-3,8 %
Netto	€	3 436 976	3 570 654	3 198 800	-371 854	-10,4 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Suoritteissa on huomioitu supistukset palveluverkossa, mikä saattaa vaikuttaa niin lainaus- kuin kävijämääriin.

Lakkautetaan kirjastot Kalevankangas, Lähemäki ja Rantakylä. Suomenniemen ja Otavan lähikirjastot jatkavat ns. kevennetyllä mallilla.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Liikuntapalvelut		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Ulkoliikunta-alueet ja liikuntareitit						
Ulkoliikunta-alueet	<i>kpl</i>	121	114	114	0	0,0 %
Liikuntareitit	<i>km</i>	299	299	299	0	0,0 %
Jäähallit						
Käyttötunnit	<i>h</i>	7 250	7 250	7 250	0	0,0 %
Uimahallit						
Käynnit	<i>kpl</i>	176 000	195 000	195 000	0	0,0 %
Liikuntatoiminta						
Liikuntatoiminta, käynnit	<i>kpl</i>	30 000	30 000	30 000	0	0,0 %
Seura- ja järjestötoiminta						
Avustettujen seurojen määrä	<i>kpl</i>	45	45	45	0	0,0 %
Liikuntapalvelut yhteensä						
Menot	€	7 070 898	7 026 285	6 927 600	-98 685	-1,4 %
Tulot	€	-1 212 000	-1 263 100	-1 313 130	-50 030	4,0 %
Tulot% menoista	%	-17 %	-18 %	-19 %	0	5,4 %
Netto	€	5 858 898	5 763 185	5 614 470	-148 715	-2,6 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Palvelusuunnitelman mukaisesti eräistä liikuntapaikoista, kuten Runeberginaukion urheilutalosta ja joistakin vähäkäyttöisistä ulkoliikuntapaikoista, luovutaan. Kisakaaren ja Rahulan liikuntatiloista aloitetaan välittömästi neuvottelut eri toimijoiden kanssa viimeistään vuoden 2020 alussa ja sen on oltava valmis 1.7.2020 mennessä. Lisäksi on käynnistetty Liikkuva Mikkeli 2030 -ohjelman laatiminen.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Nuorisotoiminta	TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Nuorisotilat					
Nuorisotilat, käynnit <i>kpl</i>	22 600	22 100	22 100	0	0,0 %
Nuorisotoiminta					
Nuorisotoiminta, käynnit <i>kpl</i>	2 500	2 500	2 500	0	0,0 %
Järjestöjen nuorisotoiminta					
Avustettuja järjestöjä <i>kpl</i>	20	20	20	0	0,0 %
Nuorisotyö yhteensä					
Menot €	1 441 687	1 581 126	1 539 800	-41 326	-2,6 %
Tulot €	-196 900	-214 400	-200 600	13 800	-6,4 %
Netto €	1 244 787	1 366 726	1 339 200	-27 526	-2,0 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Susiniemen leirimajasta on luovuttu.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

8.8 Kaupunkiympäristölautakunta

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue tuottaa kaupunkilaisille ja elinkeinoelämälle vetovoimaisen elin- ja toimintaympäristön puitteet suunnittelemalla, rakentamalla ja ylläpitämällä kiinteistöjä ja yhdyskuntateknisiä verkostoja sekä viher- ja virkistysalueita. Palvelualue tarjoaa tilaratkaisuja asiakkaille, edistää toimitilojen käytön tehokkuutta taloudellisesti sekä vastaa kiinteistöjen arvon säilymisestä. Maaseutu- ja lomitustoimen toiminta-alueena on maataloushallinnon ja maatalousyrittäjien lomituspalveluiden järjestäminen sekä maaseudun elinkeinotoiminnan kehittäminen seitsemän kunnan alueella.

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen tulosalueet

- kaupunkikehitys (johtaminen & strategiset projektit, kaupunkisuunnittelupalvelut, maaomaisuuspalvelut ja vuokraus- ja käyttöpalvelut)
- kaupunkiympäristön elinkaari- ja tilapalvelut (infra-aluepalvelut, tilapalvelut ja viher- ja metsäaluepalvelut)
- rakennusvalvonta (rakennusvalvonta- ja jätehuoltopalvelut, pysäköinnin valvontapalvelut)
- maaseutu- ja lomituspalvelut (maaseutupalvelut ja lomituspalvelut)

Palvelusuunnitelma

Kaupunkiympäristölautakunnan alainen palvelualue vastaa toimialansa viranomaistehtävistä, omistajahallintatehtävistä sekä palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Palvelualueen tavoitteena on tuottaa kaavoitus- mittaus- ja kartastopalveluja sekä hankkia ja luovuttaa maata taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi kaupunkiympäristölautakunnan alaisiin palveluihin kuuluvat yhdyskuntateknisten palveluiden ylläpito ja rakennuttaminen, joukkoliikenteen palveluiden organisointi, lentoaseman ylläpito, torien hallinnointi ja palveluiden järjestäminen sekä tilaratkaisut (rakentaminen, vuokraaminen, hankkiminen, myyminen ja purkamisen). Maaseutu ja lomituspalveluissa palveillaan lähellä asiakasta ja tarjotaan toimivia sähköisiä palveluja. Palvelualue vastaa rakennusvalvonta- ja jätehuoltoviranomaisen sekä pyssäköintipalveluiden tuottamisesta. Rakennusvalvontaviranomaisena toimii kaupunkiympäristölautakunnan lupa- ja valvontajaosto.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Maatalousyrittäjien sijaisapu-lomitus / lomituspalvelupäällikkö	sijaisapu-lomitus päivät / vuosi

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Liikennepäästöjen vähentäminen	Ely:n uudessa urakassa ei ole tehostettuja talvipyöräilyreittejä. Kaupunki poistaa kustannuspaineista johtuen kokeilureitit tehostetusta kunnossapidosta.	0 kpl
	Kehitetään edellytyksiä joukkoliikenteen käytön lisäämiseksi. Paikallisliikennepalveluiden kilpailutuksessa 2020 asetetaan merkittävät vaatimukset ympäristöystävällisten polttoaineiden käytölle. / Kyytineuvo	Joukkoliikenteen matkamäärät (vrt. 2019 n. 1,1 milj. matkaa). Ympäristöystävällisiä polttoaineita käyttäville autoille merkittävä osuus kilpailutuksen kalustovaatimuksissa
	Virkamatkat tehdään ensisijaisesti kaupungin omilla autoilla tai julkisilla liikennevälineillä.	Virka-autojen käyttöasteen nosto 100 %:iin. Polttoaineena käytetään pääsääntöisesti biokaasua.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien rakentaminen ja uusiminen asetuksen edellyttämälle tasolle /rakennusvalvonta	kpl / vuosi.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Alue-urakoiden hiekanpoiston aloittamisen ajankohtaa täsmennetään olosuhteiden mukaisesti ja alleviivataan urakoitsijoiden toimenpideaikoja esim. hiekanpoiston 2 viikkoa. / Kunnossapitopäällikkö	Toteuttamisaika 14/vrk.
	Kaupunkikonsernin ja -yhtiöiden (omistus >50%) uudet autot hankitaan kotimaista ja päästötöntä energiaa käyttävinä (esim. biokaasu, sähkö). / Kaupunkikonserni; Hankintapalvelut ja kaupunkikonsernin yhtiöt	Pääpolttoaineina fossiilista Be/DI- käyttäviä autoja ei enää hankita.

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Maapolitiikka	Valmistellaan uusi maapoliittinen ohjelma. Nykyinen maapoliittinen ohjelma on jo kymmenen vuoden takaa ja vanhentunut. / Kaupungingeodeetti	Maapoliittinen ohjelma valmistuu ja viedään valtuuston päätettäväksi vuoden 2020 aikana.
	Päivitetään valtuuston hyväksymät tontinluovutusperiaatteet. / Kaupungingeodeetti	Tontinluovutusperiaatteet valtuuston hyväksyttäväksi vuoden 2020 aikana.
Matkailun edistäminen	Ennakoiva ja strategiaa tukeva raakamaan hankkiminen. / Kaupungingeodeetti	Maahankinnat Satamalahden kehittämiseksi.
	Urpolan Luontokeskuksen (Saimaa Geopark Visitor Center) toimintaa kehitetään edelleen vuotuisilla näyttelyillä. Luontokeskuksesta rakennetaan paikallinen Saimaa Geopark -keskus, jossa ovat näkyvillä Geopark, luonto, matkailu ja luontokasvatus. / Palvelupäällikkö	Urpolan luontokeskuksen toiminnan tunnettuuden lisääntyminen ja kävijämäärän kasvu.
	Rakennetaan osaltamme Kaihun matkailualueen toiminnallisuutta.	Kävijämäärän kehittyminen.
	Huolehditaan vesimatkailun kasvun mahdollisuuksista mm retkisatamaverkostoa ja opastausta parantamalla. / Saimaa Geopark, Anttola-Ristiina -luontomatkailuhanke.	Kunnostettujen kohteiden määrä.
Resurssitehokkuus	Jättemateriaalien tehokkaampi hyödyntäminen. / Metsäsairila Oy	Jätteen vastaanotto ja lajittelukeskuksen rakentaminen ja käyttöönotto Metsä-Sairilassa. Uusi vastaanotto käynnistyy alkuvuonna 2020.
	Biohajoavat jätteet (biojäte, vihermassa, jätevesiliete yms.) esikäsitellään biojalostamossa. Samalla ravinteiden kierrätys tehostuu. Liikennebiokaasun tuotanto alkaa. Lisätään liikennebiokaasun käyttöä omissa kilpailutettavissa kuljetuksissa. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Jätteen vastaanotto ja lajittelukeskuksen rakentaminen ja käyttöönotto Metsä-Sairilassa. Uusi vastaanotto käynnistyy alkuvuonna 2020. Hallin rakennustyöt nyt meneillään.
	Asumisen jäte hyödynnetään materiaalina tai energiana mahdollisimman tehokkaasti. Kehitetään materiaalien hyödyntämisen lähtökohtia. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Asumisen jätteen hyödyntäminen n 98%
	Ylijäämämaiden (sekä tiilen ja betonin esim. kaupungin lukuisat omat purkukohdet) jalostus hyötykäyttöön esim. kaupungin omat rakenteet, EcoSairilan rakentaminen. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Ylijäämämaiden jalostus aloitettu tiilen ja betonin osalta EcoSairilan katuun 2019. Maa-aineksia otetaan vastaan rajoitetusti 2020 alkaen.

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Saavutettavuus	Joukkoliikennepalveluita kehitetään asiakaslähtöisesti kaupunkiympäristön muutokset huomioiden. Selvitetään mahdollisuuksia saada hankerahoitusta, jonka myötä yli 65-vuotiaiden osapäiväisesti maksuton joukkoliikennekokeilu voitaisiin käynnistää. Palveluliikenteen kutsuohjausta kehitetään yhteistyössä Essoten kanssa. Joukkoliikenteen helppokäyttöisyyttä lisätään huomioiden mm. maksutavat, myyntikanavat, informaatiojärjestelmät, sekä viestintä ja markkinointi. / Kyytineuvo, logistiikkapäällikkö	Joukkoliikenteen matkamäärät (vrt. 2019 n. 1,1 milj. matkaa). Hankerahoituksen saaminen palveluiden kehittämiseen ja kokeiluihin. Uuden palvelukonseptin luominen palveluliikenteeseen. Joukkoliikenteen näkyvyyden ja profiilin nosto
Palvelujen digitalisointi	- Koulujen ilta- ja viikonloppukäyttö tilojen varaaminen Timmin kautta selkeämmäksi. Rantakylän koulun pilotointi antaa suuntaa aluekoulusuunnitteluun. Laajennetaan mallia muidenkin koulujen piiriin mahdollisuuksien mukaan. - Palvelumuotoillaan kokonaisuuksia houkuttelevammaksi. Nykyisen prosessin tehostaminen nopean varaamisen mahdollistamiseksi. (ASTY/Palvelupäällikkö) - Tapahtumasivusto -verkkopalvelua (avattu 09/2019) kehitetään yhteistyössä monipuolisemmaksi. Aluevarausten ohjaaminen ja keskittäminen jatkuu. Sähköinen asiointi liitetään sivustolle tapahtumalupien osalta. (ASTY/Palvelupäällikkö) - Torivarausten helpottaminen ja nykyai-kaistaminen verkkopalvelun kautta, kartoitetaan mahdollisuudet ja resurssit. (ASTY/Palvelupäällikkö)	- Mittari; varausasteen vertaaminen aiem- paan (Timmi –raportit) - Tavoite: Varausasteen nostaminen pro- sessien kehittämisen myötä. - Lisäksi tavoitteena käyttäjien kulkeminen tiloissa turvallisesti ja helposti kulunhallin- nan suunnittelun avulla. - Mittari: Asiakaskokemus ja palautteet, si- vuston kävijämäärän seuraaminen -Tavoitteena aluevarausten prosessin sel- keyttäminen sähköisen palvelun avulla. Tapahtumalupa-anomusten tavoitteelli- nen keskittäminen verkkoon. - Mittari: Asiakaskokemus ja palautteet - Tavoitteena asioinnin nykyaikaistaminen ja tehokkaampi palvelu
	- Jätehuoltopalveluiden sähköisen viran- omaisasiointipalvelu ja jäteviranomaisen rekisteriohjelma/jätehuoltoviranomainen - Rakennusvalvonnan paperiarkiston digi- tointi	- Nykytilanteen kartoitus - Mukana kaupungin digitointihankkeessa
	Sähköinen maataloustukihaku / maaseu- tupäällikkö	Sähköisten hakemusten prosentuaalinen määrä vuositasona. Tavoite 95%.
	Uusiutuvan energian (mm. kaukolämpö) hyödyntäminen uudiskohteissa / Tilapal- velut, kiinteistöjohtaja	Vuosittain toteutuneiden kohteiden määrä (1 kpl/vuosi).
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen tor- junta	Uudiskohteissa huomioidaan energian- tuotanto auringolla sekä älykäs energian- hallinta. Olemassa olevissa kohteissa (kou- lut ja päiväkodit) laajennetaan aurin- koenergian käyttöä osana ympäristökas- vatusta. / Tilapalvelut, kiinteistöjohtaja	Aurinkoenergian käytön määrän kasvami- nen. Metsäsairilan jätekeskukselle valmistuu 150 kW aurinkosähkövoimala 2019.
	Pursialan lentotuhkan hyödyntäminen kiertotalouden prosesseissa Mikkeli-ssä. / ESE Oy, Metsäsairila Oy	Tuhkat jalostetaan omassa kaupungissa, mahdollisuus EcoSairilalle. Koetoiminta meneillään. Ensimmäiset tuotteet 2020 kesällä.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Metsäsairilankadun (ja pistokadut) rakentaminen vv. 2019 –22/Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	Kokoojakatu valmis v. 2020 ja pistokadut valmiina 2022
	Alueelle haetaan investointeja ja tonttien luovutus on alkanut. / Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	2 kpl v. 2020
	Uusien yritysten lokalisointi EcoSairilaan. /Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy	2 kpl v. 2020

Painopiste: Asiakslähtöiset yrityspalvelut		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Asiakaspalveluprosessin tehostaminen: kaavoitus –tontin luovutus – rakennuslupa. Vuonna 2019 laaditun prosessikaavion esiin tuomien ”kipupisteiden” korjaaminen. (Kaupungeingeodeetti, mittaus, kaavoitus, rakennusvalvonta)	Kaupungilla on tarjottava eri käyttötarkoituksiin tontteja. Tehdään asiakastytyväisyyskysely tontinvaraajille.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Täydennyskoulutusta on järjestetty työntekijän koulutustarpeen mukaisesti /maaseutupäällikkö ja lomituspäällikkö	1 päivä / työntekijä

TALOUS

Kaupunkiympäristölautakunta

	TP 2018	TA 2019	Ltk esitys 2020	TA 2020
Toimintatulot	44 595 274	43 745 896	41 615 500	41 510 200
Valmistus omaan käyttöön	322 146	373 000	384 000	384 000
Toimintamenot	-44 593 283	-43 345 809	-42 760 100	-42 760 100
Toimintakate (netto)	324 137	773 087	-760 600	-865 900

TUNNUSLUVUT

Kaupungin omistamien rakennusten tunnusluvut

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Hallinnassa oleva rakennusomaisuus 1000 m ³	1425	1404	1425	1388	1386	1384
Ulosvuokratut liike- ja teollisuusiinteistöt, 1000 htm ²	88	80	79	72	71	70
Rakennusten ylläpito						
Rakennusten kunnossapito €/m ³ /v	1,8	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Rakennusten ylläpito						
Kaukolämmön normitettu kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	39	40,0*	40	40	40	39
Sähkön kokonaiskulutus (kWh/r-m ³ /v)	18	20,0*	20	19	19	18
*sähkönkulutus kasvaa sähkölämmitteisten väistötilojen lisääntymisen vuoksi.						
Kulutukset on laskettu rakennuskuutiometriä kohti. Seurannassa oleva rakennustilavuus edustaa noin 66 prosenttia tilapalveluiden hallinnassa olevasta kokonaisrakennustilavuudesta.						

Tietojen tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Avustettavat yksityistiet, kpl	782	820	820	820	820	820
Perusparannetut yksityistiet, kpl	66	60	62	62	63	63
Kunnossapidetyt yksityistiekilometrit euroa/km	388	390	390	390	390	390
Rakennetut vesiosuuskuntien johtokilometrit tms.	0	5	0	0	0	0

Tunnusluvut	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Maatilat yhteensä, kpl	1334	1334	1320	1320	1290	1290
Maatalouden tukihakemukset, kpl	5155	5900	5900	5100	5400	4900
Maatalouden tuet milj. euroa/vuosi	11	26	26	25	24	24
Lomituspäivät (vuosilomat, sijaisapu, tuettu lomitus)	17 637	18000	17000	29000	28000	27000
Kustannus euroa/lomituspäivä	206	212	212	212	212	212

SUORITETAULUKOT

Projektit		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Projektit yhteensä						
Menot	€	483 536	490 500	649 100	158 600	32,3 %
Tulot	€	-58 000	0		0	
Netto	€	425 536	490 500	649 100	158 600	32,3 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Satamalahti- projekti organisoidaan ja käynnistetään mm. maanhankinnalla ja PIMA-alueiden selvityksellä.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Lentoasema		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Menot	€	530 861	551 440	515 900	-35 540	-6,4 %
Tulot	€	-1 200	-20 000	-20 000	0	0,0 %
Netto	€	529 661	531 440	495 900	-35 540	-6,7 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei oleellisia muutoksia.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Joukkoliikenne		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Waltti-liikenne						
Korttilatausten lukumäärä	<i>kpl</i>	24 000	27 000	32 000	5 000	18,5 %
Menot	€	2 483 217	3 141 839	3 826 500	684 661	21,8 %
Tulot	€	-1 325 000	-1 327 000	-1 228 000	99 000	-7,5 %
Netto	€	1 158 217	1 814 839	2 598 500	783 661	43,2 %
Joukkoliikennepalvelut yhteensä						
Menot	€	2 530 853	3 192 424	3 972 800	780 376	24,4 %
Tulot	€	-1 326 000	-1 328 700	-1 228 100	100 600	-7,6 %
Netto	€	1 204 853	1 863 724	2 744 700	880 976	47,3 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Koululaisten maksuton Waltti-liikenne on kasvattanut matkustajamääriä huomattavasti. Lisävuoroja on avattu. Aiemmin tilausajona toteutettuja koulukuljetusreittejä on muutettu joukkoliikennereiteiksi, jolloin palvelun kustannuksia on siirtynyt sivistyksen palvelu-alueelta Kyytineuvon.

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Maaomaisuuspalvelut		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Maastotietopalvelut						
Kunnan maapinta-ala	<i>km2</i>	2 550	2 550	2 550	0	0,0 %
Menot	€	347 800	356 093	231 900	-124 193	-34,9 %
Tulot	€	-20 700	-20 700	-20 800	-100	0,5 %
Netto	€	327 100	335 393	211 100	-124 293	-37,1 %
Paikkatietopalvelut						
Ylläpidettävä alue	<i>km2</i>	152	152	152	0	0,0 %
Menot	€	405 694	355 345	231 800	-123 545	-34,8 %
Tulot	€	-87 800	-87 800	-77 800	10 000	-11,4 %
Netto	€	317 894	267 545	154 000	-113 545	-42,4 %
Kiinteistöinsinööripalvelut						
Rekisteröidyt kiinteistöt	<i>kpl</i>	50	50	40	-10	-20,0 %
Menot	€	104 513	100 104	88 400	-11 704	-11,7 %
Tulot	€	-50 000	-50 000	-70 000	-20 000	40,0 %
Netto	€	54 513	50 104	18 400	-31 704	-63,3 %

Tonttipalvelut						
Operoidut kiinteistöt	<i>kpl</i>	200	200	160	-40	-20,0 %
Menot	€	156 013	158 273	592 200	433 927	274,2 %
Tulot	€	-2 919 000	-2 954 000	-3 124 000	-170 000	5,8 %
Netto	€	-2 762 987	-2 795 727	-2 531 800	263 927	-9,4 %
Maaomaisuuspalvelut yhteensä						
Menot	€	1 014 020	969 815	1 434 000	464 185	47,9 %
Tulot	€	-3 077 500	-3 112 500	-3 300 600	-188 100	6,0 %
Netto	€	-2 063 480	-2 142 685	-1 866 600	276 085	-12,9 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei oleellisia muutoksia.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Kaupunkisuunnittelupalvelut		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Yleiskaavoitus						
Hyväksytyt kaavat	<i>kpl</i>	5	1	2	1	100,0 %
Hyväksytyt kaavat	<i>ha</i>	15 300	15 367	4 650	-10 717	-69,7 %
Menot	€	363 143	367 699	224 200	-143 499	-39,0 %
Tulot	€	0	0	0	0	
Netto	€	363 143	367 699	224 200	-143 499	-39,0 %
Paikkatietopalvelut						
Hyväksytyt kaavat	<i>kpl</i>	6	7	8	1	14,3 %
Hyväksytyt kaavat	<i>ha</i>	110	41	14	-27	-65,9 %
Menot	€	405 044	403 310	239 800	-163 510	-40,5 %
Tulot	€	0	0	0	0	
Netto	€	405 044	403 310	239 800	-163 510	-40,5 %
Kaavoituspalvelut yhteensä						
Menot	€	846 426	851 486	803 300	-48 186	-5,7 %
Tulot	€	0	0	-20 200	-20 200	
Netto	€	846 426	851 486	783 100	-68 386	-8,0 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Yleiskaavoituksessa keskitytään Ristiinan yleiskaavaan ja koko Mikkelin kaupungin alueen rantarakentamisen mitoituksen selvittämiseen ja sen kautta rantarakennusoikeuden lisäämiseen. Resursoidaan kohteet, jossa on vahva investointimahdollisuus kaupungin alueelle. Asemakaavoissa niputetaan yksityisten tahojen kaavamuutoshankkeita isommiksi kokonaisuuksiksi, jolla saadaan tehokkuutta. Hankkeet keskittyvät ydinkeskustaan, jossa tonttikoot ovat pieniä, mutta rakentamisen määrä suuri.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Rakennuttaminen		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Menot	€	209 180	213 145	170 700	-42 445	-19,9 %
Tulot	€	-42 000	-40 000	-50 000	-10 000	25,0 %
Netto	€	167 180	173 145	120 700	-52 445	-30,3 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Rakennuttamispalveluja ostetaan edelleen tarvittaessa palvelujen tuottajilta. Osallistutaan VT5 –yhteysvälin Mikkeli – Juva hankkeeseen.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Kunnallistekniikan suunnittelu, sis. Liikennesuunnittelun		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Menot	€	447 445	393 697	347 400	-46 297	-11,8 %
Tulot	€	-47 000	-47 000	-43 000	4 000	-8,5 %
Netto	€	400 445	346 697	304 400	-42 297	-12,2 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

ELY-keskus luovuttaa enenemissä määrin asemakaavakatuojen kunnossa- ja ylläpitoa kaupungille.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Satamat		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Menot	€	134 579	132 335	125 900	-6 435	-4,9 %
Tulot	€	-38 000	-38 000	-38 500	-500	1,3 %
Netto	€	96 579	94 335	87 400	-6 935	-7,4 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei oleellisia muutoksia.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Liikenneväylät		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Rakenteelliset katualueen neliöt (koko katualue)	m2	5 164 202	5 227 587	5 341 412	113 825	2,2 %
Talvihoidossa olevat katuneliöt	m2	2 791 306	2 828 127	2 870 219		
Valaisimet	kpl	12 952	13 051	13 128	77	0,6 %
Ohjauslaitteet	kpl	27	27	27	0	0,0 %
Menot	€	5 795 116	5 818 848	5 639 600	-179 248	-3,1 %
Tulot	€	-171 400	-171 400	-258 400	-87 000	50,8 %
Netto	€	5 623 716	5 647 448	5 381 200	-266 248	-4,7 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Kevyenliikenteen talvikunnossapidon tason noston kokeilua ei voida jatkaa.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Ympäristövastuut		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Menot	€	452 815	556 870	476 600	-80 270	-14,4 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei oleellisia muutoksia.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Viheralueet		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Puistojen hoito ja ylläpito	m2	1 119 641	1 137 206	1 179 137	41 931	3,7 %
2. hoitoluokan puistot	m2	326 566	325 285	352 729	27 444	8,4 %
3. hoitoluokan puistot	m2	793 075	811 921	826 408	14 487	1,8 %
Menot	€	1 119 551	1 111 876	1 413 195	301 319	27,1 %
Tulot	€	-10 000	-10 000	-36 000	-26 000	260,0 %
Netto	€	1 109 551	1 101 876	1 377 195	275 319	25,0 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei oleellisia muutoksia.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Metsät ja vesialueet		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Talousmetsät	ha	5 112	5 112	5 112	0	0,0 %
Menot	€	194 583	199 431	127 800	-71 631	-35,9 %
Tulot	€	-991 000	-991 000	-1 036 000	-45 000	4,5 %
Netto	€	-796 417	-791 569	-908 200	-116 631	14,7 %
Taajamametsät	ha	1 647	1 647	1 647	0	0,0 %
Menot	€	312 934	276 220	191 400	-84 820	-30,7 %
Tulot	€	-105 000	-155 000	-185 000	-30 000	19,4 %
Netto	€	207 934	121 220	6 400	-114 820	-94,7 %
Palvelut ja monikäyttö						
Menot	€	104 722	127 202	97 300	-29 902	-23,5 %
Tulot	€	-33 000	-35 000	-23 600	11 400	-32,6 %
Netto	€	71 722	92 202	73 700	-18 502	-20,1 %
Metsät ja vesialueet yhteensä						
Metsät	ha	6 759	6 759	6 759	0	0,0 %
Menot	€	612 239	602 853	580 100	-22 753	-3,8 %
Tulot	€	-1 129 000	-1 181 000	-1 244 600	-63 600	5,4 %
Netto	€	-516 761	-578 147	-664 500	-86 353	14,9 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei oleellisia muutoksia.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Rakennusvalvonta		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Jätehuolto						
Menot	€	96 464	109 972	119 668	9 696	8,8 %
Tulot	€	-96 464	-109 972	-109 905	67	-0,1 %
Netto	€	0	0	9 763	9 763	
Rakennusvalvonta yhteensä						
Luvat	kpl	720	670	650	-20	-3,0 %
Katselmukset	kpl	1 250	1 120	1 100	-20	-1,8 %
Menot	€	1 031 095	982 445	978 192	-4 253	-0,4 %
Tulot	€	-900 164	-923 672	-829 400	94 272	-10,2 %
Netto	€	130 931	58 773	148 792	90 019	153,2 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Rakennusvalvonnan tulosalueelle on siirtynyt poikkeamispäätösten kustannukset sekä niistä saatavat tulot. Lupamäärissä ei poikkeamispäätöksiä.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Pysäköintipalvelut		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Pysäköintivirhemaksut	kpl	10 000	9 000	8 500	-500	-5,6 %
Pysäköintivirhemaksutulot	€	450 000	450 000	470 000	20 000	4,4 %
Menot	€	280 528	278 975	247 300	-31 675	-11,4 %
Tulot	€	-677 040	-677 540	-700 400	-22 860	3,4 %
Netto	€	-396 512	-398 565	-453 100	-54 535	13,7 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Toiminallisuudessa ei olennaisia muutoksia. Organisoituu uudestaan.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Kiinteistöveroprojekti		TP 2018	TA 2019	TA 2020	Muutos 2020-2019	Muutos % 2020-2019
Menot	€	132 848	133 066	121 100	-11 966	-9,0 %
Tulot	€	0	0		0	
Netto	€	132 848	133 066	121 100	-11 966	-9,0 %

Keskeiset muutokset toiminnassa

Ei oleellisia muutoksia.

TA2020 luvut sisältävät hallinnon kustannukset

Huom! TP 2018 ja TA2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia TA2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Liikelaitokset

- Mikkelin Vesiliikelaitos
- Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Taseyksikkö

- Etelä- Savon pelastuslaitos

9 Liikelaitosten ja taseyksikön sitovat tavoitteet, tunnusluvut, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja investoinnit

9.1 Mikkelin Vesiliikelaitos

Mikkelin Vesilaitos tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Palvelusuunnitelma

Liikelaitoksella on kahdeksan jäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa sekä vastaa sen hallinnon, toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten että ne tukevat valtuuston vahvistamia kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupungin talousarviossa on asetettu vesilaitokselle toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

OHJELMAKORTIT

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Viemärlaitostoinnasta huolehtiminen lupamääräysten mukaisesti. Häiriötilanteisiin varautuminen ja häiriötilanteiden hallinta suunnitelmallista (käyttöpäällikkö, verkostopäällikkö)	Viemäriverkoston ylivuotoja enintään 5/vuosi
	Verkostosaneeraukset pohjavesialueella (verkostopäällikkö)	100 m/vuosi

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
EcoSairila -kehittämislusta	Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon rakentaminen ja käyttöönotto (Vesilaitoksen johtaja)	valmiusaste 90 %/ 2020
	Koelaitosyksikkö (vesilaitoksen johtaja)	Tutkimustoiminta käynnissä, yksi yliopisto

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Veden myynti, 1000 m ³	2711	2710	2700	2700	2700	2700
Jäteveden myynti, 1000 m ³	2603	2630	2620	2620	2620	2620
Vesi- ja jätevesitaksa yht. €/m ³	4,23	4,35	4,48	4,61	4,76	4,91

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Mittari
Liikeylijäämä	3 140 000 €
Korvaus peruspääomasta	500 000 €

Tuloslaskelma

	TP 2018	KS 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	11 882 450	12 280 000	12 624 000	12 923 000	13 246 000	13 577 000
Liiketoiminnan muut tuotot						
Valmistus omaan käyttöön	120 384					
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 596 496	-1 655 145	-1 701 460	-1 900 000	-1 916 000	-1 920 000
Palvelujen ostot	-2 112 129	-1 988 977	-2 115 522	-1 963 000	-2 102 000	-2 247 000
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1 366 732	-1 343 998	-1 306 200	-1 375 000	-1 375 000	-1 375 000
Henkilösivukulut	-312 458	-287 938	-276 500	-350 000	-350 000	-350 000
Poistot ja arvonalentumiset	-3 078 406	-3 650 000	-3 840 000	-7 590 000	-7 590 000	-7 095 000
Liiketoiminnan muut kulut	-287 960	-213 942	-244 318	-230 000	-250 000	-280 000
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 248 653	3 140 000	3 140 000	-485 000	-337 000	310 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	3 566					
Muut rahoitustuotot						
Kunnalle maksetut korkokulut	0	-1 000	0	0	0	0
Muille maksetut korkokulut	-335 763	-728 000	-1 029 000	-1 027 000	-990 000	-917 000
Korvaus peruspääomasta	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Muut rahoituskulut	-3 002					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	2 413 454	1 911 000	1 611 000	-2 012 000	-1 827 000	-1 107 000
Varausten lisäys (-) / vähennys (+)				500 000	412 000	893 000
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	33 342	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 446 796	1 951 000	1 651 000	-1 472 000	-1 375 000	-174 000

Rahoituslaskelma

	TP 2018	KS 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	3 250 000	3 140 000	3 140 000	-485 000	-337 000	310 000
Poistot ja arvonalentumiset	3 400 000	3 650 000	3 840 000	7 590 000	7 590 000	7 095 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-971 000	-1 229 000	-1 529 000	-1 527 000	-1 490 000	-1 417 000
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-15 721 000	-17 700 000	-20 300 000	-2 570 000	-2 740 000	-2 740 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	550 000					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-9 492 000	-12 139 000	-14 849 000	3 008 000	3 023 000	3 248 000
Rahoituksen rahavirta						
Lainakannan muutokset	10 000 000	5 000 000	2 500 000	-2 500 000	-2 500 000	-2 500 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Rahoituksen rahavirta	10 200 000	5 200 000	2 700 000	-2 300 000	-2 300 000	-2 300 000
 Rahavarojen muutos	 708 000	 -6 939 000	 -12 149 000	 708 000	 723 000	 948 000

valtuustoon nähden sitovat erät

Investoinnit

VESILIIKELAITOS / KUNNALLISTEKNIikka JA LAITOSINVESTOINNIT	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. 2019 (arvio) menot	TA2020		TS2021		TS2022		TS2023		Investoinnit yhteensä 2020-23
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
TULOT											
MENOT											
Laitosinvestoinnit			-660		-700		-340		-130		-1830
Puhdistamot			-340		-290		-720		-930		-2280
Verkostot			-1220		-1520		-1620		-1620		-5980
Irtaimisto			-80		-60		-60		-60		-260
NETTO			-2300		-2570		-2740		-2740		-10350
VESILIIKELAITOS / METSÄ-SAIRILAN PUHDISTAMO											
TULOT											
MENOT	-58000		-18000								-18000
NETTO	-58000		-18000								-18000

9.2 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Kunnallisena liikelaitoksena toimiva Otavia tarjoaa internaatti- ja verkko-oppimispalveluita vapaan sivistystyön ja yleissivistävän koulutuksen toimijoille alueellisesti, valtakunnallisesti ja globaalisti. Liikelaitoksen tarkoituksena on tarjota koulutuspalveluita, joiden järjestäminen edellyttää yli kuntarajojen ulottuvaa toimintaa.

Palvelusuunnitelma

Strategisina tavoitteina on Otavian aseman vahvistaminen yleissivistävän verkko-oppimisen valtakunnallisena palvelun tuottajana ja kehittäjänä sekä osaltaan tukea kaupungin strategiaa nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden parantamisessa erityisesti koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten aseman osalta. Toimia elinkeinojen hyvinvoinnin näkökulmasta koulutuksellisesti osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi. Edistää kansalaisyhteiskunnan osallisuutta kehittämällä vapaan sivistystyön palvelujen kohdentuvuutta. Kehittää uusia koulutustuotteita sekä palveluntuotantomalleja.

Alueellisesti ja valtakunnallisesti kehitetään pilotoivia internet- ja internaattipalveluja oppilaitosten käyttöön. Yhteistyötä verkko-oppimisen kehittämisessä pyritään laajentamaan myös muiden lukiokoulutusta järjestävien suuntaan. Tavoitteena on luoda perusteita valtakunnalliselle lukiokoulutustoiminnalle. Verkko-oppimisen vaikuttavuuden ja oppimista uudistavien mallien kehittämistä viedään eteenpäin yhteistyössä valtakunnallisesti merkittävien toimijoiden kanssa.

Koulutuksellisesti huonossa asemassa olevien mahdollisuutta perusopetukseen osallistumisen ja työelämän valmiuksien kehittämisen osalta edistetään oman koulutustoiminnan ja hankkeiden avulla yhteistyössä alueen yritystoimijoiden kanssa. Osaamisen tunnistamisen ja kehittämiseen liittyvää kehittämistyötä tehdään seudullisesti ja valtakunnallisesti.

Toimenpiteet palvelutuotannon kehittämiseksi

Aktiivisesti rakennetaan yhteistyömahdollisuuksia kunta-, maakunta- ja valtakunnan tason toimijoihin. Yksilöihin ja instituutioihin. Luodaan konkreettisia yhteistyömahdollisuuksia valtakunnallisesti merkittävien eri alojen toimijoiden kanssa uudenlaisten yleissivistävien koulutuspalvelujen tuottamiseksi. Kartoitetaan mahdollisuuksia uudenlaisten palvelutuotantomallien luomiseksi mm. selvittämällä yritystoimintaan pohjautuvia vaihtoehtoja kunnallisen palvelutuotannon rinnalle.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Syrjäytymisen ehkäisy	Aikuisten perusopetuksen järjestäminen maahanmuuttajille sisältäen luku- ja kirjoitustaitovaiheen koulutuksen järjestämisen. Vastuu liikelaitoksen Seutukampus-tiimi.	Tavoite: Koulutukseen osallistuvien määrän vakiinnuttaminen nykyiselle tasolle. Mittari: Opiskelijamäärät. Laadullinen mittari: Hyväksytysti koulutuksen suorittaneet.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Vapaan sivistystyön toimintana kursseja, jota kohdistuvat osallistujilta lähtevään tarpeeseen. Vastuu: liikelaitoksen Vapaa-tiimi.	Tavoite: Uudenlaisten kansalaislähtöisten kurssien järjestäminen. Mittari: kurssien määrä. Laadullinen mittari: kurssipalaute.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Matkailun edistäminen	Vapaan sivistystyön palveluna koulutusmatkailutoimintaan liittyvien tuotteiden suunnittelu yhdessä viiden muun vapaan sivistystyön oppilaitoksen kanssa tavoitteena käynnistää koulutusmatkailuun liittyvä toiminta 2020. Vastuu: Liikelaitoksen hallinto ja vapaa-tiimi.	Tavoite: Vuoden 2020 aikana on suunniteltu koulutusmatkailuun liittyvä tuote ja sen markkinointi on aloitettu. Ensimmäiset asiakkaat on saatu. Mittari: Suunniteltujen koulutusmatkailutuotteiden lkm. Laadullinen mittari: viiden muun oppilaitoksen hyväksymä yhteinen koulutusvientiote.

Painopiste: Kaupungistuminen		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Palvelujen digitalisointi	Verkossa ja verkko-oppimisympäristössä tapahtuvan digitaalisen koulutuspalvelun kehittäminen ja palvelun mahdollistaminen yhä useammalle. Vastuu: nettikoulutus-tiimi ja hallinto.	Tavoite: Verkossa olevien opiskelijoiden määrän kasvaminen. Mittari: opiskelijoiden lkm. Laadullinen mittari: opiskelijoiden palaute.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Työllisyydenhoito		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Osaavan työvoiman saatavuus	Haetaan sellaista hanketoimintaa, joka tukee vaikeassa asemassa olevien työllistymistä perustuen opiston oman osaamisen hyödyntämiseen. Vastuu: liikelaitoksen johto, Suunta-tiimi	Tavoite: liikelaitos toteuttaa hankkeen, jolla edistetään vaikeassa asemassa olevien työllistymistä. Mittari: Hanke on olemassa. Laadullinen mittari: Hanke edistää työllistymistä.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Sitova tavoite	Mittari
Liikelijäämä	8 000 euroa

Toiminnan tunnusluvut

	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022	TS2023
Lukion opiskelijamäärä	927	915	950	950	950	950
Peruskoulun opiskelijamäärä	205	200	210	210	210	210
Vapaan sivistystyön opiskelijaviikot	1788	1390	1410	1410	1410	1410

Tuloslaskelma

	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022	TS2023
Liikevaihto	509 600	444 000	452 900	480 000	490 000	500 000
Liiketoiminnan muut tuotot	591 254	455 000	465 900	470 000	470 000	470 000
Tuet ja avustukset kunnalta *	1 311 261	4 693 000	4 726 600	4 750 000	4 750 000	4 750 000
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 135 828	-203 900	-158 700	-185 000	-185 000	-185 000
Palvelujen ostot	- 751 561	-826 680	-722 700	-750 000	-750 000	-750 000
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	- 3 365 612	-3 377 690	-3 594 300	-3 594 300	-3 604 300	-3 604 300
Henkilösivukulut	- 683 864	-709 356	-765 100	-765 100	-765 100	-765 100
Poistot ja arvonalentumiset	- 10 301	-13 275	-15 000	-11 880	-8 447	-4 974
Liiketoiminnan muut kulut	- 433 973	-451 100	-381 600	-381 600	-381 600	-381 600
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 2 969 024	10 000	8 000	12 120	15 553	29 026
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	0	0	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	1 088					
Kunnalle maksetut korkokulut						
Muille maksetut korkokulut						
Korvaus peruspääomasta						
Muut rahoituskulut	- 304					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	- 2 968 240	10 000	8 000	12 120	15 553	29 026
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)						
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	- 2 968 240	10 000	8 000	12 120	15 553	29 026

* Tuet ja avustukset kunnalta ovat Otavian saamat valtionosuudet

Rahoituslaskelma

	TP2018	TA2019	TA2020	TS2021	TS2022	TS2023
Toiminnan rahavirta						
Liikelylijäämä (-alijäämä)	- 2 969 024	10 000	8 000	12 120	15 553	29 026
Poistot ja arvonalentumiset	10 301	13 275	15 000	11 880	8 447	4 974
Rahoitustuotot ja -kulut	784	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000	- 15 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin						
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 2 972 939	8 275	8 000	9 000	9 000	19 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	- 2 972 939	8 275	8 000	9 000	9 000	19 000

valtuustoon nähden sitovat erät

Investoinnit

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. 2019 (arvio)	TA2020		TS2021		TS2022		TS2023		2020-2023 YHTEENSÄ
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
TULOT											
MENOT											
Kalusto		-15	-15		-15		-15		-15		-60
NETTO		-15	-15		-15		-15		-15		-60

9.3 Etelä- Savon pelastuslautakunta

Etelä-Savon pelastuslaitos huolehtii 14 kunnan pelastustoimen tehtävistä. Pelastuslaitoksen lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia pelastustoimelle kuuluvista onnettomuuksien ennaltaehkäisystä, pelastustoiminnasta, öljyntorjunnasta ja väestönsuojelusta normaali- ja poikkeusoloissa. Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa sopimusten mukaan myös ensivaste- ja ensihoitopalveluita. Ensivaste- palveluista ja ensihoitopalveluista pelastuslaitos on sopinut Etelä-Savon ja Itä-Savon sairaanhoitopiirien kanssa. Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa palvelut pelastuslautakunnan vahvistaman palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Etelä-Savon pelastuslaitos tuottaa palvelut Etelä-Savon pelastuslautakunnan päättämän palvelutasopäätöksen mukaisesti.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin		
Toimenpide	Toiminnan kuvaus / vastuu	tavoite / mittari
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Etelä-Savon pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti uuden maakunnan suunnitteluun.	Toteutuu kyllä/ei
Fyysinen, psyykinen, sosiaalinen turvallisuus	Etelä-Savon pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan palvelutasopäätöksen mukaisesti.	Ks. tunnusluvut

Tunnusluvut

		TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Pelastustoimen tehtävät	kpl	3 947	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee
Palokuolemat	kpl	3	0	0	0	0	0
Eur/asukas Etelä-Savo	eur	81	81				
Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika							
I riskialueella 6min	%	85 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
II riskialueella 10 min	%	84 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
III riskialueella 20min	%	91 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %

Tuloslaskelma

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Liikevaihto	16 092 016	16 124 214	17 051 900	17 133 900	17 133 900	17 133 900
Liiketoiminnan muut tuotot	623 241	589 844	505 700	505 700	505 700	505 700
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 159 165	-1 151 350	-1 121 250	-1 121 250	-1 121 250	-1 121 250
Palvelujen ostot	-1 608 560	-1 443 050	-1 500 450	-1 500 450	-1 500 450	-1 500 450
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-9 151 147	-9 430 470	-9 629 600	-9 629 600	-9 629 600	-9 629 600
Henkilösivukulut	-2 142 491	-2 135 216	-2 177 300	-2 177 300	-2 177 300	-2 177 300
Poistot ja arvonalentumiset	-810 565	-255 000	-492 000	-574 000	-574 000	-574 000
Liiketoiminnan muut kulut	-2 040 908	-2 298 972	-2 637 000	-2 637 000	-2 637 000	-2 637 000
Liikelyläämä (-alijäämä)	-197 579	0	0	0	0	0
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	330					
Muut rahoitustuotot						
Muut rahoituskulut	-400					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-197 649	0	0	0	0	0
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	197 649					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0	0	0	0

Rahoituslaskelma

	TP2017	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Toiminnan rahavirta						
Liikelyläämä (-alijäämä)	-197 579	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	810 565	255 000	492 000	574 000	574 000	574 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-70	0	0	0	0	0
Muut tulorahoituksen korjauserät	-24 571	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-724 608	-305 000	-550 000	-902 000	-541 000	-541 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	254 349	200 000	208 000	328 000	120 000	120 000
Käyttöomaisuuden myyntitulot	24 571	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	142 657	150 000	150 000	0	153 000	153 000

Investoinnit

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. 2019 (arvio)	TA2020 menot tulot	TA2021 menot tulot	TA2022 menot tulot	TA2023 menot tulot	Invest. Yht. 2020-23
TULOT *			208	328	120	120	776
MENOT			-550	-902	-541	-541	-2534
NETTOINVESTOINTI			-342	-574	-421	-421	-1758

* E-S Pelastuslaitoksen investointien kuntaosuudet kirjataan käyttötalousluteen. Tuloissa on avustukset ja pysyvien vastaavien myyntivoitot.

Tuloslaskelmaosa

- tuloslaskelma analysoituna
- tuloslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty tuloslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö

10 Tuloslaskelma

Talousarvion laskelmaosan tuloslaskelmassa osoitetaan, kuinka kunnan tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja muihin rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Tuloslaskelmassa lasketaan yhteen talousarvion käyttötalouden osan toimintatulot ja -menot. Tuloslaskelmassa toimintakate kertoo, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtion-osuuksilla. Vuosikate ilmoittaa paljonko tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Tämän jälkeen esitetään tuloslaskelmassa poistoeron, varausten ja rahastojen muutos. Näiden jälkeen tuloslaskelma päättyy tilikauden yli- tai alijäämään, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Kirjanpitolain mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Jos käyttöomaisuushyödykkeeseen liittyvät tulonodotukset muuttuvat olennaisesti, on kuntien alaskirjattava tasearvot ja varattava purkamiskulut kiinteistöistä, joista ollaan luopumassa, kiinteistö on päätetty purettavaksi tai joilla ei ole enää taloudellista tuottoarvoa. Jos kiinteistön käyttöaika on tiedossa, on kiinteistön tase-arvo poistettava sen käyttöaikana; esim. jos kiinteistön käyttöaika on kolme vuotta, tulee kiinteistön jäljellä oleva tase-arvo poistaa kolmen vuoden aikana. Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue määrittelee kiinteistöjen käytettävyyttä, jonka mukaisesti käytöstä poistuvia kiinteistöjä käsitellään kirjanpidossa ja alaskirjauksiin ja purkukustannuksiin varaudutaan talousarviossa.

Toimintatuotot

Toimintatuotot ovat 105,1 miljoonaa euroa talousarviossa 2020. Toimintatuotot sisältävät myös sisäisten palveluiden myynnin kaupungin sisällä toimialojen välillä sekä ulkoiset ja sisäiset kiinteistöjen vuokratuotot. Toimintatuotot sisältävät 0,1 miljoonaa euroa myyntivoittoja. Lautakuntien hyväksymiä taksoja tarkastetaan seuraavien hinnoitteluiden yhteydessä. Hinnoittelussa huomioidaan lakisääteisten toimintojen taksamääräykset.

Toimintakulut

Toimintakulut ovat 434,1 miljoonaa euroa talousarviossa 2020. Toimintakuluissa merkittävin erä on Essoten kuntalaskutus 201,45 miljoonaa euroa. Essoten laskutus on budjetoitu kuntien ja Essoten talousarvioneuvotteluissa sovitun mukaisesti. Kunnat joutuvat alaskirjaamaan Essoten alijäämät vuosilta 2019–2020 varauksena, jos Essotella ei ole realistista tasapainotusohjelmaa, joka tasapainottaa talouden ylijäämäiseksi talousarvion suunnitelmakaudella. Essoten laskutusarvio ja -tavoite 201,45 miljoonaa euroa vuodelle 2020 on haasteellinen, koska Essoten vuoden 2019 kuntalaskutuksen arvio on 199,4 miljoonaa euroa. Toimintakulujen toteutumisen ylitysriskkejä sisältyy siten erityisesti Essoten alijäämien varauksiin kirjaamiseen vuoden 2020 tilinpäätöksessä.

Talousarviossa linjataan toimintakulujen alentamiseksi toteutettavat kaupunkirakenneselvityksen ja palvelusuunnitelman sisältämät talouden sopeuttamistoimenpiteet suunnitelmavuosille 2020–2023.

Toimintakate

Vuoden 2020 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on -329 miljoonaa euroa. Toimintakate on 9,6 miljoonaa euroa heikompi kuin ennusteen 8/2019 toimintakate -319,4 miljoonaa euroa.

Korkotulot ja -menot

Korkotuotot ja muut rahoitustuotot

Kaupungin korkotuotot ovat pääosin konsernin sisäisiä korkotuloja. Kaupunki on varautunut 20 miljoonalla eurolla konsernilainojen antamiseen vuoden 2020 aikana, jota kautta korkotuotot voivat kasvaa suunnitelmakaudella. Kaupungin muut rahoitustuotot ovat lähinnä yhtiöiden osinkotuottoja sekä liikelaitosten pääomakorvauksia. Osinkotuottojen odotetaan pysyvän nykyisellä tasolla kokonaisuutena, mutta ne ovat riippuvaisia yhtiöiden v. 2019 tuloksista. Pääomakorvaus koostuu Mikkelin Vesiliikelaitoksen 0,5 milj. euron peruspääomakorvauksesta.

Korkomenot

Yleisen taloustilanteen vuoksi vuoden 2020 ja suunnitelmakauden 2021–2023 korkotason ennustaminen on vaikeaa ja muutokset korkotasossa voivat olla nopeita. Lyhyiden korkojen negatiivinen korkotaso ei vaikuta pysyvältä rahoitusmarkkinatilanteelta, mutta euribor-korkojen arvioidaan pysyvän negatiivisina ainakin vuoden 2020 alkupuolella. Euroalueen markkinakorot ovat pysyneet vielä matalalla tasolla.

Suunnitelmakauden korkokulujen arviointi voi olla yleisen taloudellisen kehityksen epävarmuudesta johtuen lähinnä viitteellistä. Lyhyillä euribor-koroilla on vaikutusta erityisesti korkokulujen puolella. Korkokuluissa ja muissa rahoituskuluissa on varauduttu noin 1,4 % keskimääräisiin rahoituskuluihin vuonna 2020. Kiinteiden korkojen tai korkosuojausten osuus lainoista pidetään vähintään 30 %:n tasolla lainakannasta. Kaupungin rahoituskulut tulevat nousemaan lainamäärän kasvun ja korkotason nousun johdosta suunnitelmakaudella 2020–2023.

Muut rahoituskulut

Muihin rahoituskuluihin sisältyvät korkosuojauksista maksettavat korot, verotilityskorot, viivästyskorot, takaus- ja luottotappioprosivit ja rahoitusmenoissa ovat kurssitappiot, lainasaamiset ja erilaiset arvonalentumiset. Mikkelin Vesiliikelaitoksen peruspääomakorvaus näkyy tässä erässä näiden toimijoiden kuluna (vrt. vastaavasti kaupungin muut rahoitustuotot). Muille liikelaitoksille ei ole sovittu peruspääomakorvauksia.

Vuosikate

Toimintakatteen jälkeen tuloslaskelmassa esitetään verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustulot ja -menot. Näiden jälkeen muodostuva vuosikate on 19 miljoonaa euroa. Vuosikatteeseen vaikuttaa suunnitelmakaudella kaupunkirakenneselvityksen, palvelusuunnitelman ja muut talouden sopeuttamistoimenpiteet, joilla on tavoiteltava keskimääräinen keskimäärin 30 miljoonan euron vuosikattetta.

Tilikauden tulos

Poistojen määräksi arvioidaan 21,5 miljoonaa euroa, joten 19 miljoonan euron vuosikate ei kata käyttöomaisuuspoistoja. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksenkäsittelyerät sekä tilikauden yli- ja alijäämä. Tilikaudelta muodostuu 3 miljoonan euron alijäämä.

Tuloslaskelma ja taloussuunnitelma 2020–2023

* Sisäiset erät mukana

Talous	Mikkeli TP 2018	Mikkeli TA 2019	Mikkeli Enn. 8/2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Toimintatuotot							
Myyntituotot	55 514 599	55 726 274	55 361 273	54 121 040	55 203 461	56 307 530	57 433 681
Maksutuotot	4 628 223	4 880 000	4 380 000	4 444 300	4 488 743	4 533 630	4 578 967
Tuet ja avustukset	6 147 114	9 146 094	9 546 094	9 863 763	9 863 763	9 863 763	9 863 763
Muut toimintatuotot	37 595 274	37 511 811	37 411 812	36 271 330	36 284 043	36 646 884	57 013 353
Toimintatuotot yhteensä	103 885 210	107 264 180	106 699 179	104 700 433	105 840 010	107 351 807	128 889 763
Valmistus omaan käyttöön	471 326	473 000	563 000	384 000	388 000	388 000	388 000
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-97 601 171	-98 171 136	-99 200 000	-102 117 348	-103 092 748	-104 078 281	-105 004 668
Palkat ja palkkiot	-76 471 796	-75 184 240	-77 200 000	-79 599 200	-80 395 192	-81 199 144	-82 011 135
Henkilöstösivukulut							
Eläkekulut	-19 548 586	-20 575 667	-19 500 000	-19 537 600	-19 693 901	-19 851 452	-19 950 709
Muut henkilöstösivukulut	-1 580 789	-2 411 230	-2 500 000	-2 979 817	-3 003 656	-3 027 685	-3 042 823
Palvelujen ostot	-253 646 014	-247 979 333	-261 834 954	-267 800 319	-273 156 325	-275 887 889	-278 646 768
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-14 991 871	-15 732 729	-14 950 000	-15 545 560	-15 701 016	-15 858 026	-16 016 606
Avustukset, josta	-16 763 584	-19 993 900	-19 948 900	-16 521 050	-16 603 655	-16 686 674	-16 770 107
Toiminta-avustus liikelaitokselle	-1 311 261	-4 693 000	-4 726 600	-4 726 600	-4 900 000	-4 900 000	-4 900 000
Muut toimintakulut	-30 843 337	-30 668 236	-30 734 236	-32 098 224	-32 419 206	-32 743 398	-33 070 832
Toimintakulut yhteensä	-413 845 977	-412 545 334	-426 668 090	-434 082 502	-440 972 951	-445 254 267	-449 508 981
Toimintakate	-309 489 442	-304 808 154	-319 405 911	-328 998 070	-334 744 941	-337 514 460	-320 231 218
Verotulot	199 833 997	211 668 000	203 558 000	226 702 000	235 680 000	240 754 000	243 161 540
Valtionosuudet	110 712 221	111 120 158	114 200 000	119 374 000	121 761 480	124 196 710	126 680 644
Rahoitustuotot ja kulut							
Korkotuotot	1 772 600	1 150 000	1 200 000	1 150 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
Muut rahoitustuotot	5 017 850	4 480 000	4 580 000	4 880 000	4 880 000	4 880 000	4 880 000
Korvaus peruspo:sta liikelaitokselta	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Korkokulut	-897 407	-1 450 000	-1 100 000	-1 450 000	-2 150 000	-3 300 000	-3 500 000
Muut rahoituskulut	-3 307 776	-2 700 000	-3 000 000	-2 700 000	-2 700 000	-2 600 000	-2 500 000
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	2 585 267	1 480 000	1 680 000	1 880 000	1 780 000	730 000	630 000
Vuosikate	3 642 043	19 460 000	32 089	18 957 931	24 476 539	28 166 250	50 240 966
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-17 644 338	-19 500 000	-20 000 000	-21 500 000	-21 000 000	-22 500 000	-23 000 000
Arvonalentumiset							
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tuotot							
Satunnaiset kulut							
Tilikauden tulos	-14 002 295	-40 000	-19 967 911	-2 542 069	3 476 539	5 666 250	27 240 966
Poistoeron lisäys/ vähennys	-672 748	40 000	150 000	40 000	40 000	40 000	40 000
Varausten lisäys/ vähennys				-500 000	-1 500 000	-1 500 000	
Rahastojen lisäys/ vähennys							
Tilikauden yli-/ alijäämä	-13 329 547	0	-19 817 911	-3 002 069	2 016 539	4 206 250	27 280 966
TUNNUSLUVUT							
Kertyneet(yli-)/ alijäämät taseessa	-8 453 248	-8 453 248	-28 271 159	-31 273 228	-29 256 689	-25 050 439	2 230 527
Alijäämät/ asukas	-157	-157	-525	-581	-544	-465	41
Toimintatuotot/ -kulut %	25 %	26 %	25 %	24 %	24 %	24 %	29 %
Vuosikate/ poistot %	21 %	100 %	0 %	88 %	117 %	125 %	218 %
Vuosikate €/ asukas	68	362	1	352	455	523	934

* Mikkelin asukasluku 1.1.2019

53 818

* Sitovuustaso valtuustoon

Eritelty tuloslaskelma, liikelaitokset ja taseyksikkö
Tuloslaskelma (taseyksikkö ja liikelaitokset eriteltynä)

Talous	Koko kaupunki TA 2020	Kaupunki	Etelä-Savon Pelastus- laitos	Mikkelin Vesiliikelaitos	Otavia- liikelaitos
Toimintatuotot					
Myyntituotot	54 121 040	23 992 240	17 051 900	12 624 000	452 900
Maksutuotot	4 444 300	4 319 300	125 000		
Tuet ja avustukset	9 863 763	4 306 463	380 700		5 176 600
Muut toimintatuotot	36 271 330	36 255 430			15 900
Toimintatuotot yhteensä	104 700 433	68 873 433	17 557 600	12 624 000	5 645 400
Valmistus omaan käyttöön	384 000	384 000			
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-102 117 348	-84 368 349	-11 806 900	-1 582 700	-4 359 400
Palkat ja palkkiot	-79 599 200	-65 069 100	-9 629 600	-1 306 200	-3 594 300
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	-19 537 600	-16 855 700	-1 820 000	-228 700	-633 200
Muut henkilöstösivukulut	-2 979 817	-2 443 549	-357 300	-47 800	-131 900
Palvelujen ostot	-267 800 319	-263 461 647	-1 500 450	-2 115 522	-722 700
Aineet , tarvikkeet ja tavarat	-15 545 560	-12 564 150	-1 121 250	-1 701 460	-158 700
Avustukset	-16 521 050	-16 215 050	-306 000		
Muut toimintakulut	-32 098 224	-29 141 306	-2 331 000	-244 318	-381 600
Toimintakulut yhteensä	-434 082 502	-405 750 502	-17 065 600	-5 644 000	-5 622 400
Toimintakate	-328 998 070	-336 493 069	492 000	6 980 000	23 000
Verotulot	226 702 000	226 702 000			
Valtionosuudet	119 374 000	119 374 000			
Rahoitustuotot ja kulut					
Korkotuotot	1 150 000	1 150 000			
Muut rahoitustuotot	4 880 000	4 880 000			
<i>josta PO korv. liikelaitokselta</i>	<i>500 000</i>	<i>500 000</i>			
Korkokulut	-1 450 000	-421 000		-1 029 000	
Muut rahoituskulut	-2 700 000	-2 200 000		-500 000	
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	1 880 000	3 409 000		-1 529 000	
Vuosikate	18 957 931	12 991 931	492 000	5 451 000	23 000
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-21 500 000	-17 153 000	-492 000	-3 840 000	-15 000
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	-2 542 069	-4 161 069	0	1 611 000	8 000
Poistoeron lisäys/ vähennys	40 000		0	40 000	
Varausten lisäys/ vähennys	-500 000	-500 000			
Rahastojen lisäys/ vähennys	0				
Tilikauden yli-/ alijäämä	-3 002 069	-4 661 069	0	1 651 000	8 000

Investointi- ja rahoitusosa

- rahoituslaskelma analysoituna
- rahoituslaskelma ja tunnusluvut
- eritelty rahoituslaskelma liikelaitokset ja taseyksikkö
- investoinnit perusteluineen

11 Rahoituslaskelma

Talousarvion laskelmaosan rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous-, tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja oman pääoman muutokset sekä arvio muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta). Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen ja sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kunnan maksuvalmiuteen. Vaikutus maksuvalmiuteen kuvaa kunnan rahoitusarvopapereiden sekä rahojen ja pankkisaamisten muutosta vuoden aikana. Siihen sisältyy myös muista maksuvalmiuden muutoksista ne, jotka eivät ole tiedossa talousarviota laadittaessa. Näitä ovat muun muassa lyhytaikaisten saamisten ja korottomien velkojen muutokset.

Talousarvion 2020 rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmassa varsinaisen toiminnan tuloista ja menoista kertyvä vuosikate on 19 miljoonaa euroa. Toiminnan rahavirta yhteensä on 18,9 milj. euroa, kun vuosikatteesta on vähennetty omaisuuden myyntivoitot 0,1 miljoonaa euroa. Investointien aiheuttama rahoitustarve on 43,6 miljoonaa euroa, kun investoinneista on vähennetty niihin saadut rahoitusosuudet (0,4 milj. euroa) ja omaisuuden myyntitulot (2,1 milj. euroa). Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen ja toiminnan ja investointien rahavirta muodostuu negatiiviseksi 24,8 miljoonaa euroa, jonka kaupunki joutuu rahoittamaan lainarahoituksella.

Lainakannan muutokset 2020

Lainojen määrä kasvaa noin 48,7 miljoonaa euroa vuodesta 2019 ennusteen 10/2019 perusteella. Kaupunki ottaa uutta pitkäaikaista lainaa 65 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen määrä vähenee 1,5 miljoonaa euroa. Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksu on noin 19,9 miljoonaa euroa.

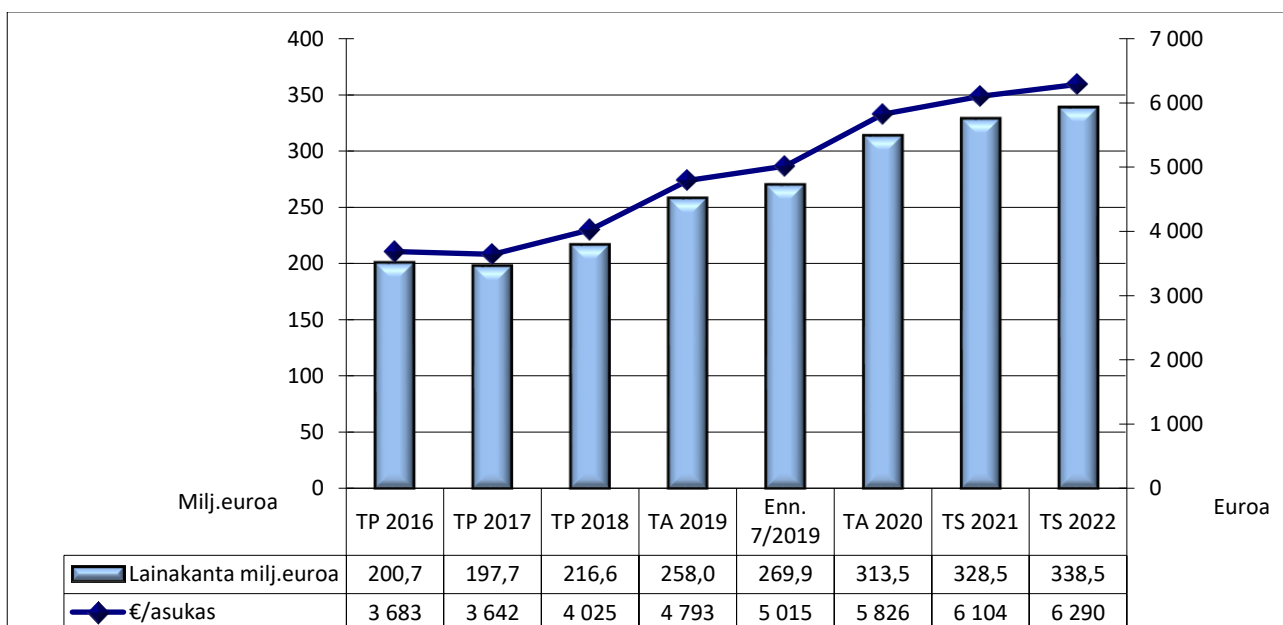
Vuonna 2020 lainamäärän kehityksestä raportoidaan kaupunginvaltuustolle annettavien seurantaraporttien yhteydessä, jolloin mahdolliselle 313,53 miljoonaa euroa ylittävälle lainamäärälle haetaan kaupunginvaltuuston hyväksyntä. Lainamäärän ”tekniseen” poikkeamaan vaikuttaa myyntisaamisten, ostovelkojen ja kassavarojen tilanne tilinpäätöksessä. Talousarvion mukaisen lainamäärän ”reaaliseen” ylitykseen voi johtaa se, että tulorahoitus (vuosikate) ei toteudu talousarvion tavoitteiden mukaisesti tai nettoinvestoinnit ylittävät kokonaisuudessa arvioidun. Lisäksi satunnaiset tulot ja menot voivat muuttaa rahoitustilannetta.

Antolainauksen määrään vaikuttavat kaupungin tililuottosopimusten mukaiset lainat sekä nykyiset antolainat. Uusien antolainojen osalta kaupunginhallitus tekee aina erilliset päätökset. Antolainoissa on varauduttu 20 miljoonalla eurolla konsernilainojen antamiseen. Kaupungin tilinpäätöksessä on lainamäärän arvioinnissa perusteltua aina arvioida antolainauksen määrän muutos konserniyh-
tiöille ja sen vaikutus kaupungin lainamäärään.

Lainakannan muutokset suunnitelmakaudella 2020–2023

Lainojen määrää lisätään kokonaisuutena vuosina 2020–2022 noin 25 miljoonaa euroa. Lyhytaikaisten lainojen määrää vähennetään noin 11,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 osalta lainamäärä on viitteellinen, koska siihen sisältyy suunnitelmia taseomaisuuden järjestelyistä ja investointisuunnitelma tarkentuu vielä tulevina vuosina merkittävästi.

Suunnitelmakauden 2020–2023 lainamäärä sisältää Metsä- Sairilan jätevedenpuhdistamoa koskevan, vuosille 2017–2020 ajoittuvan investointimenojen rahoituksen.

Kuvio 10 Lainamäärän kehitys

Lainasalkun rakenne ja suojaustaso

Lainasalkun rakennetta on tarkoitus ylläpitää suunnitelmakaudella siten, että vuotuinen suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 prosenttia. Suojatuilla lainoilla tarkoitetaan kiinteillä koroilla otettuja lainoja ja johdannaissuojauksien määrää. Suojaustasolla tarkoitetaan suojattujen lainojen osuutta kokonaislainamäärästä.

Mikkelin kaupungin suojaustaso on vuoden 2020 alussa noin 42 prosenttia ja suojaukset on tehty pääosin johdannaissuojauksina. Suojaustaso pidetään suunnitelmakaudella noin 40–50 prosentin välillä.

Korkosuojausten tarkoituksena on vähentää kunnan korkomenojen heiluntaa ja parantaa ennustettavuutta ja siten edesauttaa budjetin laatimista ja siinä pysymistä. Korkosuojautumisella saavutettava vakaampi korko sopii kunnalle myös siksi, että kunnan investoinnit ovat pitkäaikaisia ja korkomenojen äkillisen nousun kompensoimiseksi on olemassa niukasti keinoja.

Rajoitukset korkosuojausten käyttötarkoituksen suhteen: Korkojohdannaisia voidaan käyttää vain korkoriskiltä suojautumiseen. Valtuutetuilla henkilöillä on näin ollen oikeus tehdä vain sellaisia korkosuojauksia, joissa maksettava maksimikorko on joko ennalta tiedossa (esim. kiinteä korko) tai maksettavan koron erotus vaihtuvaan markkinakorkoon on rajoitettu (esim. 3kk euribor + 2 %-yksikköä). Esimerkiksi siis korkojohdannaisista, jossa kunnan maksama korko voi kumuloitua rajoittamattomasti, ei voida käyttää.

Rajoitukset korkosuojausten nimellismäärän suhteen: Tietylle kalenterivuodelle tehtyjen korkosuojausten nimellismäärä saa olla enintään 65 % lainasalkun ennustetusta koosta kyseiselle vuodelle. Suojausten aikahorisontti voi olla pidempi kuin nykyisten lainojen maturiteetti, mikäli hyväksytyjen tai valmisteilla olevien kunnan taloussuunnitelmien (talousarvio) tai pidemmän tähtäimen ennusteiden perusteella on perusteltua uskoa, että nykyisten lainojen erääntyessä ne jälleenrahoitetaan uudella velalla. Samoin korkosuojauksia voidaan tehdä taloussuunnitelmaan jo budjetoitujen, tulevaisuudessa nostettavien lainojen korkoriskin suojaamiseksi jo ennen ko. lainan nostohetkeä.

Korkosuojausten tekemisvaltuudet: Korkosuojauksia voivat tehdä vain kaupunginjohtaja ja talousjohtaja. Talousjohtaja informoi hyvän hallintotavan mukaisesti kaupunginjohtajaa suojausten tekemisen suunnittelusta ja valmistelusta, koska kaupunginjohtaja allekirjoittaa korkosuojaussopimukset. Valtuutetuilla henkilöillä on myös oikeus purkaa tai muuten muokata tekemiään korkosuojauksia pitäytyen em. rajoissa.

Suojaustasojen määrittely aikaperiodille 0–40 vuotta:

1. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 0–4 vuotta (suunnitelmakaudella 2018–2021) siten, että suojattujen lainojen osuus lainasalkusta on vähintään 30 % ja enintään 65 %.
2. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 5–8 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on vähintään 20 % ja enintään 55 %.
3. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 9–12 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 45 %.
4. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 13–20 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 35 %.
5. Lainasalkun rakennetta ylläpidetään aikaperiodilla 21–40 vuotta siten, että suojattujen lainojen osuus on enintään 30 %.

Vaihtuvakorkoiset lainat

Vähintään 35 % lainasalkusta pidetään aina vaihtuvassa korossa mm. sen varmistamiseksi, että korkokustannukset laskevat markkinakorkojen laskiessa. Näin haetaan tasapainoa korkoriskin ja korkokustannusten välillä.

Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja voivat tehdä nostettaviin lainoihin ja olemassa oleviin lainoihin viitekoronvaihtosopimuksia (ns. basis swap) ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia (ns. cross currency swap) korkokulujen alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksen tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksen avulla voidaan saavuttaa efektiivisesti euribor-sidonnainen laina, mutta matalammin korkokustannuksin - tyypillisesti matalammalla lainamarginaalilla - kuin nostamalla laina suoraan euribor-sidonnaisena.

Rajoitukset viitekoronvaihtosopimuksen käyttötarkoituksen ja nimellismäärän suhteen: Viitekoronvaihtosopimuksia ja koron- ja valuutanvaihtosopimuksia voidaan käyttää vain yhdessä nimellispääomaltaan saman suuruisen lainan kanssa kyseisen lainan korkomaksun alentamiseksi. Viitekoronvaihtosopimuksessa tai koron- ja valuutanvaihtosopimuksessa kunnan maksettavaksi tulevan koron tulee olla joko 1 kk, 3kk, 6kk tai 12 kk euribor-korko (+ mahdollinen kiinteä marginaali) tai kiinteä euromääräinen korko. Viitekoronvaihtosopimus tai koron- ja valuutanvaihtosopimus voidaan tehdä ennen siihen liittyvän lainan nostoa vain, jos lainan nostosta ja nostoajankohdasta on tehty päätös.

Rahoituslaskelma

Tuhansina euroina	TP 2018	TA 2019	Ennuste 07/2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	3 642	19 460	32	18 958	24 477	28 166	49 327
Tulorahoituksen korjauserät	-2 187	-2 054	-2 285	-100	-1 000	-1 000	-1 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 455	17 406	-2 253	18 858	23 477	27 166	48 327
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-34 696	-52 538	-43 779	-46 097	-39 787	-38 611	-21 611
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 288	3 146	773	398	368	160	160
Käyttöomaisuuden myyntitulot	1 344	2 050	2 500	2 075	2 075	2 075	2 075
Investointien rahavirta yhteensä	-32 065	-47 342	-40 506	-43 624	-37 344	-36 376	-19 376
Toiminnan ja Investointien rahavirta	-30 610	-29 936	-42 759	-24 766	-13 867	-9 210	28 951
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-76			-20 000			
Antolainasaamisten vähennykset	744	1 000	1 000	1 000	1 000	500	400
Antolainauksen muutokset yhteensä	668	1 000	1 000	-19 000			
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	45 000	60 000	60 000	65 000	40 000	35 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-16 913	-16 500	-16 500	-19 870	-20 000	-20 000	-20 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-7 959	-13 209	-500	-1 500	-5 000	-5 000	-8 000
Lainakannan muutokset yhteensä	20 128	30 291	43 000	43 630	15 000	10 000	-28 000
Oman pääoman muutokset	0						
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	740						
Vaihto-omaisuuden muutokset	-1 096						
Saamisten muutos	-7 818						
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	18 607	200	200	200	200	200	200
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	10 433	200	200	200	200	200	200
Rahoituksen rahavirta	31 230	31 491	44 200	24 830	15 200	10 200	-27 800
Rahavarojen muutos	619	1 555	1 441	64	1 333	990	1 151

TUNNUSLUVUT	TP 2018	TA 2019	Ennuste 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Lainamäärä*	216 600	257 971	269 900	313 530	328 530	338 530	310 530
Lainamäärä/ asukas*	4 025	4 793	5 015	5 826	6 104	6 290	5 770
Investointien omahankintameno, teur	33 408	49 392	43 006	45 699	39 419	38 451	21 451
Investointien tulorahoitus %	11 %	39 %	0 %	41 %	62 %	73 %	230 %
Pääomamenojen tulorahoitus %	7 %	30 %	0 %	22 %	42 %	49 %	120 %

* Suunnitelmakauden 2019–2023 investointimenot sisältävät Metsä- Sairilan puhdistamoa koskevat ko. vuosille ajoittuvat investointimenot (2019: 15 milj. euroa, 2020: 18 milj. euroa)

* Mikkelin asukasluvu 1.1.2019

53 818

Valtuustoon nähden sitovat erät

Eritely rahoituslaskelma

Tuhansina euroina	TA 2020	Kaupunki	E-Savon pelastus	Mikkelin Vesiliike- laitos	Otavia- liikelaitos
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	18 958	12 992	492	5 451	23
Tulorahoituksen korjauserät	-100	-100			
Toiminnan rahavirta yhteensä	18 858	12 892	492	5 451	23
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-46 097	-25 232	-550	-20 300	-15
Rahoitusosuudet investointimenoihin	398	190	208		
Käyttöomaisuuden myyntitulot	2 075	2 075			
Investointien rahavirta yhteensä	-43 624	-22 967	-342	-20 300	-15
Toiminnan ja Investointien rahavirta	-24 766	-10 075	150	-14 849	8
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-20 000	-20 000			
Antolainasaamisten vähennykset	1 000	1 000			
Antolainauksen muutokset yhteensä	-19 000	-19 000			
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	65 000	62 500		2 500	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19 870	-19 870			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 500	-1 500			
Lainakannan muutokset yhteensä	43 630	41 130		2 500	
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutokset					
Saamisten muutokset					
Korottomien velkojen muutokset	200			200	
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	200			200	
Rahoituksen rahavirta	24 830	22 130	0	2 700	0
Rahavarojen muutos	64	12 055	150	-12 149	8

12 Talousarviovuoden 2020 ja suunnitelmavuosien 2021–2023 investoinnit

Investointiohjelmassa näkyvät vahvasti jo aiemmin tehdyt päätökset, eli noin 18 miljoonan euron investoinnit koulu- ja päiväkotirakentamiseen, liikenneinvestoinnit, liikuntapaikkarakentaminen sekä noin 18 miljoonan euron jätevedenpuhdistuslaitos. Investointitaso on merkittävä.

Investoinnit päiväkoteihin ja kouluihin ovat huomattavan suuria. Vastaavasti kaupungin maantieteellisestä ja palvelutuotannollisesta laajuudesta johtuviin investointeihin pystytään osoittamaan totuttua vähemmän määrärahoja. Elinvoimaisuuteen, mm. kehittämisalustoihin, osoitetaan investointeja.

Jätevedenpuhdistuslaitoksen kokonaisinvestointi on Mikkelin kaupungin historian suurin yksittäinen hanke.

Edellä kuvatuista seikoista johtuen kaupunki investoi poistotasoa korkeammalla tasolla esitettyjen taloussuunnitelmavuosien aikana. Kaupungin laskennallinen poistojen taso on noin 20 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelmavuosille 2021–2023 esitetyt investoinnit ovat ohjeellisia ja niiden toteutus sopeutetaan vuosittain kaupungin taloudelliseen tilanteeseen.

Investointiohjelman rakenne jakautuu seuraavasti:

- Muut pitkävaikutteiset menot
- Kiinteä omaisuus
- Talonrakennusinvestoinnit
- Julkinen käyttöomaisuus, kiinteät rakenteet ja laitteet
- Irtain omaisuus
- Arvopaperit ja osuudet
- Taseyksikkö ja liikelaitokset

Keskeisimpiä vuodelle 2020 kohdistuvia investointeja ovat (v. 2020 osuus investoinnista):

- Vesiliikelaitos, Metsä-Sairilan puhdistamo 18 miljoonaa euroa
- Rantakylän päiväkotito 3,5 miljoonaa euroa.
- Liikenneverkkoratkaisut 3,2 miljoonaa euroa (VT5 yhteysväli Mikkeli-Juva ja VT13 turboliittymä)
- Eteläinen aluekoulu 3 miljoonaa euroa
- Sodan ja rauhan keskus Muistin saneeraus 2,6 miljoonaa euroa
- Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen 2,4 miljoonaa euroa
- Maan ja kiinteistöjen myynti, tulo 2 miljoonaa euroa. Tulojen hankkiminen edellyttää erityisesti kerrostalotonttimyynnin onnistumista.
- Strategiset kehittämisalustat 1,6 miljoonaa euroa
- Rantakylän ns. kivioulun korjaus 1 miljoona euroa
- Kaupungin virastotalon peruskorjaus 1 miljoona euroa

INVESTOINTIESITYS 2020 JA TALOUSSUUNNITTELUVUODET 2021–2023

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. -19 menot (arvio)	TA2020 menot tulot	TS2021 menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2020-23
<u>MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT</u>							
IT-projekti (Meita)	-400	-200	-200				-200
<u>KIINTEÄ OMAISUUS</u>							
Maa- ja vesialueet							
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT			2000	2000	2000	2000	8000
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT			-250	-1000	-1000	-1000	-3250
<u>RAKENNUKSET</u>							
Rakennusten myynti			75	75	75	75	
<u>TALONRAKENNUSINVESTOINNIT</u>							
Liikelaikokset							
Otavan opisto							
Asuntolan 4. krs peruskorjaus	-350	-50		-300			-300
Päiväkodit							
Tikanpellon päiväkotit							
Korvaava uudisrakennus, vuokraus *	-4500		-100	-150			-250
Kalustus (varhaiskasvatus)	-100			-100			-100
Kattilansillan päiväkotit (korvaa Suksimäen päiväkodin) *							
Korvaava uudisrakennus, vuokraus *	-4150		-50				-50
Kalustus (varhaiskasvatus)	-100		-75				-75
Rantakylän alueen uusi päiväkotit *							
Korvaava uudisrakennus, oma tase *	-5000		-3500	-1500			-5000
Kalustus (varhaiskasvatus)	-100			-100			-100
Lähemäkitalon päiväkotit, piha	-100				-100		-100
Röllin päiväkotit, julkisivut	-200					-200	-200
Anttolan Norpanhovin päiväkodin korjaustyöt	-250		-250				-250
Koulut							
Eteläinen aluekoulu (yhtenäiskoulu, 850 opp., Urpola) *							
Korvaava uudisrakennus, oma tase	-27500		-3000	-16000	-8500		-27500
Korvaava piha-alueen ja kaukalon uudistaminen	-500		-300		-200		-500
Kalustus (sivistystoimi)	-1000				-900	-100	-1000

KAUPUNKI tuhansina euroina		Hankkeen suuruus- luokka	Tot. -19 menot (arvio)	TA2020 menot tulot		TS2021 menot tulot		TS2022 menot tulot		TS2023 menot tulot		Investoinnit yhteensä 2020-23
	Itäinen aluekoulu (alakoulu, 500 opp., Peitsarin koulun tontti) *											
	Korvaava uudisrakennus, oma tase	-16500		-300		-3000		-11000		-2200		-16500
	Kalustus (sivistystoimi)	-500								-500		-500
	Rantakylän koulu, kivistö (kellarikerros)			-1000								-1000
	Kalevankankaan koulu, ilmanvaihdon saneeraus	-800				-800						-800
	Päämajakoulun muutokset Rouhialan koulua varten *	-200						-100		-100		-200
	Lyseon koulun piha-alueen kunnostus	-50		-50								-50
	Suomenniemen koulun osittainen muutostyö päiväkodiksi *	-250						-250				-250
	Kulttuuri											
	Sodan ja rauhan keskus Muisti, saneeraus	-3000	-300	-2600								-2600
	Päämajatalon vesikaton uusiminen	-500	-500	-100								-100
	Mikaelin kunnostus	-4600		-50		-100		-100		-100		-350
	Pääkirjaston peruskorjaus	-3100						-100		-3000		-3100
	Nuoriso											
	Kattilansillan nuorisotalo											
	Alapohjan korjaus	-250				-250						-250
	Liikunta											
	Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, TULOT											
	Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen, MENOT	-3700		-2400		-1300						-3700
	Hänninkentän huoltorakennus TULOT											
	Hänninkentän huoltorakennus MENOT	-3000				-2000		-1000				-3000
	Julkiset rakennukset											
	Kaupungintalo											
	Henkilöhissi	-200	-100	-100								-100
	Kaupungin virastotalo, peruskorjaus			-250		-250		-250		-250		-1000
	Vesikatto	-500		-500								-500
	Muut sisätyöt (4. krs)	-500		-250		-250						-500
	Naisvuoren tornin kunnostus	-600										
	Sotakoulu, Ristiina (hankkeen lv ja omavastuu)			-300	150	-50		-50		-50		-300
	Jalkaväkimuseon vesikatto					-200						

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. -19 menot (arvio)	TA2020		TS2021		TS2022		TS2023		Investoinnit yhteensä 2020-23
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt											
Koulu- ja esiopetus			-150		-200		-200		-200		-750
Liikuntapalvelut			-50		-100		-100		-100		-350
Julkiset rakennukset			-100		-200		-100		-100		-500
Sote-kiinteistöt			-100		-200		-200		-200		-700
Rakennusten suunnittelumääräraha			-50		-50		-50		-50		-200
Energiataloudelliset investoinnit, TULOT				40		40		40		40	160
Energiataloudelliset investoinnit, MENOT			-150		-150		-150		-150		-600
Kiinteät rakenteet											
Strateginen kehittämisalustat											
Satamalahden kehittäminen			-250		-1000		-3000		-2000		-6250
Ecosairila (tontin taseus, tonttikadut)			-1000		-1000		-500		-500		-3000
Kalevankankaan alue		-300	-300		-300		-100				-700
Ruutukaavakeskustan kehittäminen		-100	-50		-1000		-1000		-100		-2150
Liikenneverkkoratkaisut											
Vt5 yhteysväli Mli Juva, Liikennevirasto, kaupungin osuus	-6500	-3000	-1200								-1200
Vt13 Karikon turboliittymä, ELY, kaupungin osuus	-4000	-300	-2000								-2000
Kadut											
Mannerheimintie, joukkoliikennekatu		-50	-100								-100
Kadut (yritys- ja uudet asuinalueet)		-1000	-1000		-1000		-2000		-2000		-6000
Kadut **		-1300	-600		-1000		-2000		-2000		-5600
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen											
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen **			-150		-250		-250		-250		-900
Savilahden rannan yhtenäinen kevytvyäly			-200		-300		-100		-100		-700
Lentoasema			-50		-50		-50		-50		-200
Katuvalojen saneeraus (ohjausyksikkö)	-150		-150		-150		-150		-150		-600
Puistot ja leikkipaikat **		-200	-150		-200		-200		-200		-750
Geopark hanke (Saimaan Geopark lokalisaatio, Unesco status)			-75		-75		-50		-50		-250
Kaihun matkailualueen kehittäminen		-100	-75		-75		-75		-75		-300
Vesistö											
Hulevesiohjelma **		-400	-150		-200		-200		-200		-750
Laihalammen kunnostus	-250								-250		-250
Pöykkäänlahden koti- ja vierassatama, Ristiina	-250								-250		-250
Satamien kunnostus **	-300		-30		-50		-50		-50		-180

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. -19 menot (arvio)	TA2020 menot tulot	TS2021 menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2020-23
Liikkuminen							
Uimarantojen kunnostukset		-40	-20	-40	-40	-40	-140
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus **			-100	-125	-125	-125	-475
Korvaavat luistelukentät, Laajalampi	-100			-100			-100
Lähiliikuntapaikka, Urheilupuisto Padel	-150					-150	-150
Kalevankankaan kuntoportaat	-60			-60			-60
Kalevankankaan lumi- ja rullasuksirata, TULOT							
Kalevankankaan lumi- ja rullasuksirata, MENOT	-250					-250	-250
Latureitin jatko ja valaistus, Ristiina	-150					-150	-150
IRTAIN OMAISUUS							
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet, MENOT			-200	-200	-200	-200	-800
Koneet ja kalusto							
Hallinnon palvelualue							
Ruoka- ja puhtauspalvelut			-50	-75	-75	-75	-275
Sivistyksen palvelualue							
Kasvatus- ja opetuslautakunta			-175	-250	-250	-250	-925
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta			-175	-250	-250	-250	-925
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue			-75	-100	-100	-100	-375
ARVOPAPERIT JA OSUUDET							
Osakkeet ja osuudet							
Osakkeiden hankinta, Saimaa Stadium Oy vuoteen 2030			-200	-200	-200	-200	-800
Osakkeiden hankinta, perustettavan EcoSairila BusinessPark Oy			-180				-180
Osakkeiden hankinta, Sansia Oy			-2				-2
Osuuksien hankinta, Jalkaväkimuseosäätön perustaminen			-10				-10
Osuuksien hankinta, Etelä-Savon Pääomarahaston perustaminen			-50				-50
Muiden osakkeiden hankinta			-240				-240
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
TULOT			2265	2115	2115	2115	8610
MENOT			-25232	-36300	-35315	-18315	-115162
NETTOINVESTOINTI			-22967	-34185	-33200	-16200	-106552

TASEYKSIKKÖ JA LIIKELAITOKSET tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Tot. -19 menot (arvio)	TA2020 menot tulot	TS2021 menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2020-23
ETELÄ-SAVON PELASTUSLAITOS							
TULOT ***			208	328	120	120	776
MENOT			-550	-902	-541	-541	-2534
NETTOINVESTOINTI			-342	-574	-421	-421	-1758
LIKELAITOS OTAVIA							
TULOT							
MENOT			-15	-15	-15	-15	-60
NETTOINVESTOINTI			-15	-15	-15	-15	-60
VESILIKELAITOS							
Kunnallistekniikka ja laitosinvestoinnit							
TULOT							
MENOT							
Laitosinvestoinnit			-660	-700	-340	-130	-1830
Puhdistamot			-340	-290	-720	-930	-2280
Verkostot			-1220	-1520	-1620	-1620	-5980
Irtaimisto			-80	-60	-60	-60	-260
NETTOINVESTOINTI			-2300	-2570	-2740	-2740	-10350
Metsäsairilan puhdistamo							
TULOT							
MENOT	-58000		-18000				-18000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
TULOT			208	328	120	120	776
MENOT			-20865	-3487	-3296	-3296	-30944
NETTOINVESTOINTI			-20657	-3159	-3176	-3176	-30168

KOKO KAUPUNKI tuhansina euroina	TA2020 menot tulot	TS2021 menot tulot	TS2022 menot tulot	TS2023 menot tulot	Investoinnit yhteensä 2020-23
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa)					
TULOT	2473				2473
MENOT	-28097				-28097
NETTOINVESTOINTI	-25624				-25624
Poistotaso n. 20 milj euroa					
INVESTOINNIT YHTEENSÄ (sis. Metsä-Sairilan puhdistamon)					
TULOT	2473	2443	2235	2235	9386
MENOT	-46097	-39787	-38611	-21611	-146106
NETTOINVESTOINTI	-43624	-37344	-36376	-19376	-136720

- * Kaupunkirakenneselvitys (kaupunginvaltuusto 18.6.2018 § 71). Ennen hankkeiden toteuttamisen aloittamista tehdään erillinen hankekohtainen päätös.
- ** Työohjelma vahvistetaan käyttötalousuunnitelmassa
- *** E-S Pelastuslaitoksen investointien kuntaosuudet kirjataan käyttötalouteen. Tuloissa on avustukset ja pysyvien vastaavien myyntivoitot.

Liite 1: Konsernivastuuhenkilöt

Kaupunginjohtajan päätös 25.11.2019 § 71

Liikelaitokset	
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	Sivistysjohtaja
Mikkelin vesiliikelaitos	Tekninen johtaja
Etelä-Savon pelastuslaitos (taseyksikkö)	Tekninen johtaja
Tytäryhteisöt	
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	Kaupunginjohtaja
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	Tekninen johtaja
Metsäsairila Oy (konserni)	Tekninen johtaja
Mikalo Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin Asumisoikeus Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy (Moas)	Tekninen johtaja
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	Tekninen johtaja
Mikkelin Jäähalli Oy	Sivistysjohtaja
Mikkelin kehitysytio Miksei Oy	Kaupunginjohtaja
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	Sivistysjohtaja
Mikkelin Ravirata Oy	Sivistysjohtaja
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	Hallintojohtaja
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	Tekninen johtaja
As Oy Pirttitie III	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
As Oy Tuppara	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
As Oy Hirvipari	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja Ese omistavat)	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Mikkelin Takojanenkatu 1	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Mikkelin Arkistotalo Oy	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kuntayhtymät	
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	Tekninen johtaja
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä Essote	Kaupunginjohtaja
Etelä-Savon Maakuntaliitto	Kaupunginjohtaja
Vaalijalan ky	Henkilöstöjohtaja
Itä-Suomen Päihdehuollon ky	Henkilöstöjohtaja
Säätiöt	
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kyyhkylä-säätiö	Hallintojohtaja
Elinkeinoelämän Keskusarkiston säätiö	Talousjohtaja
Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö	Sivistysjohtaja
Osakkuusyhteisöt (päätoisvalta yhdessä muiden kanssa ja riippuen tehdystä sopimuksesta)	
Kyyhkylän Asuntolat Oy	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Vaahteranlehti	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Otavan Ketola	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Mikkelin Pesula Oy	Hallintojohtaja
Kiint.Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
As Oy Mikkelin Lehmusrivi	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Etelä-Savon Kaapelitelevisio (ei toimintaa)	Talousjohtaja
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	Kaupunginjohtaja
Mikkelin Mikaeli Oy	Hallintojohtaja
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
As Oy Partinkartano	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Kiint.Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)
Saimaa Stadiumi Oy	Sivistysjohtaja
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	Sivistysjohtaja
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	Palvelupäällikkö (Tekninen johtaja*)

*Delegoitu